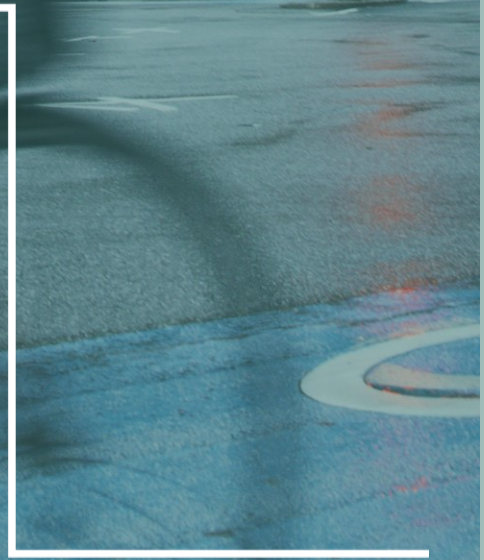


Mobilitet blandt udenlandsk arbejdskraft

Udarbejdet for Beskæftigelsesministeriet



MOBILITET BLANDT UDENLANDSK ARBEJDSKRAFT

© 2017 Højbjerg Brauer Schultz

Højbjerg Brauer Schultz
Frederiksholms Kanal 1, 2. sal
1220 København V
Tlf. 8181 6262
info@hbseconomics.dk
www.hbseconomics.dk

Forside: Ty Stange

Højbjerg Brauer Schultz' publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord.....	4
Sammenfatning.....	5
Baggrund og metode	15
Del 1. Udvikling i den udenlandske arbejdskraft i Danmark.....	17
Udenlandsk arbejdskrafts andel af beskæftigelsen	18
Udvikling i størrelsen af beskæftigelsen	19
Del 2. Karakteristik af udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark	21
Opholdsgrundlag og statsborgerskaber	23
Beskæftigelsesfrekvens	27
Geografisk fordeling	30
Branche- og stillingsfordeling	31
Lønniveau.....	34
Træk på offentlige ydelser	35
Del 3. Karakteristik af pendlere.....	37
Tilbagevendene pendlere	38
Branche- og stillingsfordeling	40
Lønniveau.....	42
Del 4. Karakteristik af udstationerede	44
Statsborgerskab.....	44
Branchefordeling	45
Del 5. Mobilitet på arbejdsmarkedet	47
Nettoindvandring	48
Brancher med rekrutteringsudfordringer	50
Jobskifte og flere jobs på samme tid	52
Forbrug af ydelser	53
Del 6. Progression på arbejdsmarkedet	56
Udvandringsmønstre	57
Progression i beskæftigelsesfrekvensen.....	60
Lønprogression.....	61
Udvikling i branche- og stillingsfordeling	63
Bilag A: Supplerende tabeller og figurer	65

FORORD

Beskæftigelsesministeriet har bedt Højbjerg Brauer Schultz om at analysere mobiliteten blandt udenlandsk arbejdskraft i Danmark. Denne rapport præsenterer resultaterne af analysen.

Formålet med analysen er at skabe større viden om udenlandsk arbejdskrafts betydning for det danske arbejdsmarked ved at undersøge mobiliteten blandt udenlandsk arbejdskraft. Analysen skal bidrage til en større forståelse af, i hvor høj grad udenlandsk arbejdskraft afhjælper mangel på arbejdskraft, og i hvor høj grad udenlandsk arbejdskraft tager permanent ophold og således indgår i faste strukturer på det danske arbejdsmarked.

Analysen er gennemført fra april til juli 2017 og er udarbejdet af analytiker Annette Hammershøj Jensen, analytiker Sarah Kildahl Nielsen og partner Andreas Højbjerg, alle Højbjerg Brauer Schultz.

København, august 2017.

SAMMENFATNING

Formålet med denne analyse er at opnå en bedre forståelse af og en større viden om udenlandsk arbejdskrafts virke på det danske arbejdsmarked. I analysen er udenlandsk arbejdskraft defineret som udenlandske statsborgere med beskæftigelse i Danmark.

Analysen søger at besvare følgende spørgsmål:

- I hvilket omfang fungerer udenlandsk arbejdskraft som en konjunkturstabilisator?
- Hvor ofte tager udenlandsk arbejdskraft permanent ophold og deltager i faste strukturer på det danske arbejdsmarked?
- Hvordan adskiller udenlandsk arbejdskraft sig fra den øvrige arbejdskraft på det danske arbejdsmarked?

Det er centrale spørgsmål i forhold til at forstå den rolle og det bidrag som udenlandsk arbejdskraft har på det danske arbejdsmarked.

Helt overordnet peger analysen på, at udenlandsk arbejdskraft i et vist omfang bidrager til at gøre det danske arbejdsmarked mere velfungerende. Analysens overordnede resultater er:

Udenlandsk arbejdskraft udgør en stigende andel af beskæftigelsen i Danmark

Udenlandsk arbejdskraft udgør en stadigt stigende andel af beskæftigelsen i Danmark. I perioden fra 2008 til 2016 er den udenlandske arbejdskraft steget med 38 pct., og i 2016 udgjorde den ca. 9 pct. af fuldtidsbeskæftigelsen i Danmark. Det er især beskæftigelsen blandt udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark, som er steget siden 2008.

Udenlandsk arbejdskraft som 'konjunktur-buffer'.

Den udenlandske arbejdskraft fungerede i forbindelse med finanskrisen, som buffer for den 'nationale' arbejdskraft. Fx faldt fuldtidsbeskæftigelsen for pendlere med knap 30 pct. fra 2008 til 2010. Analysen peger desuden på, at der er et vist konjunkturudsving i ind- og udvandringen til Danmark og dermed den arbejdskraft som har bopæl i landet. Dette gælder især personer, som har fået ophold i landet baseret på erhvervsformål, hvor nettoindvandringen faldt med over 40 pct. fra 2008 til 2009.

Dele af den udenlandske arbejdskraft modvirker mangel på arbejdskraft.

Den udenlandske arbejdskraft er i særlig grad beskæftiget i brancher, hvor der er mangel på arbejdskraft. De tre brancher, hvor der i 2015 var den største andel udenlandsk arbejdskraft, var alle blandt de fire brancher, som havde størst rekrutteringsudfordringer.¹ Derved bidrager udenlandsk arbejdskraft til at modvirke mangel på arbejdskraft og reducere de tab, som en overophedning og mangel på arbejdskraft ellers ville have forårsaget. I nogle af disse brancher var der i 2015

¹ Jf. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2015). Rekruttering Efterår 2015.

paradoksproblemer i form af høj ledighed samtidig med, at virksomhederne havde svært ved at rekruttere.

Den udenlandske arbejdskraft er ikke markant mere mobil på arbejdsmarkedet.

Jobomsætningen for danskere og udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark lignede hinanden meget i 2015. Således var der ikke stor forskel på det årlige antal jobskifte for danskere og udenlandsk arbejdskraft, som har bopæl i landet. Desuden var der heller ikke tendens til, at den udenlandske arbejdskraft havde flere jobs på samme tid end danskere.

Den udenlandske arbejdskraft kommer med tiden i højere grad til at ligne den danske.

På en række karakteristika kommer den udenlandske arbejdskraft med tiden i højere grad til at ligne den danske. Først og fremmest opnår de en stærkere arbejdsmarkedstilknytning. Fx lå den gennemsnitlige beskæftigelsesfrekvens for udenlandsk arbejdskraft, som var indvandret i 2008, på knap 60 pct. i 2009. Herefter steg den gradvist, og i 2015 havde denne gruppe en beskæftigelsesfrekvens på knap 70 pct., hvilket dog stadig er lavere end danskerne. Endvidere kommer branche- og stillingsfordelingen for udenlandsk arbejdskraft i højere grad til at ligne branche- og stillingsfordelingen for danskere.² Fx faldt andelen af den udenlandske arbejdskraft, som var indvandret i 2008, med stillingsbetegnelsen Andet manuelt arbejde fra 32 pct. i 2009 til 25 pct. i 2015 (sammenlignet med 6 pct. for danskere i 2015).

Analysen er delt op i seks dele. Del 1 beskriver den samlede udenlandske arbejdskraft i Danmark. Del 2-4 beskriver tre typer af udenlandsk arbejdskraft: personer med bopæl i Danmark, pendlere og udstationerede (personer fra RUT-registret). Del 5 analyserer den udenlandske arbejdskrafts mobilitet på det danske arbejdsmarked yderligere, mens del 6 kigger på progression og i hvor høj grad den udenlandske arbejdskraft kommer til at ligne den danske over tid. Igennem alle analyser sammenlignes udenlandsk arbejdskraft med dansk arbejdskraft på et overordnet niveau. Analysen kigger ikke på de forskelle, som udelukkende skyldes statsborgerskab, men på forskellen mellem grupper af udenlandsk arbejdskraft og dansk arbejdskraft. De identificerede forskelle mellem de forskellige typer arbejdskraft skyldes derfor i høj grad, at grupperne er sammensat af forskellige personer herunder forskellige aldre, køn, uddannelse, etc. Det er ikke inden for analysens rammer at 'rense' for disse forskelle. I det følgende fremhæves analysens hovedresultater inden for de enkelte delanalyser.

DEL 1. UDVIKLINGEN I DEN UDENLANDSKE ARBEJDSKRAFT

Den udenlandske arbejdskrafts andel af fuldtidsbeskæftigelsen i Danmark steg fra omkring 6 pct. i 2008 til omkring 9 pct. i 2016.

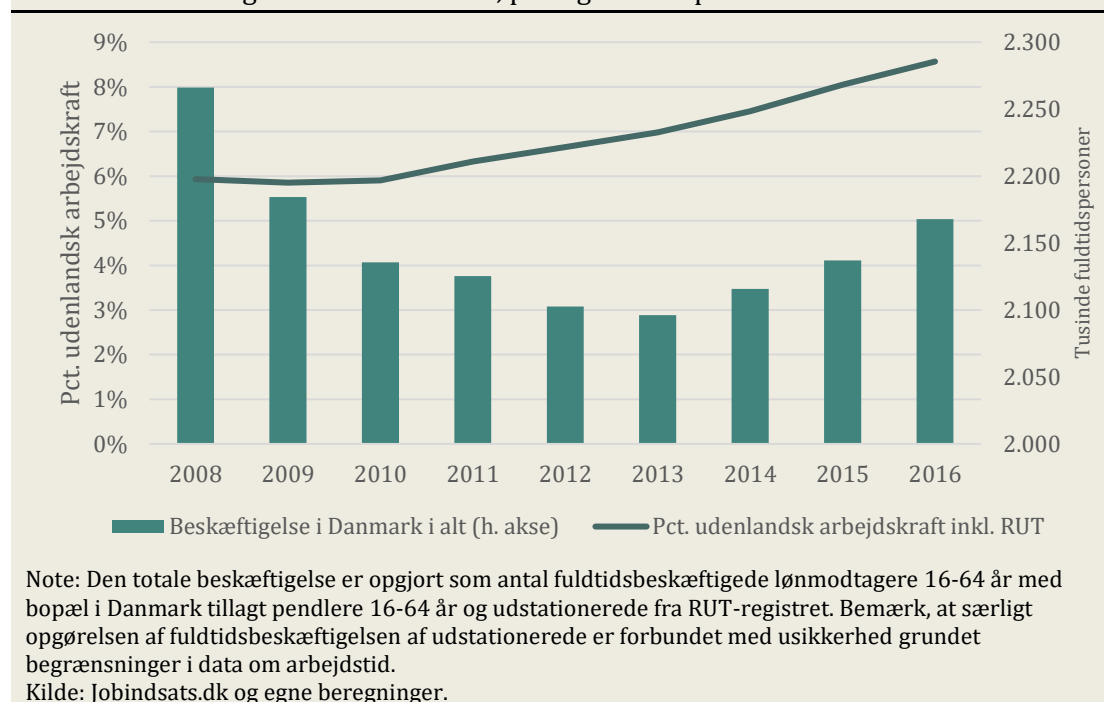
Den samlede lønmodtagerbeskæftigelse i Danmark (fra 2011 inkl. udstationerede fra RUT-registret) faldt fra ca. 2,3 mio. fuldtidspersoner i 2008 til 2,2 mio. fuldtidspersoner i 2016. Faldet i beskæftigelsen skete i perioden fra 2008 og frem til 2013, hvor

² Stillingsfordelingen er kun analyseret på hovedgruppeniveau, dvs. Ledelsesarbejde, Viden på højeste niveau, Viden på mellemniveau, Alm. kontor- og kundeservicearbejde, Service- og salgsarbejde, etc. Fordelingen på de enkelte stillinger er dermed ikke analyseret.

beskæftigelsen var nede på omkring 2,1 mio. fuldtidspersoner. Derefter steg beskæftigelsen igen. Fra 2008 til 2016 steg den udenlandske arbejdskraft fra omkring 134.000 fuldtidspersoner til omkring 186.000 fuldtidspersoner, svarende til en stigning i andelen af udenlandsk arbejdskraft fra 6 til 9 pct.³ Den udenlandske arbejdskraft steg i alle år, undtagen 2009 og 2010.

Figur 1

Andel af beskæftigelse i Danmark i alt, pct. og fuldtidspersoner



I 2016 var omkring 4 ud af 5 fuldtidspersoner i den udenlandske arbejdskraft personer med bopæl i Danmark.

Personer med bopæl i Danmark udgør den klart største andel af den udenlandske arbejdskraft. I 2016 udgjorde de 82 pct. af den samlede udenlandske arbejdskraft, efterfulgt af pendlere med 15 pct. af den samlede udenlandske arbejdskraft. Personer, som var udstationerede ved udenlandske virksomheder i Danmark (personer fra RUT-registret), udgjorde kun en lille andel af den samlede udenlandske arbejdskraft (3 pct. i 2016). Andelen af personer med bopæl i Danmark steg fra 77 pct. i 2008 til 82 pct. i 2016, mens andelen af pendlere faldt fra 23 til 15 pct. i den samme periode. Faldet i andelen af pendlere skyldtes, at antallet af pendlere faldt markant i kølvandet af finanskrisen, mens beskæftigelsen for udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark kun faldt en smule. De udstationerede, som der findes opgørelser for fra 2011, udgjorde omkring 2-4 pct. i alle årene.

³ Ser man bort fra udstationerede (fra RUT-registret), som kommer med i opgørelsen fra 2011, og ser således udelukkende på pendlere og personer med bopæl i Danmark, lå andelen på omtrent det samme i hele perioden, da udstationerede udgør en relativ lille andel af den samlede udenlandske beskæftigelse.

Pendlerbeskæftigelsen faldt fra godt 31.000 fuldtidspersoner i 2008 til omkring 22.000 fuldtidspersoner i 2010.

I kølvandet på finanskrisen faldt pendlerbeskæftigelsen fra godt 31.000 fuldtidspersoner i 2008 til omkring 22.000 i 2010. Faldet fortsatte ind til 2012, hvor pendlerbeskæftigelsen var nede på omkring 21.000 fuldtidspersoner. Efter 2012 steg beskæftigelsen langsomt til ca. 27.000 i 2016. Fra 2011 og frem steg fuldtidsbeskæftigelsen for pendlere til ca. 27.000 fuldtidspersoner i 2016. Dermed er pendlerbeskæftigelsen stadig under niveauet fra inden finanskrisen. Beskæftigelsen for udenlandske personer med bopæl i Danmark forblev konstant omkring 103.000 fuldtidspersoner frem til 2010, hvorefter den steg igen. Fra 2010 til 2016 steg beskæftigelsen med gennemsnitligt 7 pct. om året, og i 2016 var fuldtidsbeskæftigelsen for udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark over 150.000. Det indikerer, at særligt pendlerne er følsomme over for konjunkturudsving.

DEL 2-4. KARAKTERISTIK AF UDENLANDSK ARBEJDSKRAFT (MED BOPÆL I DANMARK, PENDLERE OG UDESTATIONEREDE)

Over 70 pct. af den udenlandske arbejdskraft opholdte sig i Danmark med et andet opholdsgrundlag end til erhverv i 2015.

I 2015 havde 27 pct. af den udenlandske arbejdskraft et erhvervsopholdsgrundlag, heraf 14 pct. fra EU13 lande (lande der er blevet medlem af EU i 2004 eller senere) samt EU12/EØS (lande der er blevet medlem af EU før 2004 samt EØS lande, dog ikke nordiske lande, jf. boks 1). Derudover havde 20 pct. permanent opholdstilladelse, 8 pct. havde opholdsgrundlag til asyl- og familiesammenføring, 5 pct. havde studieopholdsgrundlag mens 40 pct. af den udenlandske arbejdskraft havde øvrige opholdsgrundlag. De øvrige opholdsgrundlag indeholder bl.a. nordiske statsborgere, som ikke skal have noget opholdsgrundlag for at være i Danmark, samt personer som er indvandret før 2004 (hvor vi ikke har data omkring deres opholdsgrundlag).

Personer med erhvervsopholdsgrundlag har højere beskæftigelsesfrekvens.

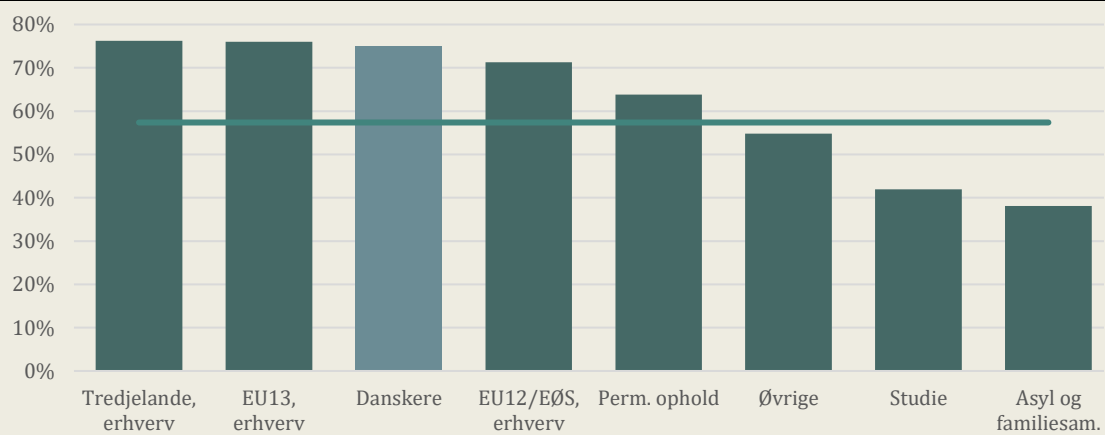
Beskæftigelsesfrekvensen for personer med opholdsgrundlag til erhvervsformål lå mellem 71 og 76 pct. i 2015, hvilket var omtrent samme niveau som danskeres. Personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring havde i 2015 den laveste beskæftigelsesfrekvens blandt alle opholdsgrundlagene (blot 38 pct.). Personer med permanent opholdsgrundlag og øvrige lå midt mellem disse to grupper, med en beskæftigelsesfrekvens på henholdsvis 64 pct. og 55 pct. i 2015. Samlet set lå beskæftigelsesfrekvensen for udenlandske statsborgere med bopæl i Danmark på 57 pct. i 2015, hvilket var væsentligt lavere end frekvensen for danskere.

Forskelle på branchefordelingen for forskellige opholdsgrundlag.

Den udenlandske arbejdskraft med bopæl i Danmark var overrepræsenteret i forhold til de beskæftigede danskere i brancherne Landbrug, skovbrug og fiskeri, Hotel og restauration og Rejsebureau, rengøring og andet i 2015. Disse brancher beskæftiger tilsammen ca. 30 pct. af de udenlandske statsborgere. En mindre andel af den udenlandske arbejdskraft end danskere arbejder i Offentlig administration, undervisning og sundhed, som dog stadig beskæftiger over 20 pct. af den udenlandske arbejdskraft. Derudover arbejder en stor andel af den udenlandske arbejdskraft, ligesom

danskerne, i Industri (12 pct.) og Handel (12 pct.). Der var dog stor forskel på branchefordelingen for personer med forskellige opholdsgrundlag. Personer fra EU13 med erhvervsophold og personer fra tredjelande med erhvervsophold bidrog til den udenlandske arbejdskrafts overrepræsentation i forhold til danskere i alle tre brancher i 2015. Personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring bidrog til, at den udenlandske arbejdskraft var overrepræsenteret i brancherne Hotel og restauration og Rejsebureau, rengøring og andet. Personer med permanent opholdsgrundlag, med øvrige opholdsgrundlag (som hovedsageligt består af personer, som er indrejst før 2004) samt personer fra EU12/EØS med erhvervsopholdsgrundlag, var de personer, som lignede danskere mest på deres branchefordeling i 2015.

Figur 2
Beskæftigelsesfrekvens 2015, pct.



Note: Beskæftigelsesfrekvens i november 2015 for 16-64-årige med bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Opholdsgrundlaget er det nyeste i året. Den vandrette linje indikerer den samlede beskæftigelsesfrekvens for udenlandsk arbejdskraft.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Forskelle på stillingsfordelingen for forskellige opholdsgrundlag.

Den udenlandske arbejdskraft var overrepræsenteret i forhold til de beskæftigede danskere inden for stillingsgruppen Andet manuelt arbejde i 2015. Det gjaldt i særlig grad for personer fra tredjelande med erhvervsopholdsgrundlag, for personer fra EU13 med erhvervsopholdsgrundlag samt for personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring. Der var dog fortsat stor variation i, hvilke stillingsgrupper den udenlandske arbejdskraft bestred afhængig af deres opholdsgrundlag. Personer fra tredje- og EU12/EØS-lande med erhvervsophold var i forhold til danskere overrepræsenteret i stillinger, der krævede viden på højeste niveau, mens andre opholdsgrundlag var underrepræsenteret. For stillingsgruppen Service- og salgsarbejde var den udenlandske arbejdskraft samlet set underrepræsenteret i forhold til danskere i 2015, men personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring og personer med permanent opholdstilladelse var overrepræsenteret i forhold til danskere.

Danskere har en højere medianløn end de fleste grupper af udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark.

Medianlønnen for den samlede udenlandske arbejdskraft er lavere end for danskere. Personer med erhvervsopholdsgrundlag fra tredjelande samt EU12/EØS havde en højere medianløn end danskere, mens personer med andre typer opholdsgrundlag

havde en median-månedsløn, som var mere end 4.000 kr. lavere end danskeres i 2015. Dette hænger bl.a. sammen med forskelle i stillinger, hvor personer fra tredje- og EU12/EØS-lande med erhvervsophold i 2015 var overrepræsenterede i forhold til danskere i stillinger, der kræver viden på højeste niveau. Personer med andre typer opholdsgrundlag var i højere grad overrepræsenterede i stillingsgruppen Andet manuelt arbejde. Forskelle i alder, arbejdstid, uddannelsesbaggrund, stilling, mv. er med til at forklare forskellene i løn.

Pendlere er koncentreret i brancher med rekrutteringsudfordringer.

Der var en større andel af pendlere end danskere, som arbejdede i brancherne Landbrug, skovbrug og fiskeri (9 pct. af pendlere mod 2 pct. af danskere), Bygge og anlæg (13 pct. af pendlere mod 6 pct. af danskere), Transport (16 pct. af pendlere mod 5 pct. af danskere) samt Rejsebureau, rengøring og anden (17 pct. af pendlere mod 5 pct. af danskere) i 2015. Det var samtidigt nogle af de brancher, som havde de største rekrutteringsudfordringer i 2015.⁴ De nævnte brancher beskæftiger samlet set ca. 55 pct. af den udenlandske beskæftigelse, Industri beskæftiger også en stor andel pendlere (15 pct. af pendlerbeskæftigelse). Det tyder altså på, at den udenlandske arbejdskraft i høj grad søger derhen, hvor der er størst behov for den. Nogle af de brancher, der havde en særlig stor koncentration af pendlere i 2015, er dog også præget af paradoksproblemer i form af høj ledighed samtidig med, at virksomhederne har svært ved at rekruttere, ligesom der er en række andre faktorer, der kan medvirke til at forklare den høje andel af udenlandsk arbejdskraft i disse brancher.

Medianlønnen for pendlere samlet set er lavere end for danskere, men er meget forskellig for forskellige statsborgerskabsgrupper.

Pendlere havde en medianmånedsløn, der var ca. 7.000 kr. lavere end danskeres i 2015. Samme billede tegner sig, når man ser på 25. og 75. percentil-lønnen. Variationen i månedslønningerne var nogenlunde ens for pendlere og danskere. Fx var spændet mellem 25. percentil og 75. percentil godt 18.000 kr. i 2015 for både pendlere og danskere. Personer fra Sverige havde en medianløn, der var ca. 3.000 kr. højere end danskeres, mens litauere og rumænere havde en medianløn, der var omkring 14.000 kr. lavere end danskeres i 2015. Bemærk at forskellene til dels kan tilskrives forskelle i alder, uddannelsesbaggrund, arbejdstid mv. Pendlere fra Tyskland og Sverige har generelt højere lønninger, ligesom en stor andel af dem, pendlede til Danmark gennem flere år. På den anden side har pendlere fra Polen, Litauen og Rumænien generelt lavere lønninger og færre af dem pendler flere år i træk.

Udstationerede arbejder mest i Bygge- og anlægsbranchen og Industri.

På tværs af statsborgerskab er de klart mest almindelige brancher for udstationerede Bygge og anlæg og Industri. I 2015 var 54 pct. af de udstationerede beskæftiget inden for Bygge og anlæg, mens 24 pct. var beskæftiget inden for Industri. De tilsvarende tal for danskere var 6 og 11 pct. i 2015. I alle de andre brancher var der generelt få udstationerede, dog arbejdede en stor andel af de udstationerede fra Sverige i

⁴ Jf. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2015). Rekruttering Efterår 2015.

Videnservice (38 pct.), mens en relativt stor andel af de udstationerede fra Rumænien arbejdede inden for Transport (15 pct.).

DEL 5. MOBILITET BLANDT DEN UDENLANDSKE ARBEJDSKRAFT MED BOPÆL I DANMARK

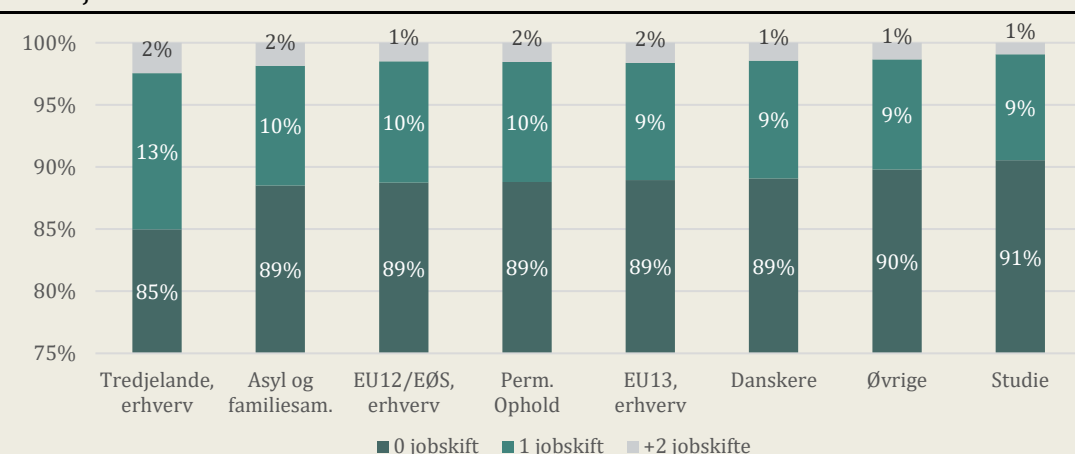
Nettoindvandringen af udenlandske statsborgere faldt markant i årene efter finanskrisen.

Den samlede nettoindvandring, dvs. indvandring minus udvandring, faldt markant i forbindelse med finanskrisen med hele 45 pct. fra 2008 til 2009. På tværs af alle opholdsgrundlag, undtagen asyl og familiesammenføring falder nettoindvandringen. Særligt for personer med erhvervsformål følger nettoindvandringen konjunkturerne tæt, og nettoindvandringen for disse stiger dermed først markant igen omkring 2012-2013. Også indvandringen fra øvrige samt personer med studieophold tenderer til at følge konjunkturerne. Det indikerer, at nettoindvandringen er følsom over for konjunkturer. Faldet i nettoindvandringen i 2009 skyldtes både et fald i indvandringen og en stigning i udvandringen.

Udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark har ikke flere jobskifte eller jobs på samme tid end danskere.

Omkring 10 pct. af danskere skiftede job en eller flere gange i 2015, og dermed er forskellene mellem den udenlandske arbejdskraft og danskere lille. Den største forskel ses for personer fra tredjelande med erhvervsophold, hvor der var ca. 4 pct.-point flere blandt den udenlandske arbejdskraft end blandt danskere, der skiftede job i løbet af året. Personer fra tredjelande med erhvervsopholdstilladelse havde det største antal jobskifte i 2015 (15 pct. skiftede job en eller flere gange i løbet af 2015), efterfulgt af asyl- og familiesammenførte, EU12/EØS med erhvervsophold samt personer med permanent ophold (ca. 11 pct. skiftede job en eller flere gange i løbet af 2015). Det gennemsnitlige antal jobs pr. måned var ca. 1,1 for udenlandsk arbejdskraft. Det samme gjaldt for danskere.

Figur 3
Antal jobskifte 2015



Note: Et jobskifte defineres som et skift i arbejdssted, hvor personen ikke har modtaget løn fra arbejdsstedet minimum 2 måneder før ansættelsen. Desuden skal personen have modtaget løn fra arbejdsstedet i mindst 2 måneder i træk med en beskæftigelse på minimum 40 timer om måneden.
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Koncentrationen af udenlandsk arbejdskraft er høj i brancher med rekrutteringsudfordringer.

De tre brancher, hvor den største andel af den samlede arbejdskraft var udenlandske statsborgere i 2015, var Hotel og restauration (20 pct.), Rejsebureau, rengøring og anden (17 pct.) og Landbrug, skovbrug og fiskeri (16 pct.). De samme brancher var blandt de fire brancher, som havde de største rekrutteringsudfordringer i 2015. Udenlandsk arbejdskraft findes dog i alle brancher og de tre brancher udgør kun ca. 30 pct. af den samlede udenlandske arbejdskraft. I Bygge og anlæg, som var den branche, der havde de største rekrutteringsudfordringer, var der kun ca. 4 pct. udenlandsk arbejdskraft, når man afgrænser til personer med bopæl i Danmark. Det dækker dog over, at en stor andel pendlere og udstationerede (personer fra RUT-registret) var beskæftiget i denne branche, jf. del 3 og 4. Det tyder på, at den udenlandske arbejdskraft i høj grad søger derhen, hvor der er mangel på arbejdskraft.

DEL 6. PROGRESSION PÅ ARBEJDSMARKEDET FOR UDENLANDSK ARBEJDSKRAFT MED BOPÆL I DANMARK

Forskelle på hvilke grupper af udenlandsarbejdskraft, der bliver boende i landet.

I gennemsnit opholdt 4 ud af 10 udenlandske statsborgere, der indvandrede i 2008, sig fortsat i Danmark i 2015. Asylmodtagere og familiesammenførte var den opholdsgrundlagsgruppe, hvor den største andel blev i Danmark i 7 år eller mere. Knap 9 ud af 10 var fortsat bosiddende i landet 7 år efter deres indrejse. For personer fra tredjelande med erhvervsophold var det kun omkring 3 ud af 10, som fortsat var i landet efter 7 år, mens det for personer med studieophold var 2 ud af 10. Andelen, som fortsat var i landet efter 7 år var højere for personer med erhvervsopholdsgrundlag fra EU13 (medlem af EU fra 2004) end for personer fra EU12/EØS. Således var 56 pct. af personer med erhvervsopholdsgrundlag fra EU13 fortsat i landet efter 7 år, mens 44 pct. af personer med erhvervsopholdsgrundlag fra EU12/EØS var i landet efter 7 år.

Arbejdsmarkedstilknytningen blandt udenlandsk arbejdskraft nærmer sig med tiden danskeres.

Udenlandsk arbejdskraft med erhvervsopholdsgrundlag, som indvandrede i 2008 og blev boende i Danmark i 7 år, havde i udgangspunktet en højere beskæftigelsesfrekvens end danskeres. Beskæftigelsesfrekvensen faldt dog i løbet af 7 år til nogenlunde samme niveau som danskeres, svarende til et fald på næsten 10 pct.-point for personer fra tredjelande og EU13. Omvendt steg beskæftigelsesfrekvensen for udenlandsk arbejdskraft med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring, fra omkring 37 pct. året efter indrejse, til ca. 58 pct. 7 år efter indrejse. Den samme tendens ses for personer med øvrige opholdsgrundlag, hvor beskæftigelsesfrekvensen steg fra 63 til 69 pct. over de første 7 år, de var i Danmark.

Løbende lønprogression og indsnævring af lønforskellen til danskere.

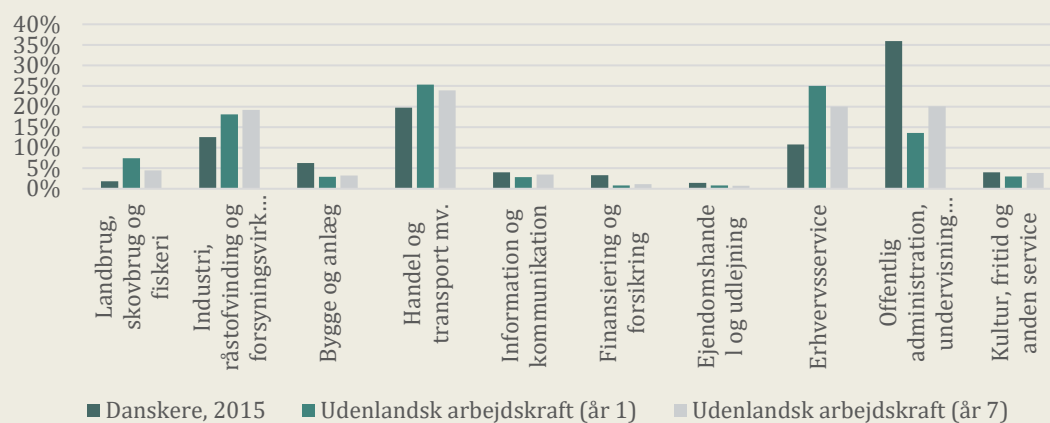
Uanset opholdsgrundlag oplevede den udenlandske arbejdskraft en gradvis lønprogression i årene efter indrejse. For asylmodtagere og familiesammenførte, studie og øvrige blev lønforskellen til danskere reduceret i løbet af de første 7 år i landet, dog var der forsat en gennemsnitlig forskel på knap 8.000 kr. i medianmånedsløn. For personer fra tredjelande med erhvervsophold indsnævredes gabet til danskere ikke, idet de i udgangspunktet havde en højere løn end danskere og samtidigt oplevede større lønstigninger end danskere i perioden. Lønstigningerne var størst (med undtagelse af personer med ophold til studie) for personer fra tredjelande med erhvervsopholdsgrundlag. For denne gruppe steg medianen for den gennemsnitlige månedsløn fra ca. 29.000 til 40.000 kr. i løbet af de første 7 år i landet.

Nærmer sig gradvis samme branche- og stillingsfordeling som danskere.

Samlet set nærmede branchefordelingen for udenlandsk arbejdskraft sig den danske, når de havde været i Danmark i 7 år, sammenlignet med første år efter indvandring. Andelen, som var beskæftiget inden for Offentlig administration, undervisning og sundhed, steg (fra 14 pct. til 20 pct.), mens andelen beskæftiget inden for Erhvervsservice (herunder særligt Rejsebureau, rengøring og anden), Handel og transport (herunder særligt Hotel og restauration) og Landbrug, skovbrug og fiskeri faldt markant mellem 2009 og 2015 for personer indvandret i 2008. Den udenlandske arbejdskraft blev desuden med tiden i højere grad ansat i stillinger, der krævede viden på højeste niveau samt i stillinger, der krævede viden på mellemniveau i forhold til i 2010. Således steg andelen af den udenlandske arbejdskraft, der var beskæftiget i stillinger, der krævede viden på højeste niveau fra 14 til 19 pct. fra 2010 til 2015.

Figur 4

Branchefordeling for udenlandsk arbejdskraft et år efter indrejse og 7 år efter indrejse, pct.



Note: Branche i november for 16-56-årige indvandret i 2008 og som har bopæl i Danmark i hele perioden 2009-2015.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

BAGGRUND OG METODE

Formålet med denne analyse er at skabe et samlet overblik over udenlandsk arbejdskraft og dens funktion i Danmark. Den udenlandske arbejdskraft i Danmark er en heterogen gruppe, og i analysen karakteriseres forskellige grupper af udenlandsk arbejdskraft og deres funktion i Danmark. Analysen af arbejdskraftens funktion kigger særligt på, om arbejdskraften "smører hjulene" på det danske arbejdsmarked, dvs. om arbejdskraften er med til at afhjælpe arbejdskraftmangel og konjunkturudsving i beskæftigelsen eller om arbejdskraften indgår på lige fod med danskere som en del af den danske arbejdsstyrke.

Analysen er lavet på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik, som er samkørt med data om opholdsgrundlag for udenlandsk arbejdskraft fra Jobindsats.dk. I udgangspunktet er analyserne baseret på de samme definitioner og afgrænsninger, som anvendes på Jobindsats.dk. Der er dog visse forskelle i datagrundlagene, og derfor kan der være en vis forskel mellem de tal, som præsenteres i denne rapport, og de tal, som kan trækkes ud fra Jobindsats.dk. Analyserne i del 1 er baseret på data, som er trukket direkte fra Jobindsats.dk, mens de resterende analyser hovedsageligt er baseret på data fra Danmarks statistik.

I analysen er udenlandsk arbejdskraft defineret som alle beskæftigede i Danmark med udenlandsk statsborgerskab. Overordnet er der tre typer af udenlandsk arbejdskraft:

1. Personer med bopæl i Danmark
2. Pendlere (grænsegængere), som arbejder i Danmark, men ikke bor her
3. Udstationerede. Dvs. personer, som er ansat i udenlandske virksomheder, der udfører arbejde i Danmark (personer i RUT-registret)

Den samlede beskæftigelse for de tre typer af udenlandsk arbejdskraft er beskrevet i del 1. Da datagrundlaget er langt mere omfattende for udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark end for de andre typer af udenlandsk arbejdskraft, er der foretaget særskilte analyser for denne gruppe i del 2, 5 og 6. Herunder analyseres også beskæftigelsesfrekvensen og brugen af offentlige ydelser. Dermed inkluderes også udenlandske statsborgere med bopæl i Danmark, som ikke er beskæftigede. Pendlerne er analyseret i del 3, mens de udstationerede analyseres i del 4. Alle tre typer af arbejdskraft indgår i statistikken på Jobindsats.dk (udstationerede dog først fra 2011). Alle analyserne er som udgangspunkt lavet for 16-64-årige, personer i den arbejdsdygtige alder.

Gennem analyserne sammenlignes, hvor det er relevant, med danske statsborgere. Danske statsborgere omfatter også personer fra Færøerne og Grønland. Analysen kigger ikke på de forskelle, som udelukkende skyldes statsborgerskab, men på forskellen mellem grupper af udenlandsk arbejdskraft og dansk arbejdskraft. De identificerede forskelle mellem de forskellige typer arbejdskraft skyldes derfor i høj grad at grupperne er sammensat af forskellige personer herunder forskellige aldre, køn, uddannelse, etc. Det er ikke inden for analysens rammer at 'rense' for disse forskelle.

I de analyser, der relaterer sig til udenlandske statsborgere med bopæl i Danmark, er den udenlandske arbejdskraft ofte opdelt på opholdsgrundlag. Opdelingen på opholdsgrundlag er beskrevet i boks 1.

Boks 1

Opholdsgrundlag, afgrænsning af grupper

EU12/EØS, erhverv: Personer med erhvervsopholdsgrundlag fra EU-lande, som blev medlem inden 2004, samt EØS-landene og Schweiz. Schweiz inkluderes, da de på lige fod med EØS-landene har en aftale om fri bevægelighed for personer mellem Schweiz og EU/EØS-landene. Landene omfatter Belgien, Frankrig, Grækenland, Irland, Italien, Luxembourg, Holland, Portugal, Spanien, Storbritannien, Tyskland, Østrig, Lichtenstein og Schweiz. De nordiske lande behøver ikke et opholdsgrundlag for at opholde sig i Danmark og indgår derfor under øvrige.

EU13, erhverv: Personer med erhvervsopholdsgrundlag fra EU-lande, som blev medlem i 2004 og senere. Bulgarien, Cypern, Estland, Kroatien, Letland, Litauen, Malta, Polen, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet, Ungarn

Tredjelande, erhverv: Personer med erhvervsopholdsgrundlag fra lande, som ikke er medlem af EU eller EØS/Schweiz.

Permanent ophold: Personer med permanent opholdsgrundlag. Gruppen inkluderer både personer med EU-statsborgerskab og tredjelandsstatsborgerskab.

Asylmodtagere og familiesammenførte: Personer, som har fået asyl samt personer, som er blevet familiesammenført med en person i Danmark. Familiesammenførte inkluderer alle familiesammenførte, herunder både personer, som er familiesammenført med danske/nordiske statsborgere og med personer, som har fået asyl.

Studie: Alle personer med studieopholdsgrundlag, dog er au-pairs frasorteret.⁵ Gruppen inkluderer både personer med EU-statsborgerskab og tredjelandsstatsborgerskab.

Øvrige: Gruppen består hovedsageligt af personer, hvis nyeste opholdsgrundlag er fra inden 2004, og som der derfor ikke findes et opholdsgrundlag i det anvendte data.⁶ En anden stor gruppe er nordiske statsborgere, der ikke behøver et opholdsgrundlag for at opholde sig i Danmark. Dvs. statsborgere fra Finland, Island, Norge og Sverige. Disse er kategoriseret under øvrige da det ikke vides om de er studerende eller har erhvervsformål for at være i Danmark. Derudover er medfølgende familie og personer med et EU-opholdsgrundlag, men statsborgerskab fra et tredjeland inkluderet i gruppen.

⁵ Au-pairs indgår i Danmarks Statistiks RAS-data, men ikke i data på Jobindsats.dk. For at sikre størst mulig sammenlignelighed, ses der derfor bort fra au-pairs i analyserne i denne rapport.

⁶ Opholdsgrundlaget er dannet ud fra data bag Jobindsats.dk, hvor der ikke findes information omkring opholdsgrundlag for personer, som er indvandret før 2004.

DEL 1. UDVIKLING I DEN UDENLANDSKE ARBEJDSKRAFT I DANMARK

I denne del beskrives den samlede udenlandske beskæftigelse. Udenlandsk arbejdskraft defineres som udenlandske statsborgere, der arbejder i Danmark. Fokus er på at belyse omfanget af beskæftigelse, mens karakteristika for de enkelte typer af arbejdskraft vil blive belyst nærmere i de efterfølgende dele.

Del 1 har følgende hovedkonklusioner:

Den udenlandske arbejdskrafts andel af fuldtidsbeskæftigelsen i Danmark steg fra omkring 6 pct. i 2008 til omkring 9 pct. i 2016.

Den samlede lønmodtagerbeskæftigelse i Danmark (fra 2011 inkl. udstationerede fra RUT-registret) faldt fra ca. 2,3 mio. fuldtidspersoner i 2008 til 2,2 mio. fuldtidspersoner i 2016. Faldet i beskæftigelsen skete i perioden fra 2008 og frem til 2013, hvor beskæftigelsen var nede på omkring 2,1 mio. fuldtidspersoner. Derefter steg beskæftigelsen igen. Fra 2008 til 2016 steg den udenlandske arbejdskraft fra omkring 134.000 fuldtidspersoner til omkring 186.000 fuldtidspersoner, svarende til en stigning i andelen af udenlandsk arbejdskraft fra 6 til 9 pct.⁷ Den udenlandske arbejdskraft steg i alle år, undtagen 2009 og 2010.

I 2016 var omkring 4 ud af 5 fuldtidspersoner i den udenlandske arbejdskraft personer med bopæl i Danmark.

Personer med bopæl i Danmark udgør den klart største andel af den udenlandske arbejdskraft. I 2016 udgjorde de 82 pct. af den samlede udenlandske arbejdskraft, efterfulgt af pendlere med 15 pct. af den samlede udenlandske arbejdskraft. Personer, som var udstationerede ved udenlandske virksomheder i Danmark (personer fra RUT-registret), udgjorde kun en lille andel af den samlede udenlandske arbejdskraft (3 pct. i 2016). Andelen af personer med bopæl i Danmark steg fra 77 pct. i 2008 til 82 pct. i 2016, mens andelen af pendlere faldt fra 23 til 15 pct. i den samme periode. Faldet i andelen af pendlere skyldtes, at antallet af pendlere faldt markant i kølvandet af finanskrisen, mens beskæftigelsen for udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark kun faldt en smule. De udstationerede, som der findes opgørelser for fra 2011, udgjorde omkring 2-4 pct. i alle årene.

Pendlerbeskæftigelsen faldt fra godt 31.000 fuldtidspersoner i 2008 til omkring 22.000 fuldtidspersoner i 2010.

I kølvandet på finanskrisen faldt pendlerbeskæftigelsen fra godt 31.000 fuldtidspersoner i 2008 til omkring 22.000 i 2010. Faldet fortsatte ind til 2012, hvor pendlerbeskæftigelsen var nede på omkring 21.000 fuldtidspersoner. Efter 2012 steg beskæftigelsen langsomt til ca. 27.000 i 2016. Fra 2011 og frem steg

⁷ Ser man bort fra udstationerede (fra RUT-registret), som kommer med i opgørelsen fra 2011, og ser således udelukkende på pendlere og personer med bopæl i Danmark, lå andelen på omtrent det samme i hele perioden, da udstationerede udgør en relativ lille andel af den samlede udenlandske beskæftigelse.

fuldtidsbeskæftigelsen for pendlere til ca. 27.000 fuldtidspersoner i 2016. Dermed er pendlerbeskæftigelsen stadig under niveauet fra inden finanskrisen. Beskæftigelsen for udenlandske personer med bopæl i Danmark forblev konstant omkring 103.000 fuldtidspersoner frem til 2010, hvorefter den steg igen. Fra 2010 til 2016 steg beskæftigelsen med gennemsnitligt 7 pct. om året, og i 2016 var fuldtidsbeskæftigelsen for udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark over 150.000. Det indikerer, at særligt pendlerne er følsomme over for konjunkturudsving.

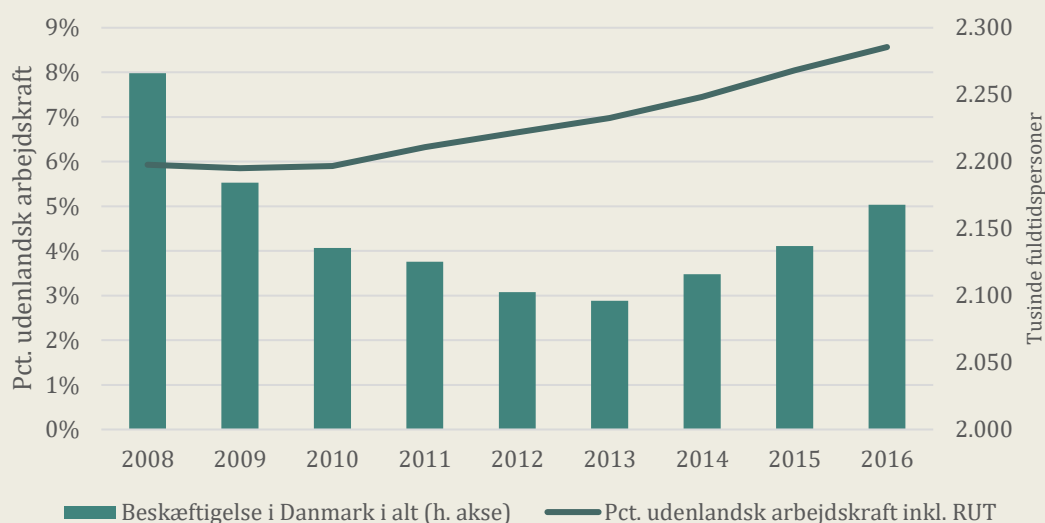
I del 1 tages der udgangspunkt i data fra Jobindsats.dk. Dette muliggør analyse af udviklingen frem til 2016.

UDENLANDSK ARBEJDSKRAFTS ANDEL AF BESKÆFTIGELSEN

Den udenlandske arbejdskrafts andel af den samlede lønmodtagerbeskæftigelse i Danmark steg fra 6 pct. i 2008 til 9 pct. i 2016, jf. figur 5. Bag denne udvikling lå, at den samlede lønmodtagerbeskæftigelse i Danmark (fra 2011 inkl. udstationerede fra RUT-registret) faldt fra ca. 2,3 mio. fuldtidspersoner i 2008 til 2,2 mio. fuldtidspersoner i 2016, mens den udenlandske arbejdskraft steg fra ca. 134.000 til 186.000 fuldtidspersoner i samme periode.

Den udenlandske arbejdskrafts andel af den samlede lønmodtagerbeskæftigelse lå stabilt omkring de 6 pct. i perioden omkring finanskrisen (2008-2010). Disse år var præget af en faldende beskæftigelse i Danmark, både for danske og udenlandske statsborgere. Faldet i den samlede lønmodtagerbeskæftigelse fortsatte ind til 2013, hvor beskæftigelsen var nede på ca. 2,1 mio. fuldtidspersoner. Derefter steg beskæftigelsen frem mod 2016. Den udenlandske arbejdskraft begyndte dog at stige igen allerede i 2011, hvor andelen af udenlandsk arbejdskraft også begyndte at stige.

De udstationerede udgjorde en relativ lille andel af beskæftigelsen i alle år fra 2011, hvor de første gang indgik i målingerne på Jobindsats.dk. Ser man bort fra de udstationerede, ligner udviklingen i udenlandsk arbejdskrafts andel af den samlede lønmodtagerbeskæftigelse derfor stadig udviklingen i figur 5. Uden de udstationerede var andelen omkring 8 pct. i 2016.

Figur 5**Andel udenlandsk arbejdskraft og beskæftigelse i Danmark, pct. og fuldtidspersoner**

Note: Den totale beskæftigelse er opgjort som antal fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere 16-64 år med bopæl i Danmark tillagt pendlere 16-64 år og udstationerede fra RUT-registret. Bemærk, at særligt opgørelsen af fuldtidsbeskæftigelsen af udstationerede er forbundet med usikkerhed grundet begrænsninger i data om arbejdstid.

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger

UDVIKLING I STØRRELSEN AF BESKÆFTIGELSEN

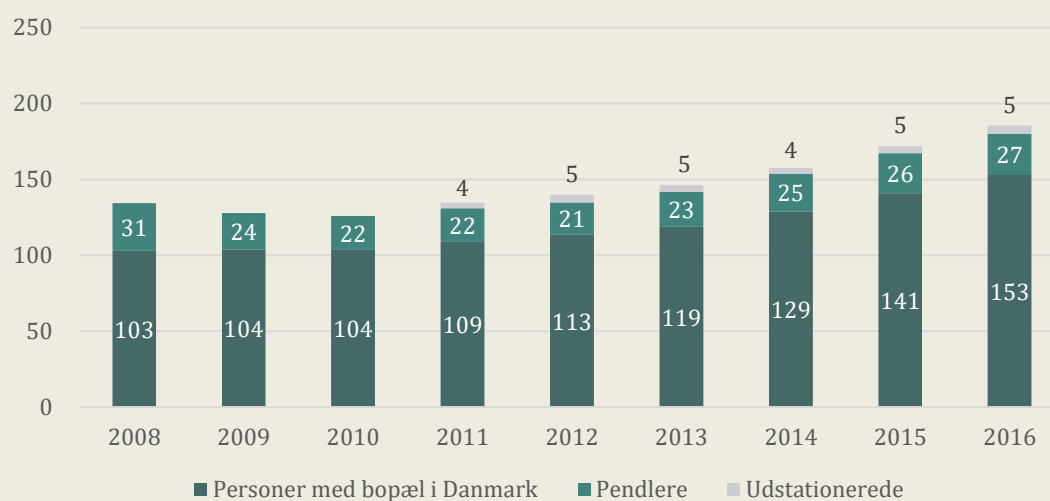
Fuldtidsbeskæftigelsen for udenlandske statsborgere i Danmark faldt fra 2008 til 2010 fra ca. 134.000 til 126.000 fuldtidspersoner,⁸ jf. figur 6. Faldet skyldtes hovedsageligt et fald i antal pendlere fra ca. 31.000 til 22.000 fuldtidspersoner (svarende til ca. 29 pct.). Fuldtidsbeskæftigelsen for personer med bopæl i Danmark var konstant omkring 103.000-104.000 fuldtidspersoner. Dette indikerer, at særligt pendlerbeskæftigelsen er følsom over for konjunkturudsving. Når antallet af pendlere falder i forbindelse med en krise, kan det fungere som en afskærmning af den nationale arbejdskraft.

Fra 2011 og frem steg fuldtidsbeskæftigelsen for pendlere til ca. 27.000 fuldtidspersoner i 2016. Dermed er pendlerbeskæftigelsen stadig under niveauet fra inden finanskrisen. Sammensætningen på statsborgerskab for pendlerne har desuden ændret sig markant i perioden, jf. del 3. Beskæftigelsen for personer med bopæl i Danmark steg også fra 2011 og lå i 2016 omkring 153.000 personer, svarende til en samlet stigning i perioden 2008-2016 på hele 48 pct. Fuldtidsbeskæftigelsen for udstationerede (personer i RUT-registret) steg fra ca. 3.500 i 2011 til knap 5.500 i 2016 (svarende til en stigning på over 50 pct.).⁹

⁸ Der ses bort fra udstationerede, som der ikke er data for i disse år.

⁹ Omregningen fra personer til fuldtidspersoner er for udstationerede forbundet med en større usikkerhed end for anden udenlandsk arbejdskraft grundet begrænsninger i data om arbejdstid.

Figur 6
Fuldtidsbeskæftigelse udenlandsk arbejdskraft, 1.000 fuldtidspersoner



Note: 16-64-årige, undtagen udstationerede som alderen er ukendt for. Bemærk at særligt opgørelsen af fuldtidsbeskæftigelsen for udstationerede er forbundet med usikkerhed grundet begrænsninger i data om arbejdstid.

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger

Klart den største andel af beskæftigelsen var personer med bopæl i Danmark. De udgjorde ca. 82 pct. af beskæftigelsen for den udenlandske arbejdskraft i 2016, hvilket var en stigning fra 77 pct. i 2008. Pendlernes andel af den samlede udenlandske arbejdskrafts beskæftigelse faldt gennem hele perioden fra 23 pct. i 2008 til 15 pct. i 2016, mens de udstationeredes andel lå omkring 2-4 pct. i alle år, hvor de indgik i opgørelsen.

DEL 2. KARAKTERISTIK AF UDENLANDSK ARBEJDSKRAFT MED BOPÆL I DANMARK

Del 2 beskriver udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark. Denne type arbejdskraft udgjorde over 80 pct. af den samlede udenlandske arbejdskraft i 2016, jf. del 1. Del 2 giver en overordnet karakteristik af denne arbejdskraft. Der kigges bl.a. på, hvor stor en andel af de udenlandske statsborgere med bopæl i Danmark, der er i beskæftigelse, og dermed indgår som en del af den udenlandske arbejdskraft.

De overordnede konklusioner i del 2 er:

57 pct. af den udenlandske arbejdskraft med bopæl i Danmark kommer fra EU-/EØS-lande.

På tværs af opholdsgrundlag kom den største andel af den udenlandske arbejdskraft fra EU/EØS-lande (57 pct.).¹⁰ Sammensætning af statsborgerskab inden for opholdsgrundlag varierer meget. Personer fra EU med erhvervsopholdsgrundlag var en relativt homogen gruppe i forhold til statsborgerskab i 2015, dvs. de var koncentreret på relativt få statsborgerskaber. Størstedelen (knap 70 pct.) af de beskæftigede med EU/EØS erhvervsopholdsgrundlag i 2015 var statsborgere fra Tyskland, Italien, Storbritannien, Polen, Rumænien og Litauen. Personer med ophold til andre formål var en mere heterogen gruppe i forhold til statsborgerskab i 2015. Blandt asylmodtagere og familiesammenførte var de tre største statsborgerskabsgrupper Thailand, Syrien og Afghanistan (knap 26 pct.). De tre største statsborgerskabsgrupper for personer med permanent opholdsgrundlag i 2015 var Tyrkiet, Polen og Irak (30 pct.).

Over 70 pct. af den udenlandske arbejdskraft opholdte sig i Danmark med et andet opholdsgrundlag end til erhverv i 2015.

I 2015 havde 27 pct. af den udenlandske arbejdskraft et erhvervsopholdsgrundlag, heraf 14 pct. fra EU13 lande (lande der er blevet medlem af EU i 2004 eller senere) samt EU12/EØS (lande der er blevet medlem af EU før 2004 samt EØS lande, dog ikke nordiske lande, jf. boks 1). Derudover havde 20 pct. permanent opholdstilladelse, 8 pct. havde opholdsgrundlag til asyl- og familiesammenføring, 5 pct. havde studieopholdsgrundlag mens 40 pct. af den udenlandske arbejdskraft havde øvrige opholdsgrundlag. De øvrige opholdsgrundlag indeholder bl.a. nordiske statsborgere, som ikke skal have noget opholdsgrundlag for at være i Danmark, samt personer som er indvandret før 2004 (hvor vi ikke har data omkring deres opholdsgrundlag).

Personer med erhvervsopholdsgrundlag har højere beskæftigelsesfrekvens.

Beskæftigelsesfrekvensen for personer med opholdsgrundlag til erhvervsformål lå mellem 71 og 76 pct. i 2015, hvilket var omtrent samme niveau som danskeres. Personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring havde i 2015 den laveste beskæftigelsesfrekvens blandt alle opholdsgrundlagene (blot 38 pct.). Personer

¹⁰ Analysen fokuserer på arbejdskraftens statsborgerskab og ikke herkomst. Personer som har opnået dansk statsborgerskab vil dermed indgå som en del af danskere, gennem hele analysen.

med permanent opholdsgrundlag og øvrige lå midt mellem disse to grupper, med en beskæftigelsesfrekvens på henholdsvis 64 pct. og 55 pct. i 2015. Samlet set lå beskæftigelsesfrekvensen for udenlandske statsborgere med bopæl i Danmark på 57 pct. i 2015, hvilket var væsentligt lavere end frekvensen for danskere.

Udenlandsk arbejdskraft befinder sig bredt i hele Danmark

Den udenlandske arbejdskraft udgjorde knap 7 pct. af de beskæftigede personer med bopæl i Danmark i 2015.¹¹ Langt de fleste kommuner havde over 4 pct. udenlandsk arbejdskraft, og dermed befandt den udenlandske arbejdskraft sig over hele Danmark i 2015. Nogle kommuner havde dog en større andel af den udenlandske arbejdskraft end andre. En relativt stor andel af den udenlandske arbejdskraft havde bopæl i København og omegnskommunerne. De beskæftigede i kommunerne i og omkring hovedstaden bestod af mellem 8 og 20 pct. udenlandsk arbejdskraft i 2015. I de sønderjyske kommuner var der mellem 6 og 7 pct. udenlandsk arbejdskraft i 2015, hvilket er omkring gennemsnittet for hele Danmark. Områder, hvor der var en lav andel udenlandsk arbejdskraft (under gennemsnittet), omfatter bl.a. Nord- og Østjylland, store dele af Fyn og Sjælland samt Lolland-Falster.

Forskelle på branchefordelingen for forskellige opholdsgrundlag.

Den udenlandske arbejdskraft med bopæl i Danmark var overrepræsenteret i forhold til de beskæftigede danskere i brancherne Landbrug, skovbrug og fiskeri, Hotel og restauration og Rejsebureau, rengøring og andet i 2015. Disse brancher beskæftiger tilsammen ca. 30 pct. af de udenlandske statsborgere. En mindre andel af den udenlandske arbejdskraft end danskere arbejder i Offentlig administration, undervisning og sundhed, som dog stadig beskæftiger over 20 pct. af den udenlandske arbejdskraft. Derudover arbejder en stor andel af den udenlandske arbejdskraft, ligesom danskerne, i Industri (12 pct.) og Handel (12 pct.). Der var dog stor forskel på branchefordelingen for personer med forskellige opholdsgrundlag. Personer fra EU13 med erhvervsophold og personer fra tredjelande med erhvervsophold bidrog til den udenlandske arbejdskrafts overrepræsentation i forhold til danskere i alle tre brancher i 2015. Personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring bidrog til, at den udenlandske arbejdskraft var overrepræsenteret i brancherne Hotel og restauration og Rejsebureau, rengøring og andet. Personer med permanent opholdsgrundlag, med øvrige opholdsgrundlag (som hovedsageligt består af personer, som er indrejst før 2004 og nordiske borgere) samt personer fra EU12/EØS med erhvervsopholdsgrundlag, var de personer, som lignede danskere mest på deres branchefordeling i 2015.

Forskelle på stillingsfordelingen for forskellige opholdsgrundlag.

Den udenlandske arbejdskraft var overrepræsenteret i forhold til de beskæftigede danskere inden for stillingsgruppen Andet manuelt arbejde i 2015. Det gjaldt i særlig grad for personer fra tredjelande med erhvervsopholdsgrundlag, for personer fra EU13 med erhvervsopholdsgrundlag samt for personer med opholdsgrundlag til asyl og

¹¹ I del 1 fremgår det at udenlandsk arbejdskraft udgør omkring 9 pct. af fuldtidsbeskæftigelsen i Danmark. Forskellen skyldes at i del 1, indgår pendlere og udstationerede (fra RUT-registret), som en del af den udenlandske arbejdskraft. Derudover er andelen i del 1 beregnet for fuldtidsbeskæftigelse og forventes derfor at være højere end andelen for beskæftigede personer, da en større andel danskere ikke arbejder fuldtid.

familiesammenføring. Der var dog fortsat stor variation i, hvilke stillingsgrupper den udenlandske arbejdskraft bestred afhængig af deres opholdsgrundlag. Personer fra tredje- og EU12/EØS-lande med erhvervsophold var i forhold til danskere overrepræsenteret i stillinger, der krævede viden på højeste niveau, mens andre opholdsgrundlag var underrepræsenteret. For stillingsgruppen Service- og salgsarbejde var den udenlandske arbejdskraft samlet set underrepræsenteret i forhold til danskere i 2015, men personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring og personer med permanent opholdstilladelse var overrepræsenteret i forhold til danskere.

Danskere har en højere medianløn end de fleste grupper af udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark.

Medianlønnen for den samlede udenlandske arbejdskraft er lavere end for danskere. Personer med erhvervsopholdsgrundlag fra tredjelande samt EU12/EØS havde en højere medianløn end danskere, mens personer med andre typer opholdsgrundlag havde en median-månedsløn, som var mere end 4.000 kr. lavere end danskeres i 2015. Dette hænger bl.a. sammen med forskelle i stillinger, hvor personer fra tredje- og EU12/EØS-lande med erhvervsophold i 2015 var overrepræsenterede i forhold til danskere i stillinger, der kræver viden på højeste niveau, mens personer med andre typer opholdsgrundlag i højere grad var overrepræsenterede i stillingsgruppen Andet manuelt arbejde. Forskelle i alder, arbejdstid, uddannelsesbaggrund, stilling, mv. er med til at forklare forskellene i løn.

35 pct. af udenlandske statsborgere (16-64-årige) modtog en offentlig ydelse i november 2015, mod 33 pct. af danskere.

Hvor 33 pct. af danskere (16-64-årige) modtog en offentlig ydelse november 2015, var det kun 35 pct. af de udenlandske statsborgere (16-64-årige) som modtog en offentlig ydelse. Personer med erhvervsopholdsgrundlag trak dog markant mindre på de offentlige ydelser end danskere, idet kun mellem 5 og 17 pct. modtog en ydelse på opgørelsestidspunktet.¹² Derimod modtog 55 pct. af personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring en ydelse, mens det blandt personer med permanent opholdstilladelse var 42 pct., der modtog en ydelse november 2015. Der er således stor spredning i trækket på de offentlige ydelser afhængig af personernes opholdsgrundlag.

I del 2 tages der udgangspunkt i data fra Danmarks Statistik, hvilket muliggør mere detaljeret analyse af indvandrerne beskæftigelse og beskæftigelsesgrad.

OPHOLDSGRUNDLAG OG STATSBOGERSKABER

Udenlandsk arbejdskraft udgjorde 7 pct. af de beskæftigede med bopæl i Danmark november 2015. Den udenlandske arbejdskraft har forskellige årsager til og formål med at opholde sig i Danmark, hvilket afspejles af deres opholdsgrundlag. Nogle grupper af udenlandsk arbejdskraft opholder sig i Danmark for at arbejde, andre for at studere, mens andre opholder sig i Danmark af humanitære årsager. Opholdsgrundlaget har et naturligt samspil med beskæftigelse, og hvilke stillinger den udenlandske arbejdskraft

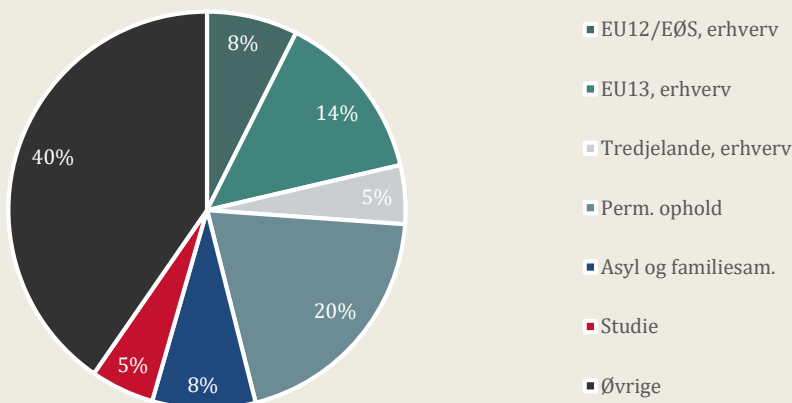
¹² For tredjelandsborgere skyldes det lave optag i høj grad begrænsede muligheder for at modtage offentlige ydelser på erhvervsordningerne.

bestrider, se figur 10 og tabel 2 nedenfor. Opdelingen på opholdsgrundlag er beskrevet i boks 1 under Baggrund og metode.

I 2015 havde 27 pct. af den udenlandske arbejdskraft et erhvervsopholdsgrundlag, mens 20 pct. af den udenlandske arbejdskraft havde et permanent opholdsgrundlag, jf. figur 7. Af de 27 pct. med ophold til erhverv kom 14 pct. fra EU13 lande (lande der er blevet medlem af EU i 2004 eller senere) samt EU12/EØS (lande der er blevet medlem af EU før 2004 samt EØS lande, dog ikke nordiske lande, jf. boks 1). Udenlandsk arbejdskraft med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring udgjorde 8 pct. af den udenlandske arbejdskraft. Kigger man på det samlede antal udenlandske statsborgere med bopæl i Danmark udgjorde asylmodtagere og familiesammenførte en større andel, men grundet en lav beskæftigelsesfrekvens (se figur 10), udgjorde de en relativ lille andel af den udenlandske arbejdskraft. Udenlandsk arbejdskraft med studieopholdsgrundlag udgjorde 5 pct. af den udenlandske arbejdskraft i Danmark i 2015. Her er dog ikke korrigeret for, at studerende med arbejde ofte ikke arbejder fuldtid. I 2015 indgik 40 pct. af den udenlandske arbejdskraft i kategorien øvrige opholdsgrundlag. At en stor del af den udenlandske arbejdskraft ikke kan tildeles et opholdsgrundlag, skyldes bl.a. at opholdsgrundlaget er baseret på data bag Jobindsats.dk, som ikke indeholder information omkring opholdsgrundlag for personer, der er indvandret inden 2004. Nordiske statsborgere kan desuden frit opholde sig i Danmark og har derfor ikke et registreret opholdsgrundlag.

Figur 7

Fordeling af beskæftigede på opholdsgrundlag 2015, pct.



Note: Beskæftigelse i november 2015 for 16-64-årige med bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Opholdsgrundlaget er det nyeste i året.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

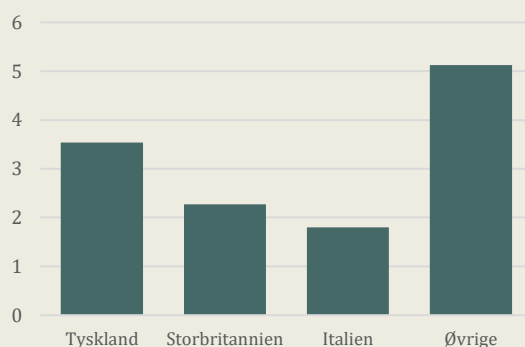
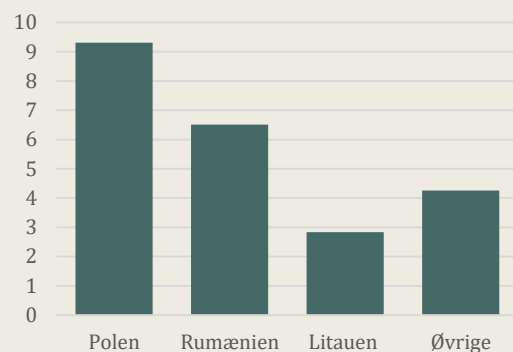
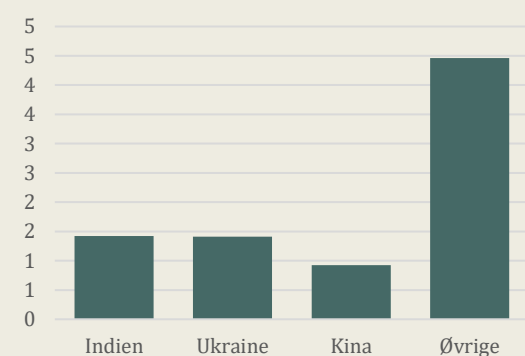
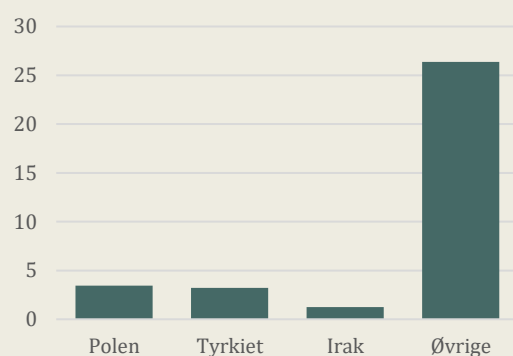
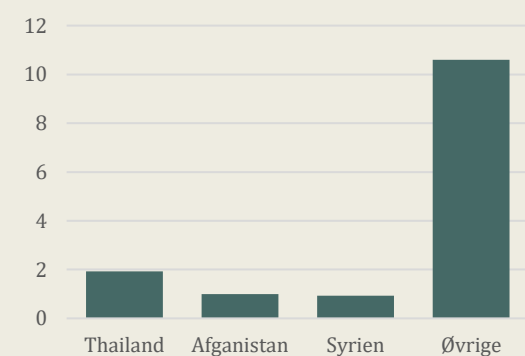
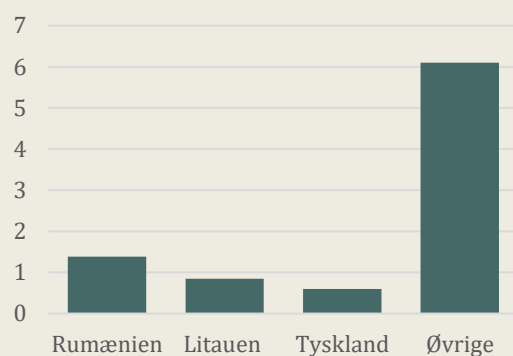
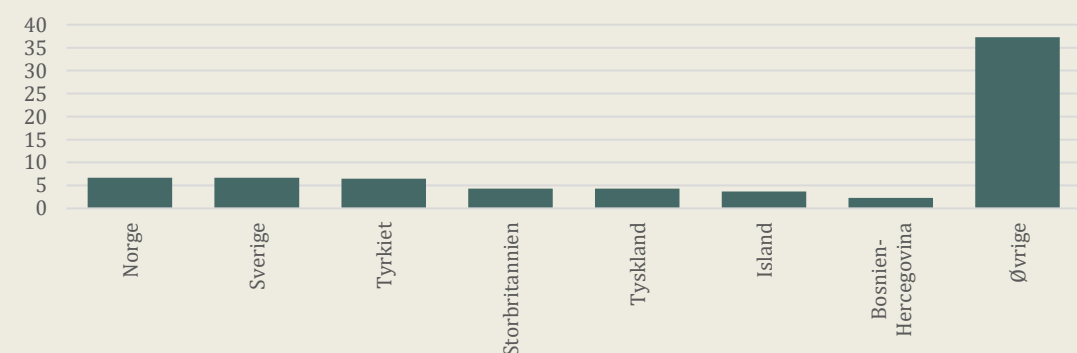
I grupperne baseret på opholdsgrundlag indgår udenlandsk arbejdskraft med forskellige statsborgerskaber. Figur 8 viser de tre største statsborgerskabsgrupper indenfor hvert opholdsgrundlag i 2015.

I 2015 udgjorde personer med tysk, italiensk, britisk, polsk, rumænsk og litauisk statsborgerskab 70 pct. af den udenlandske arbejdskraft med EU erhvervsopholdstilladelse i Danmark. Personer fra tredjelande med erhvervsopholdsgrundlag var en mere heterogen gruppe i forhold til statsborgerskab i 2015. De tre største statsborgerskabsgrupper, (indere, ukrainere og kinesere) udgjorde

således kun 46 pct. af den udenlandske arbejdskraft fra tredjelande med erhvervsophold i 2015.

Der tegner sig et lignende billede for personer med permanent opholdstilladelse, opholdstilladelse til studie, asylmodtagere og familiesammenførte samt personer med øvrige opholdsgrundlag. For disse fire opholdsgrundlag udgjorde de tre største statsborgerskabsgrupper kun mellem 27 og 32 pct. af de beskæftigede i 2015. Blandt personer med permanent opholdstilladelse var de tre største statsborgerskabsgrupper tyrkiske, polske og irakiske statsborgere, jf. figur 8. De tre største statsborgerskaber for personer med ophold til asyl og familiesammenføring var personer med thailandsk, syrisk og afghansk statsborgerskab, mens de tre største statsborgerskabsgrupper for personer med ophold til studie var personer med rumænsk, tysk og litauisk statsborgerskab. Personer med tyrkisk, norsk, svensk, bosnisk-hercegovinsk, britisk, tysk og islandsk statsborgerskab var de syv største statsborgerskabsgrupper for personer med øvrige opholdsgrundlag.

I 2015 havde 67 pct. af den udenlandske arbejdskraft opholdt sig i Danmark i fem år eller mere, mens 41 pct. havde opholdt sig i Danmark i 10 år eller mere. Der er således en stor del af den udenlandske arbejdskraft, der har boet i Danmark i mange år. Særligt blandt personer med permanent opholdstilladelse og personer med øvrige opholdsgrundlag var der en stor andel, der havde været i Danmark i 10 år eller mere i 2015, jf. figur 9. Personer med øvrige opholdsgrundlag består, som tidligere nævnt, i stor udstrækning af personer, der kom til Danmark inden 2004 eller nordiske borgere. Personer med permanent opholdstilladelse kan også forventes at være personer med en længere tilknytning til Danmark, idet der bl.a. stilles krav om, at man har opholdt sig i Danmark i en længere periode, før man kan få permanent opholdstilladelse.

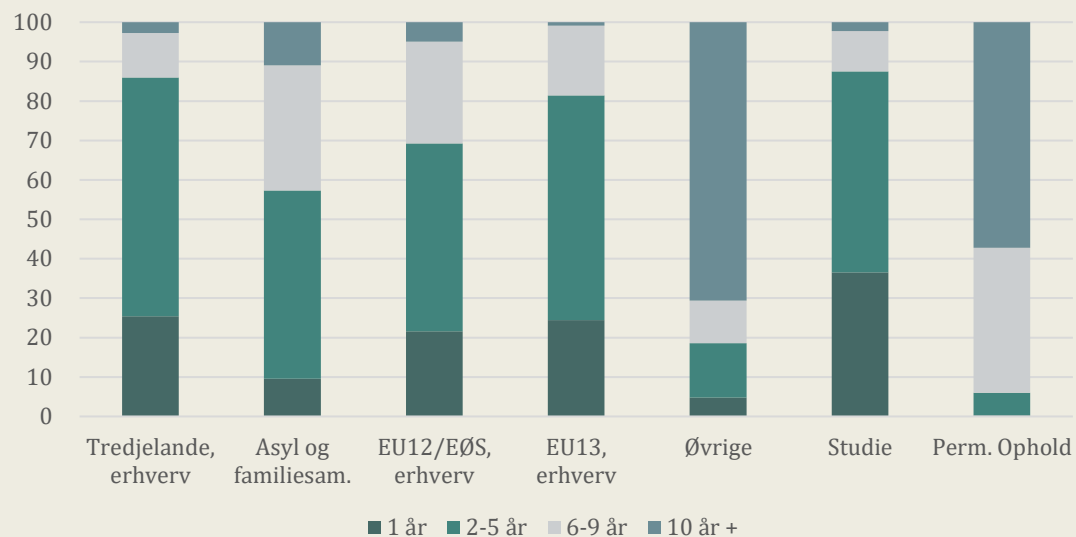
Figur 8**Antal beskæftigede for de tre største statsborgerskabsgrupper, 1.000 personer****Panel A: EU12/EØS, erhverv****Panel B: EU13, erhverv****Panel C: Tredjelande, erhverv****Panel D: Perm. ophold****Panel E: Asyl og familiesam.****Panel F: Studie****Panel G: Øvrige**

Note: Beskæftigelse i november 2015 for 16-64-årige med bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Opholdsgrundlaget er det nyeste i året.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

I 2015 havde 55 pct. af personer med erhvervsopholdsgrundlag været i Danmark mellem to og fem år, 21 pct. havde været i landet i mere end fem år, mens kun 2 pct. havde været i landet i mere end 10 år. 36 pct. af personer med opholdsgrundlag til studie havde været i landet i et år, 51 pct. havde været i Danmark i mellem to og fem år, mens blot 2 pct. havde været i Danmark i mere end 10 år.

Figur 9
Fordeling af personer på antal år i landet, pct.



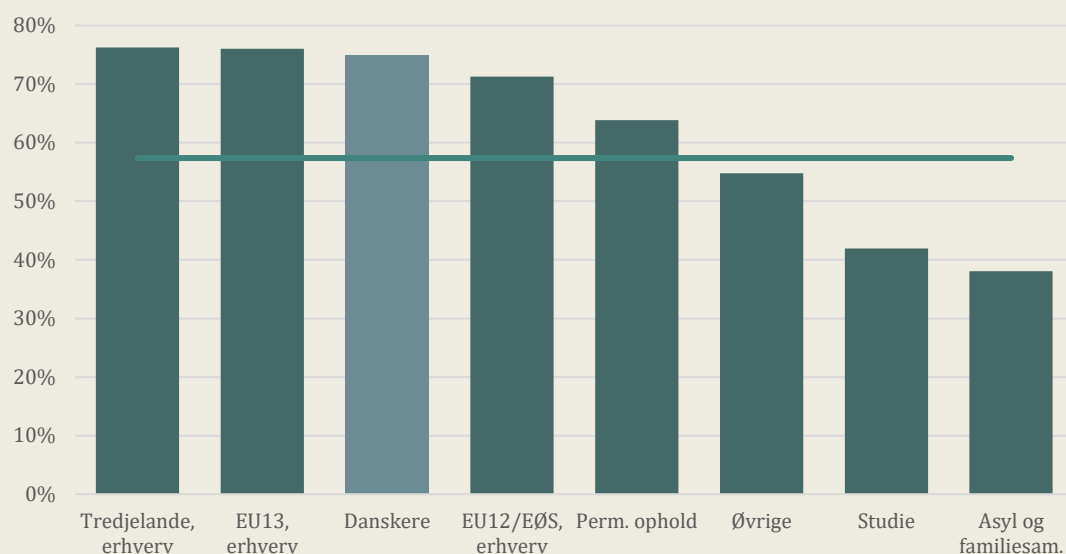
Note: Tid siden seneste indvandring for 16-64-årige med beskæftigelse i november 2015 og bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Opholdsgrundlaget er det nyeste i året.
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

BESKÆFTIGELSESFREKEVENS

I 2015 havde danskere en beskæftigelsesfrekvens på ca. 75 pct., mens personer fra tredjelandske og EU13 med erhvervsopholdsgrundlag havde en beskæftigelsesfrekvens på ca. 76 pct., jf. figur 10. Beskæftigelsesfrekvensen for personer med erhvervsopholdsgrundlag lå mellem 71 og 76 pct. i 2015, hvilket indikerer en tilknytning til arbejdsmarkedet, som var på samme niveau som danskeres. Personer med opholdstilladelse til erhverv havde højere beskæftigelsesfrekvens end de øvrige udenlandske statsborgere, der opholdt sig i Danmark i 2015. Dette er naturligt eftersom formålet med personernes ophold i Danmark er beskæftigelse, ligesom det ofte er et direkte krav i deres opholdstilladelse. Visse erhvervsopholdsgrundlag fx Beløbsordningen og Positivlisten havde særligt høje beskæftigelsesfrekvenser i 2015, jf. DØR (2017).¹³ Asylmodtagere og familiesammenførte havde en beskæftigelsesfrekvens på blot 38 pct. i 2015 og havde således den laveste beskæftigelsesfrekvens i 2015 af de forskellige opholdsgrundlagsgrupper. Personer med permanent ophold og øvrige opholdsgrundlag havde en beskæftigelsesfrekvens på henholdsvis 64 pct. og 55 pct., hvilket lå nogenlunde midt mellem frekvensen for personer med erhvervsophold og asylmodtagere og familiesammenførte.

¹³ De Økonomiske Råd (2017). Dansk Økonomi, forår 2017. Kapitel 4: Udenlandsk arbejdskraft.

Figur 10
Beskæftigelsesfrekvens 2015, pct.



Note: Beskæftigelsesfrekvens i november 2015 for 16-64-årige med bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016 Opholdsgrundlaget er det nyeste i året. Den vandrette linje indikerer den samlede beskæftigelsesfrekvens for udenlandsk arbejdskraft.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

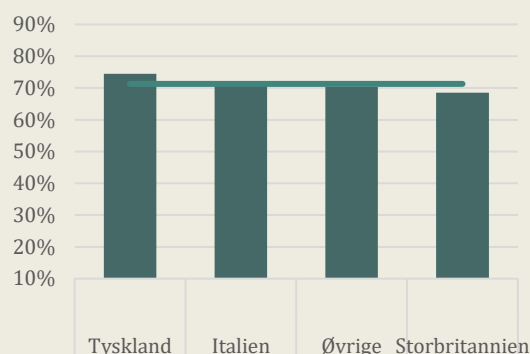
Der var forskelle i beskæftigelsesfrekvenserne for forskellige statsborgere inden for de enkelte opholdsgrundlag, jf. figur 11. Blandt personer fra tredjelande med erhvervsopholdsgrundlag havde ukrainske statsborgere en meget høj beskæftigelsesfrekvens på 89 pct. For personer fra EU12/EØS med erhvervsophold og personer med øvrige opholdsgrundlag havde tyske statsborgere den højeste beskæftigelsesfrekvens blandt de største statsborgerskabsgrupper vist i figur 11. Personer med polsk statsborgerskab havde en relativ høj beskæftigelsesfrekvens på mellem 75 pct. og 78 pct., afhængig af om de har permanent ophold eller erhvervsophold. Syriske statsborgere var den gruppe blandt de tre største statsborgerskabsgrupper for asylmodtagere og familiesammenførte, som havde den laveste beskæftigelsesfrekvens.

Der tages i figuren ikke højde for, hvor længe den udenlandske arbejdskraft har været i landet, uddannelsesbaggrund eller andre karakteristika, som kan bidrage til at forklare forskellene i beskæftigelsesfrekvenserne, som vi ser i figur 11.¹⁴

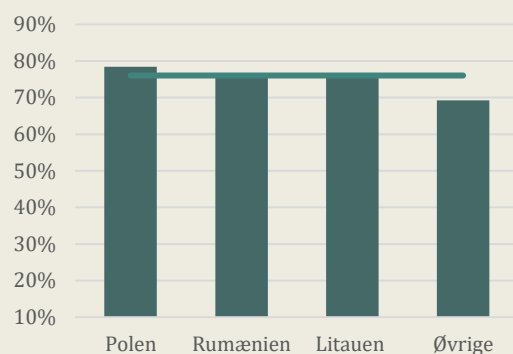
¹⁴ Det er her vigtigt at bemærke at vi kun kigger på personer med udenlandsk statsborgerskab. Fx kan den meget lave beskæftigelsesfrekvens for personer med statsborgerskab fra Bosnien-Herzegovina muligvis forklares med, at de stærkere personer fra denne gruppe har fået dansk statsborgerskab.

Figur 11
Beskæftigelsesfrekvens for statsborgerskabsgrupper 2015, pct.

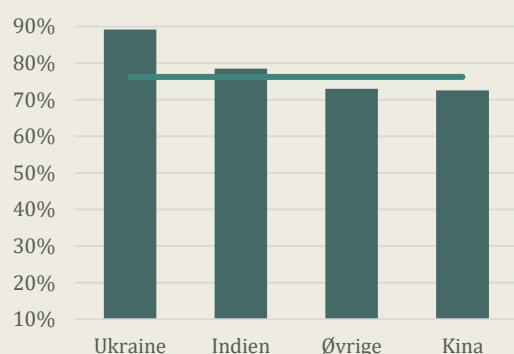
Panel A: EU12/EØS, erhverv



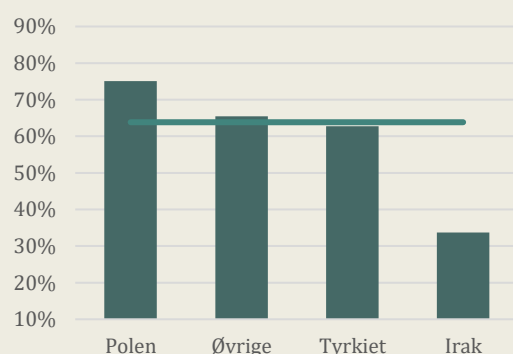
Panel B: EU13, erhverv



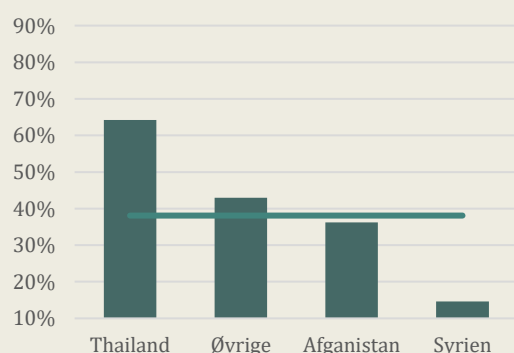
Panel C: Tredjelande, erhverv



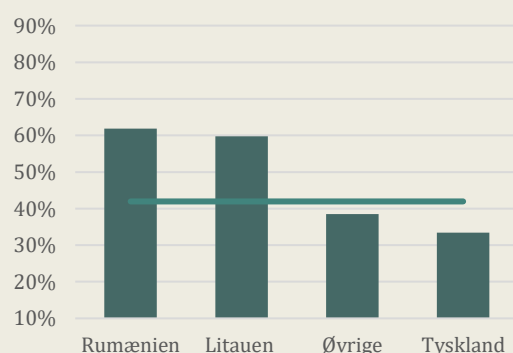
Panel D: Perm. Ophold



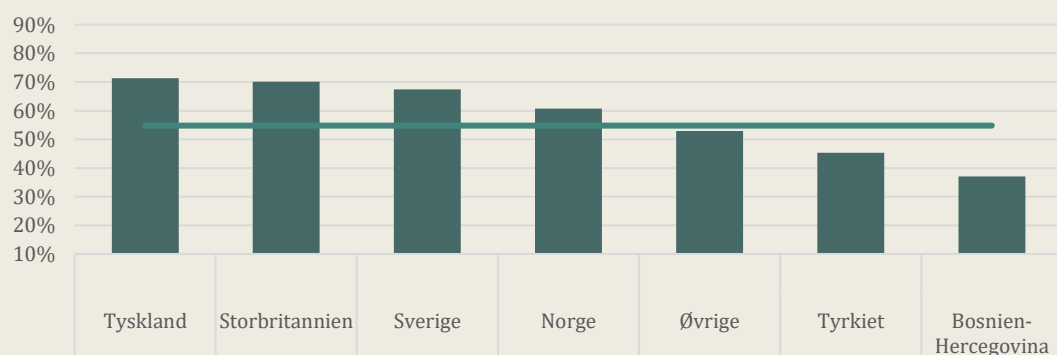
Panel E: Asyl og familiesam.



Panel F: Studie



Panel G: Øvrige



Note: Beskæftigelsesfrekvens i november 2015 for 16-64-årige med bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Opholdsgrundlaget er det nyeste i året. Den vandrette linje indikerer den samlede beskæftigelsesfrekvens for opholdsgrundlagsgruppen.

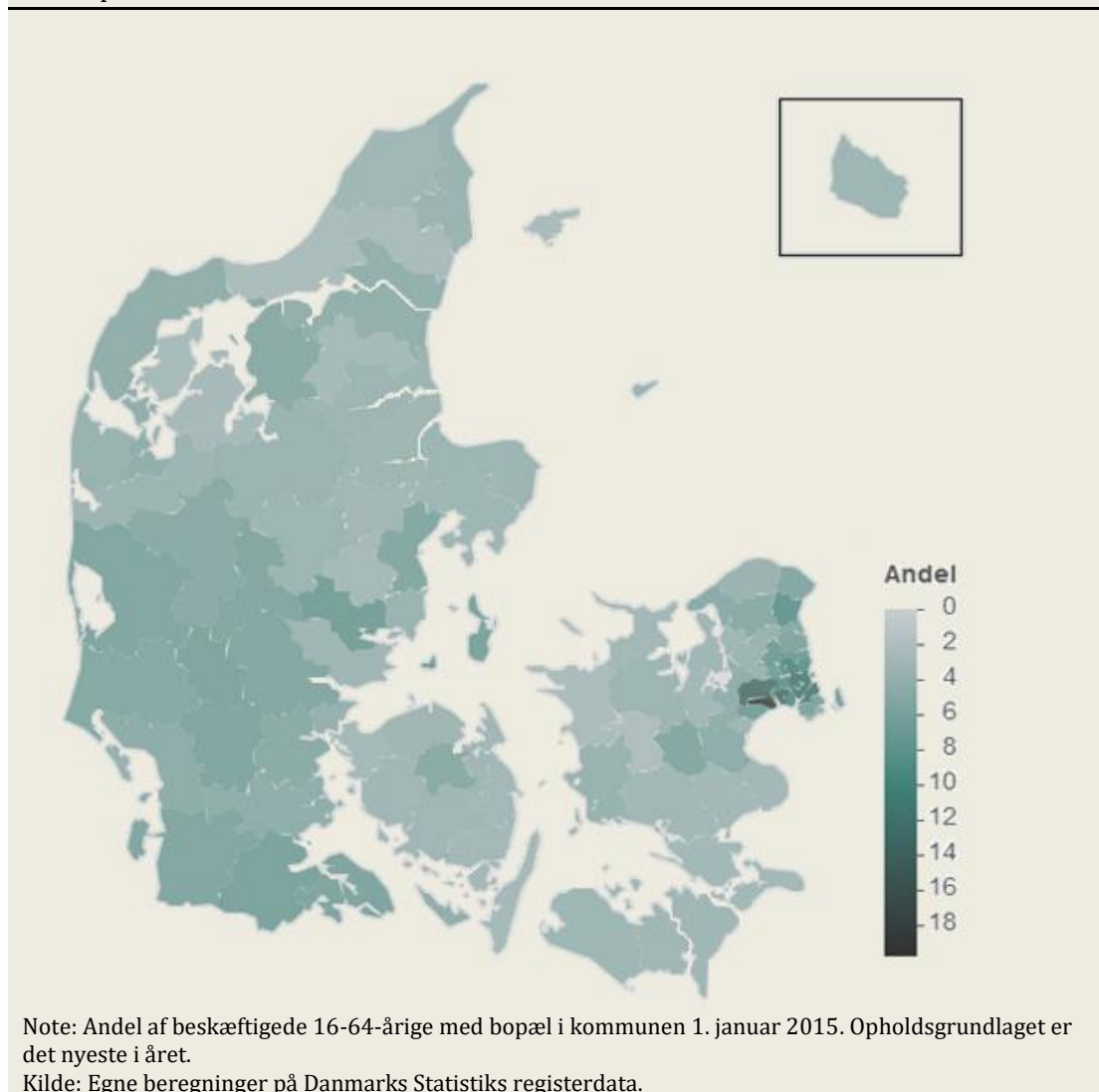
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

GEOGRAFISK FORDELING

I 2015 udgjorde udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark omkring 7 pct. af de beskæftigede i alderen 16-64 år i Danmark. Udenlandsk arbejdskraft udgjorde i 83 ud af 98 kommuner mere end 4 pct. af de beskæftigede.¹⁵

Figur 12

Udenlandsk arbejdskraft med bopæl i DK i pct. af samlet beskæftigelse pr. kommune 2015, pct.



Dermed opholdt den udenlandske arbejdskraft sig i hele Danmark, selvom en stor andel af de udenlandske statsborgere med bopæl i Danmark, boede i de større byer, jf. figur 12. I Københavns kommune var 12 pct. af de beskæftigede udenlandsk arbejdskraft, i Aarhus kommune var det 7 pct. og i Odense kommune 6 pct. Derudover havde en del af den udenlandske arbejdskraft bopæl i de sønderjyske kommuner (7 pct. af de beskæftigede i Aabenraa- og Sønderborg kommune).

¹⁵ Kommunen er opgjort efter personernes bopæl.

BRANCHE- OG STILLINGSFORDELING

Den udenlandske arbejdskraft med bopæl i Danmark findes i alle brancher, men udgør en særligt stor andel af beskæftigelsen indenfor enkelte brancher. Den udenlandske arbejdskraft var overrepræsenteret i forhold til danskere i brancherne Landbrug, skovbrug og fiskeri, Hotel og restauration samt Rejsebureau, rengøring og andet i 2015. Disse brancher udgør dog kun ca. 30 pct. af den samlede udenlandske arbejdskraft med bopæl i Danmark.

Branchen Landbrug, skovbrug og fiskeri beskæftigede 2 pct. af de danske beskæftigede men 5 pct. af den udenlandske arbejdskraft november 2015, jf. tabel 1. Nogle af de stillinger som den udenlandske arbejdskraft typisk har inden for branchen er arbejde med rengøring af kontorer og beboelsesområder samt arbejde med opdræt af husdyr eller manuelt arbejde inden for husdyravl. Brancherne Hotel og restauration samt Rejsebureau, rengøring og andet beskæftigede henholdsvis 3 og 5 pct. af de beskæftigede danskere november 2015, mens brancherne beskæftigede henholdsvis 11 og 14 pct. af den udenlandske arbejdskraft. Nogle af de mest typiske stillinger for den udenlandske arbejdskraft inden for disse brancher er henholdsvis kokke- eller tjenerarbejde i Hotel og restauration, samt rengøring på hoteller o.l. eller lager- og pakhusarbejde i Rejsebureau, rengøring og anden. Omvendt var den udenlandske arbejdskraft markant underrepræsenteret i forhold til danskere i branchen Offentlig administration, undervisning og sundhed, som beskæftigede 34 pct. af de danske beskæftigede november 2015 mod kun 21 pct. af den udenlandske arbejdskraft.

En stor andel af personer fra tredjelande med erhvervsophold arbejdede i brancherne Landbrug, skovbrug og fiskeri (16 pct.), Hotel og restauration (13 pct.), Offentlig administration, undervisning og sundhed (13 pct.) samt i Information og kommunikation (10 pct.), herunder IKT. I branchen Landbrug, skovbrug og fiskeri arbejder de typisk med opdræt og avl af husdyr, og i Hotel og restauration arbejder de typisk som medhjælp i køkken eller som kokke. Inden for branchen Offentlig administration, undervisning og sundhed var de mest almindelige stillinger for personer fra tredjelande med erhvervsophold Undervisning og forskning ved lange videregående uddannelser og Almindeligt lægearbejde, mens de inden for branchen Information og kommunikation var Design af IT-systemer og analyse af forretningsprocesser og Rådgivning og programmering inden for softwareudvikling.

Sammenlignet med danskere var personer fra tredjelande med erhvervsophold særligt overrepræsenteret i Landbrug, skovbrug og fiskeri (kun 2 pct. danskere), Hotel og restauration (kun 3 pct. danskere) samt Information og kommunikation (kun 4 pct. danskere) i 2015. Branchefordelingen kan være meget forskellig for personer fra tredjelande med erhvervsophold, afhængig af hvilken ordning, de har fået ophold efter. Det var særligt personer på beløbsordningen og positivlisten, der var overrepræsenteret inden for branchen Information og kommunikation, mens det var personer under andre ordninger, som var overrepræsenteret inden for Landbrug, skovbrug og fiskeri, jf. DØR (2017)¹⁶.

¹⁶ De Økonomiske Råd (2017). Dansk Økonomi, forår 2017. Kapitel 4: Udenlandsk arbejdskraft.

Personer fra EU13 med erhvervsophold var overrepræsenteret i forhold til danskerne i brancherne Landbrug, skovbrug og fiskeri, Hotel og restauration og Rejsebureau, rengøring og anden. De tre brancher beskæftigede henholdsvis 14, 10 og 21 pct. af beskæftigede personer med EU13 erhvervsophold, hvorimod kun henholdsvis 2, 3 og 5 pct. af de beskæftigede danskere tilhørte de tre brancher. Indenfor branchen Landbrug, skovbrug og fiskeri var de mest udbredte stillinger for personer fra EU13 med erhvervsophold manuelt arbejde inden for husdyravl og rengøring af kontorer og beboelsesområder. Inden for branchen Rejsebureau, rengøring og anden var en typisk stillingsbetegnelse ligeledes rengøring af kontorer og beboelsesområder.

Asylmodtagere og familiesammenførte var overrepræsenterede i brancherne Hotel og restauration (som beskæftigede 19 pct. af asylmodtagere og familiesammenførte mod 3 pct. af danskere i 2015) og Rejsebureau, rengøring og anden (som beskæftigede 17 pct. af asylmodtagere og familiesammenførte mod 5 pct. af danskere i 2015). Inden for begge disse brancher er en typisk stilling for asyl- og familiesammenføring rengøring, dog er der mange uoplyste stillinger, særligt inden for Hotel og restauration.

Personer med permanent opholdsgrundlag og med øvrige opholdsgrundlag (som hovedsageligt bestod af personer, som indrejste inden 2004) samt personer fra EU12/EØS med erhvervsopholdsgrundlag var de personer, som mest lignede danskere på deres fordeling i brancher, jf. tabel 1.

Fordelingen af stillinger er analyseret på hovedgruppeniveau og ikke for de enkelte stillinger. Den udenlandske arbejdskraft var overrepræsenteret indenfor stillingsgruppen Andet manuelt arbejde, hvor 21 pct. af den udenlandske arbejdskraft var beskæftiget mod blot 7 pct. af de beskæftigede danskere, jf. tabel 2. Nogle af de mest typiske stillinger for den udenlandske arbejdskraft var dermed rengøring samt lager- og pakhusarbejde.

Der var også en relativt stor del af den udenlandske arbejdskraft med bopæl i DK, hvis stilling var uoplyst i 2015. Stillingen vil oftere være uoplyst, når man arbejder i en mindre virksomhed¹⁷, og hvis der ikke findes registeroplysninger om uddannelse og andre baggrundskarakteristika¹⁸. Eftersom størstedelen af personer med oplyste stillinger var beskæftiget inden for Andet manuelt arbejde, forventes dette også at være tilfældet for de uoplyste stillinger.

¹⁷ For virksomheder med under 10 ansatte er det kun en stikprøve, der skal indrapportere stillinger.

¹⁸ Baggrundskarakteristika, særlig uddannelse, bruges af Danmarks Statistik til at danne stillingskoder for personer, som der ikke er indrapporteret en stillingskode for.

Tabel 1
Fordeling på branche 2015, pct.

	Danskere	Alle udenlandske	EU12/ EØS, erhverv	EU13, erhverv	Tredjelande, erhverv	Asyl og familiesam.	Perm. ophold	Studie	Øvrige
Landbrug, skovbrug og fiskeri	2	5	2	14	16	1	3	7	3
Industri, råstofvinding og forsyningsvirksomhed	12	12	15	17	11	8	13	7	11
Bygge og anlæg	6	4	5	9	0	3	3	1	3
Handel og transport mv.	23	28	24	26	26	35	30	33	28
- Handel	15	12	10	10	7	13	14	9	13
- Transport	5	5	5	7	6	4	6	4	6
- Hotel og restauration	3	11	9	10	13	19	10	20	9
Information og kommunikation	4	4	6	2	10	2	3	8	3
Finansiering og forsikring	3	1	2	0	2	1	1	1	2
Ejendomshandel og udlejning	1	1	1	1	0	1	1	0	1
Erhvervsservice	11	19	17	23	18	20	18	26	18
- Vidensservice	6	5	11	2	9	3	5	8	5
- Rejsebureau, rengøring og anden	5	14	7	21	9	17	13	18	12
Offentlig administration, undervisning og sundhed	34	21	23	5	13	23	24	15	27
Kultur, fritid og anden service	4	5	4	2	3	7	4	3	5

Note: Branche i november for 16-64-årige med bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Uoplyst branche er udeladt, da den udgør 0 pct. for alle. Opholdsgrundlaget er det nyeste i året.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

De beskæftigede danskere i 2015 var desuden overrepræsenteret i stillinger, der krævede viden på højeste niveau og mellemniveau. Her var de mest almindelige stillinger for danskerne henholdsvis undervisning på grundskoleniveau, sygeplejerskearbejde på basisniveau og pædagogisk arbejde og salgsarbejde, regnskabsarbejde og lægesekretærarbejde. Henholdsvis 25 og 11 pct. af de beskæftigede danskere var ansat i stillinger, der krævede viden på højeste niveau og mellemniveau, mens blot henholdsvis 19 og 5 pct. af den udenlandske arbejdskraft var ansat inden for de to stillingsgrupper.

Personer fra tredjelande samt personer fra EU12/EØS med erhvervsophold havde dog oftere end danskere stillinger, der krævede viden på højeste niveau. Den mest almindelige stilling herunder, både for personer fra tredjelande og personer fra EU12/EØS med erhvervsophold, var undervisning og forskning ved lange videregående uddannelser. Henholdsvis 37 pct. af personer fra tredjelande og 39 pct. af personer fra EU12/EØS med erhvervsophold var beskæftiget i stillinger, der krævede viden på højeste niveau. Kun 25 pct. danskere var i stillinger, der krævede viden på højeste niveau.

Hele 33 pct. af personer fra EU13 med erhvervsophold var beskæftiget i Andet manuelt arbejde. Andet manuelt arbejde var dermed den mest almindelige stillingsgruppe for personer fra EU13 med erhvervsophold i 2015. Herunder var de største stillinger rengøring af kontorer og beboelsesområder og lager- og pakhusarbejde. Andelen med uoplyst stillingsgruppe er på 31 pct. og en stor del heraf må forventes også at have stillinger under Andet manuelt arbejde. Kun 7 pct. af danskere havde en stilling inden for Andet manuelt arbejde i 2015. Personer med ophold til asyl og familiesammenføring

var ligeledes overrepræsenterede i stillingsgruppen Andet manuelt arbejde (28 pct. havde en stilling i Andet manuelt arbejde).

Tabel 2
Fordeling på stilling 2015, pct.

	Danskere	Alle uden-landske	EU12/EØS, erhverv	EU13, erhverv	Tredjelande, erhverv	Asyl og familiesam.	Perm. Ophold	Studie	Øvrige
Militært arbejde	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Ledelsesarbejde	4	2	4	0	2	0	1	0	2
Viden på højeste niveau	25	19	39	6	37	5	17	24	20
Viden på mellemniveau	11	5	8	2	5	2	5	6	6
Alm. kontor- og kundeservicearbejde	9	6	5	4	3	4	6	12	6
Service- og salgsarbejde	19	15	9	5	5	24	20	9	16
Arbejde i landbrug mm.	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Håndværkspræget arbejde	8	4	4	8	1	3	5	1	4
Operatør, montering og transp.	5	6	3	9	1	5	7	1	6
Andet manuelt arbejde	7	21	9	33	16	28	21	29	18
Uoplyst	12	22	18	31	29	28	18	19	21

Note: Stilling i november for 16-64-årige med bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Opholdsgrundlaget er det nyeste i året.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

LØNNIVEAU

Personer fra tredjelande og EU12/EØS med erhvervsopholdsgrundlag havde en medianmånedsløn, der var omkring henholdsvis knap 4.000 kr. og godt 2.000 kr. højere end danskeres i 2015, jf. figur 13. Det svarer til, at 50 pct. af den udenlandske arbejdskraft med bopæl i Danmark i de to grupper tjente godt 30.000 kr. om måneden eller mere. Den høje løn for personer fra tredjelande med erhvervsopholdsgrundlag skyldes bl.a. at de er kommet ind på beløbsordningen, som i 2015 krævede en årlig indkomst på 375.000 kr. eller mere. Personer med øvrige opholdsgrundlag havde en medianmånedsløn, som var omkring 4.000 kr. lavere end danskere i 2015, mens personer med andre opholdsgrundlag havde en medianmånedsløn, der var mellem ca. 6.000 kr. og 19.000 kr. lavere end for danskere i 2015. Det svarer til at 50 pct. af denne udenlandske arbejdskraft tjente omkring 22.000 kr. eller mindre. For danskere gælder det, at 50 pct. tjente knap 28.000 kr. eller mere.

Medianmånedslønnen tager ikke højde for, at nogle personer kun er beskæftigede en del af måneden. Dette betyder fx, at personer med ophold til studie, der ofte blot vil arbejde nogle dage i en given uge, havde en relativt lav månedsløn, jf. figur 13.

Der er valgt ikke at korrigere for arbejdstid grundet den dårlige kvalitet af data omkring arbejdstimer.¹⁹ Det tilgængelige data for arbejdstid indikerer at arbejdstid er en del af forklaringen på forskellene i løn. Således har danskere, personer fra EU12/EØS med erhvervsophold samt personer fra tredjelande med erhvervsophold ud fra de

¹⁹ Der er en række udfordringer med data omkring arbejdstimer fra e-indkomst. Bl.a. kan man maksimalt arbejde 37 timer i en uge og i uger med overarbejde vil timelønnen derfor være overvurderet. Se desuden Danmarks Statistiks variabeldokumentation (AJO_LOENTIMER og AJO_INDBERETTEDE_LOENTIMER).

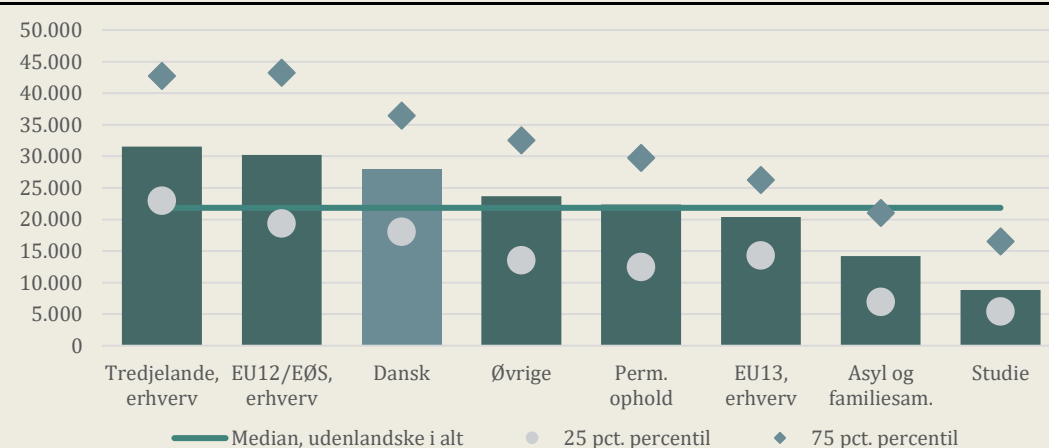
foreliggende tal klart den højeste arbejdstid. Personer med ophold til asyl og familiesammenføring ligger et godt stykke under de resterende opholdsgrundlag i forhold til arbejdstimer, undtagen personer med ophold til studie, som ligger klart lavest af alle opholdsgrundlagsgrupperne. Der er dog væsentlig usikkerhed omkring dette grundet den lave datakvalitet.

Månedslønnen for den 25. og for den 75. percentil i de forskellige grupper af opholdsgrundlag fulgte samme mønster som medianmånedslønnen. Percentilerne viser, at der var relativ stor variation i månedslønningerne, både for danskere og udenlandsk arbejdskraft i 2015. Spændet mellem 25. percentil og 75. percentil var størst for EU12/EØS med erhvervsophold (ca. 24.000 kr.), mens det var mindre for fx personer fra tredjelande med erhvervsophold (ca. 20.000 kr.). Dette indikerer større variation i indkomstfordelingen for EU12/EØS statsborgere med erhvervsophold.

Forskellene i medianmånedslønnen kan til dels forklares af, hvilke brancher personer fra de forskellige grupper af opholdsgrundlag var ansat i og hvilke stillinger, de bestred. Desuden kan aldersfordelingen inden for opholdsgrundlagsgrupperne spille ind, idet yngre personer alt andet lige får en lavere månedsløn end ældre personer (grundet fx erfaring).

Figur 13

Medianmånedsløn personer med bopæl i Danmark 2015, kr.



Note: Medianen for den gennemsnitlige månedsløn i 2015 for 16-64-årige med bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Gennemsnittet er regnet for måneder med beskæftigelse.

Opholdsgrundlaget er det nyeste i året.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

TRÆK PÅ OFFENTLIGE YDELSER

De udenlandske statsborgere med bopæl i Danmark trak lidt mere på offentlige ydelser end danskere gjorde i 2015, idet 33 pct. af danskere og 35 pct. af udenlandske statsborgere modtog en ydelse i november 2015. I forhold til danskere modtog udenlandske statsborgere i højere grad kontanthjælp og dagpenge, mens de i mindre grad modtog ydelser i forbindelse med tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet (fx førtidspension).

Blandt personer fra tredjelande med erhvervsopholdsgrundlag modtog kun 5 pct. offentlige ydelser i november 2015. Det skyldes til dels, at personer fra tredjelande med erhvervsophold ikke må modtage forsørgelseshjælp efter lov om aktiv socialpolitik (fx kontanthjælp). 17 pct. af personer fra EU13 med erhvervsophold, 13 pct. af personer fra EU/EØS med erhvervsophold og 24 pct. af personer med ophold til studie modtog offentlige ydelser i november 2015. Der var således en klar tendens til, at personer med erhvervs- eller studieopholdsgrundlag i mindre grad end danskere trak på offentlige ydelser i 2015.

Omvendt var der en tendens til, at personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring, personer med permanent opholdstilladelse samt personer med øvrige opholdsgrundlag i højere grad end danskere trak på de offentlige ydelser i 2015, jf. tabel 3. 55 pct. af personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring modtog en ydelse november 2015. Størstedelen (34 pct.) modtog kontanthjælp og lignende ydelser, herunder integrationsydelse. Blandt personer med permanent opholdstilladelse modtog 42 pct. en ydelse. 16 pct. modtog SU og ydelser til voksenlærlinge, 9 pct. modtog kontanthjælp og lignende ydelser, mens 5 pct. modtog dagpenge. Til sammenligning modtog 11 pct. af danskere SU og ydelser til voksenlærlinge, mens 4 pct. modtog kontanthjælp og blot 2 pct. modtog dagpenge.

Personer med øvrige opholdsgrundlag trak ligeledes i højere grad på offentlige ydelser end danskere, idet 38 pct. modtog en ydelse november 2015. Størstedelen blandt disse modtog kontanthjælp eller ydelser relateret til tilbagetrækning, jf. tabel 3.

Tabel 3
Fordeling på ydelser i uge 48 2015, pct.

	Danskere	Alle uden-landske	EU12/ EØS, erhverv	EU13, erhverv	Tredjelande, erhverv	Asyl og familiesam.	Perm. Ophold	Studie	Øvrige
Ingen ydelse	67	65	87	83	95	45	58	76	62
Dagpenge	2	4	3	7	2	3	5	4	3
Kontanthjælp o. lign.	4	11	2	3	0	34	9	0	11
SU og voksenlærlinge	11	10	4	3	1	14	16	20	6
Nedsat arbejdsevne	1	1	0	0	0	0	1	0	1
Fleksjob	2	1	0	0	0	0	1	0	1
Sygedagpenge	3	2	1	2	0	1	3	0	3
Barsel	2	2	2	2	1	2	3	0	2
Tilbagetrækning	9	5	0	0	0	1	5	0	11

Note: Hovedydelse i DREAM-databasen i uge 48 for 16-64-årige med bopæl i Danmark 1. januar 2015. Kontanthjælp o. lign. indeholder kontanthjælp, integrationsydelse og uddannelseshjælp. Ydelser for nedsat arbejdsevne indeholder ledighedsydelse, forrevalidering, revalidering og ressourceforløb. Sygedagpenge indeholder også jobafklaring. Tilbagetrækningsydelser er overgangsydelse, fleksydelse, efterløn, skånejob og førtidspension. Opholdsgrundlaget er det nyeste i året.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

DEL 3. KARAKTERISTIK AF PENDLERE

Pendlere er i del 3 defineret som personer, der har arbejdet i Danmark i løbet af et år, men hverken havde bopæl i Danmark i starten af året eller i slutningen af året. Definitionen adskiller sig fra den anvendte definition på Jobindsats.dk, hvor man kigger på bopælen i måneder med beskæftigelse. I analyserne i dette afsnit inkluderes dermed personer, som inden for et år er flyttet til Danmark for at arbejde og indenfor samme år er flyttet ud af Danmark igen. På Jobindsats.dk indgår kun beskæftigede personer, der ikke har bopæl i Danmark i en given måned.

Pendlerne er pr. definition beskæftigede. De er ansatte i danske virksomheder og indgår dermed på det danske arbejdsmarked. Del 3 beskriver følgende hovedkonklusioner omkring pendlerne:

Flest pendlere kommer fra Polen, Sverige, Tyskland, Litauen og Rumænien.

De fem største statsborgerskabsgrupper blandt pendlerne i 2015 var Polen (23 pct.), Sverige (19 pct.), Tyskland (14 pct.), Litauen (10 pct.) og Rumænien (10 pct.). Tilsammen udgjorde de ca. 76 pct. af alle pendlerne. Antallet af tyske pendlere faldt med ca. 40 pct. fra 2009 til 2015, mens antallet af svenske pendlere faldt med næsten 30 pct. i samme periode. Antallet af pendlere fra de andre store statsborgerskabsgrupper steg markant: 50 pct. for polakker, 100 pct. for litauere og 250 pct. for rumænere. Personer fra Tyskland og Sverige var oftest pendlere over flere år, omkring 80 pct. af pendlerne i 2015, pendlede også i 2014. Personer fra Polen, Litauen og Rumænien kom i højere grad til Danmark i et enkelt år, idet kun omkring 40-50 pct. af dem, der pendlede i 2015, også pendlede i 2014.

Pendlere er koncentreret i brancher med rekrutteringsudfordringer.

Der var en større andel af pendlere end danskere, som arbejdede i brancherne Landbrug, skovbrug og fiskeri (9 pct. af pendlere mod 2 pct. af danskere), Bygge og anlæg (13 pct. af pendlere mod 6 pct. af danskere), Transport (16 pct. af pendlere mod 5 pct. af danskere) samt Rejsebureau, rengøring og anden (17 pct. af pendlere mod 5 pct. af danskere) i 2015. Det var samtidigt nogle af de brancher, som havde de største rekrutteringsudfordringer i 2015.²⁰ De nævnte brancher beskæftiger samlet set ca. 55 pct. af den udenlandske beskæftigelse, Industri beskæftiger også en stor andel pendlere (15 pct. af pendlerbeskæftigelse). Det tyder altså på, at den udenlandske arbejdskraft i høj grad søger derhen, hvor der er størst behov for den. Nogle af de brancher, der havde en særlig stor koncentration af pendlere i 2015, er dog også præget af paradoksproblemer i form af høj ledighed samtidig med, at virksomhederne har svært ved at rekruttere, ligesom der er en række andre faktorer, der kan medvirke til at forklare den høje andel af udenlandsk arbejdskraft i disse brancher.

Pendlerne er koncentreret i Håndværkspræget arbejde og Andet manuelt arbejde.

Samlet set var en større andel af pendlerne beskæftiget i Håndværkspræget arbejde (14 pct. af pendlere mod 8 pct. af danskere) samt Andet manuelt arbejde (14 pct. af pendlere

²⁰ Jf. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2015). Rekruttering Efterår 2015.

mod 7 pct. af danskere). Der var dog også en meget stor andel af pendlere, som havde en uoplyst stilling (38 pct. af pendlere mod 12 pct. af danskere). Der var dog stor forskel på stillingsfordelingen for pendlere med forskellige statsborgerskab.

Stillingsfordelingen for svenske lignede i høj grad fordelingen for danskere i november 2015. Tyskere var derimod mest koncentreret i Håndværkspræget arbejde og Operatør, montering og transport. Pendlere fra Polen, Litauen og Rumænien havde en meget høj andel af uoplyste stillinger.

Medianlønnen for pendlere samlet set er lavere end for danskere, men er meget forskellig for forskellige statsborgerskabsgrupper.

Pendlere havde en medianmånedsløn, der var ca. 7.000 kr. lavere end danskeres i 2015. Samme billede tegner sig, når man ser på 25. og 75. percentil-lønnen. Variationen i månedslønningerne var nogenlunde ens for pendlere og danskere. Fx var spændet mellem 25. percentil og 75. percentil godt 18.000 kr. i 2015 både for pendlere og danskere. Personer fra Sverige havde en medianløn, der var ca. 3.000 kr. højere end danskeres, mens Litauere og rumænere havde en medianløn, der var omkring 14.000 kr. lavere end danskeres i 2015. Bemærk at forskellene til dels kan tilskrives forskelle i alder, uddannelsesbaggrund, arbejdstid mv. Pendlere fra Tyskland og Sverige har generelt højere lønninger, ligesom en stor andel af dem, pendlede til Danmark gennem flere år. På den anden side har pendlere fra Polen, Litauen og Rumænien generelt lavere lønninger og færre af dem pendler flere år i træk.

I del 3 tages der udgangspunkt i data fra Danmarks Statistik, hvilket muliggør sammenligning med analysen i del 2. Dog afgrænses pendlere, som nævnt på en anden måde end på Jobindsats.dk, hvorfor sammenligning med statistik herfra er sværere.

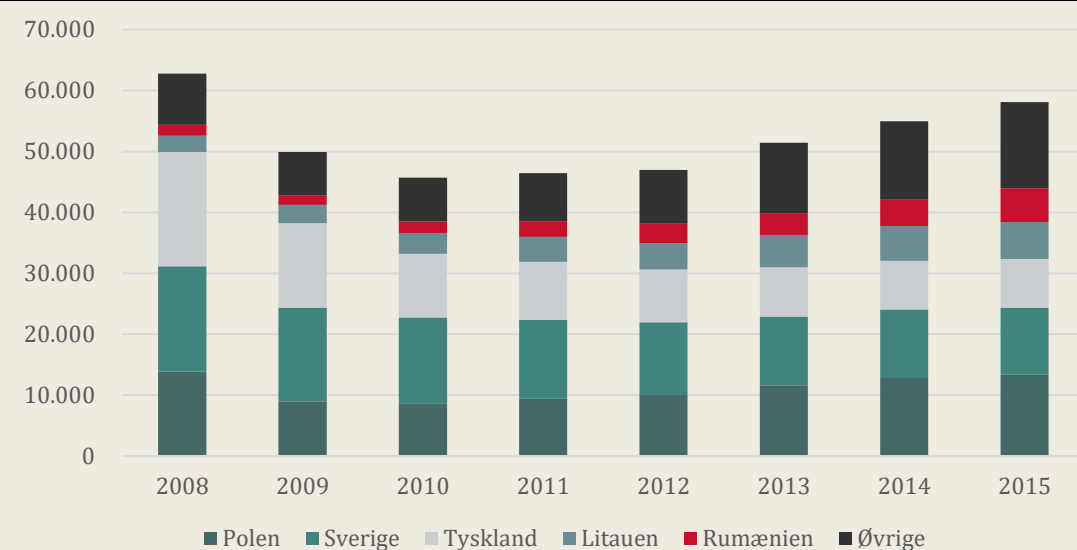
TILBAGEVENDENE PENDLERE

Pendlere er her personer, der har arbejdet i Danmark i løbet af et år, men ikke har bopæl i Danmark primo eller ultimo året. Disse består dels af personer, der bor i et naboland og hver dag rejser over grænsen for at arbejde i Danmark, dels af personer, som bor længere væk og rejser til Danmark i perioder for at arbejde, uden at flytte permanent til landet. 94 pct. af pendlere er EU statsborgere.

De fem største statsborgerskabsgrupper blandt pendlere i 2015 var Polen (13.000 personer), Sverige (11.000 personer), Tyskland (8.000 personer), Litauen (6.000 personer) og Rumænien (5.500 personer), jf. figur 14. Antallet af tyske pendlere faldt med ca. 40 pct. fra 2009 til 2015, mens antallet af svenske pendlere faldt med næsten 30 pct. i samme periode. Antallet af pendlere fra de andre store statsborgerskabsgrupper steg markant: 50 pct. for polakker, 100 pct. for litauere og 250 pct. for rumænere. Med andre ord faldt pendlingen fra nabolande, mens pendlingen fra lande, der ligger længere væk, steg mellem 2009 og 2015.

Figur 14

Beskæftigelse af pendlere på statsborgerskab i 2008-2015, antal personer

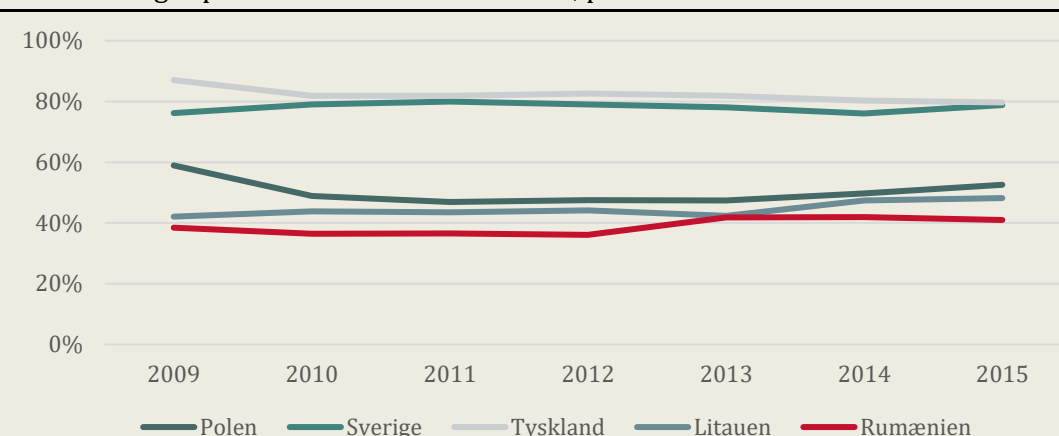


Note: Antal personer med beskæftigelse i mindst en måned i året. Figuren viser de fem største statsborgerskabsgrupper.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Andelen af pendlere, der også pendlede til Danmark året før, faldt fra 2009 til 2010, jf. figur 15. Dette skyldes sandsynligvis, at finanskrisen gav anledning til et fald i antallet af pendlere, jf. figur 14. Personer fra Tyskland og Sverige var oftest pendlere over flere år i perioden 2009-2015, hvor omkring 80 pct. af pendlere i 2015 pendlede også i 2014. Personer fra Polen, Litauen og Rumænien kom i højere grad til Danmark i et enkelt år. For polakkerne var det ca. 53 pct., der også pendlede året før i 2015, mens det for litauere og rumænere var henholdsvis 48 pct. og 41 pct.

Figur 15
Andel der også pendlede til Danmark året før, pct.



Note: Pendlere med beskæftigelse mindst en måned i året og i året før. Øvrige statsborgerskaber ligger nede omkring samme niveau som Polen, Litauen og Rumænien.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

BRANCHE- OG STILLINGSFORDELING

Ligesom den udenlandske arbejdskraft med bopæl i Danmark findes pendlere i alle brancher men de udgør en særligt stor andel af visse brancher. Overordnet var der en større andel pendlere end danskere, der arbejdede i brancherne Landbrug, skovbrug og fiskeri (9 pct. af pendlere mod 2 pct. af danskere), Bygge og anlæg (13 pct. af pendlere mod 6 pct. af danskere), Transport (16 pct. af pendlere mod 5 pct. af danskere) samt Rejsebureau, rengøring og anden (17 pct. af pendlere mod 5 pct. af danskere) i 2015. Dette var samtidigt nogle af de brancher, som havde størst rekrutteringsudfordringer, jf. Rekruttering Efterår 2015, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. Dette kan indikere at arbejdskraften søger derhen, hvor der er størst behov for den.²¹

De ovenfor nævnte brancher beskæftiger samlet set ca. 55 pct. af den udenlandske beskæftigelse, Industri beskæftiger også en stor andel pendlere (15 pct. af pendlerbeskæftigelse).

De tre største brancher for pendlere fra Polen var Bygge og anlæg (26 pct.), Rejsebureau, rengøring og anden (25 pct.) samt Industri, råstofvinding og forsyningssikkerhed (16 pct.). Andelen af pendlere fra Polen, som var beskæftiget i industrien, var nogenlunde lige så stor, som for danskere, mens de var væsentligt overrepræsenteret i forhold til danskere i de to andre brancher.

De tre største brancher for pendlere fra Sverige i 2015 var Handel (17 pct.), Transport (17 pct.) og Offentlig administration, undervisning og sundhed (12 pct.). Andelen, som var beskæftiget i Handel var nogenlunde lige så stor som for danskere, mens svenskerne var væsentligt overrepræsenteret i Transport og underrepræsenteret i Offentlig

²¹ Disse brancher er karakteriseret ved en høj andel ufaglærte job og en høj jobomsætning, jf. STAR (2016) 'Udenlandske statsborgeres beskæftigelse på brancher og arbejdsfunktioner', hvilket også kan have betydning for at pendlere er meget koncentreret i disse brancher. I nogle af disse brancher var der i 2015 paradoksproblemer i form af høj ledighed samtidig med, at virksomhederne havde svært ved at rekruttere. Dette gjaldt fx for landbrugsmedhjælpere i det meste af landet (Landbrug, skovbrug og fiskeri), murerarbejdsmand i Vestjylland (Bygge og anlæg), lagerassistenter i Hovedstaden og Østjylland (Transport) samt bartendere/kokke/tjenere i det meste af landet, jf. arbejdsmarkedsbalancen.dk.

administration, undervisning og sundhed sammenlignet med danskere. Overordnet var svenske pendlere dog den gruppe af pendlere, som lignede danskere mest på branchefordelingen.

De tre største brancher for tyske pendlere i 2015 var Industri, råstofvinding og forsyningsvirksomhed (31 pct.), Bygge og anlæg (16 pct.) og Offentlig administration, undervisning og sundhed (12 pct.). Tyskere var dermed overrepræsenteret i forhold til danskere i Industri samt i Bygge og anlæg.

De tre største brancher for litauiske pendlere i 2015 var Landbrug, skovbrug og fiskeri (48 pct.), Rejsebureau, rengøring og anden (22 pct.) samt Bygge og anlæg (10 pct.). Der var en større andel af litauiske pendlere, der arbejdede i disse brancher, end andelen af danskere, der arbejdede i disse brancher.

De tre største brancher for rumænske pendlere var Rejsebureau, rengøring og anden (29 pct.), Landbrug, skovbrug og fiskeri (25 pct.) samt Bygge og anlæg (14 pct.). Ligesom litauerne var rumænerne i 2015 overrepræsenteret i alle disse brancher, sammenlignet med danskere.

Tabel 4
Fordeling af pendlere på branche 2015, pct.

	Danskere	Alle pendlere	Polen	Sverige	Tyskland	Litauen	Rumænien	Øvrige
Landbrug, skovbrug og fiskeri	2	9	14	0	1	48	25	6
Industri, råstofvinding og forsyningsvirksomhed	12	15	16	10	31	6	7	11
Bygge og anlæg	6	13	26	2	16	10	14	8
Handel og transport mv.	23	28	15	43	21	11	21	40
- Handel	15	8	4	17	8	6	3	5
- Transport	5	16	10	17	12	4	13	29
- Hotel og restauration	3	4	1	9	1	2	5	7
Information og kommunikation	4	3	0	7	1	0	1	4
Finansiering og forsikring	3	2	0	6	0	0	0	1
Ejendomshandel og udlejning	1	1	1	0	1	1	1	0
Erhvervsservice	11	21	26	17	16	23	30	20
- Videnservice	6	4	1	8	2	1	1	7
- Rejsebureau, rengøring og anden	5	17	25	9	14	22	29	13
Offentlig administration, undervisning og sundhed	34	7	0	12	12	0	1	6
Kultur, fritid og anden service	4	2	0	3	1	0	1	2

Note: Branche i november for 16-64-årige med beskæftigelse i Danmark, men uden bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Uoplyst branche er udeladt da den udgør 0 pct. for alle.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

En større andel af pendlerne var beskæftiget i Håndværkspræget arbejde (14 pct. af pendlere mod 8 pct. af danskere) samt Andet manuelt arbejde (14 pct. af pendlere mod 7 pct. af danskere). Der var dog også en meget stor andel af pendlerne, som havde en uoplyst stilling (38 pct. af pendlere mod 12 pct. af danskere).

For pendlere fra Polen, Litauen, Rumænien og øvrige pendlere gjaldt det, at stillingen²² var uoplyst for en meget stor andel af pendlerne (mellem 47 og 78 pct. af pendlerne i 2015). Det forventes, at de fleste af disse stillinger er i mindre virksomheder, som ikke

²² Stillingerne er alene analyseret på hovedgruppe (DISC008-hovedgruppe).

har pligt til at oplyse stillingsgrupper. For disse tre statsborgerskabsgrupper ser man dog stadig, at en større andel var beskæftiget i Andet manuelt arbejde i forhold til danskere.

Stillingsfordelingen for svenske pendlere lignede i høj grad fordelingen for danskere i 2015. Den største forskel ses for Håndværkspræget arbejde, hvor kun 2 pct. af de svenske pendlere var beskæftiget mod 8 pct. af danskere. Stillingsfordelingen for tyske pendlere viser, at tyskerne i høj grad var overrepræsenteret i Håndværkspræget arbejde (26 pct. mod 8 pct. for danskere), Operatør, montering og transport (18 pct. mod 5 pct. for danskere) samt Andet manuelt arbejde (21 pct. mod 7 pct. af danskere).

Tabel 5
Fordeling af pendlere på stilling 2015, pct.

	Danskere	Alle pendlere	Polen	Sverige	Tyskland	Litauen	Rumænien	Øvrige
Militært arbejde	1	-	-	-	-	-	-	-
Ledelsesarbejde	4	2	0	5	1	0	0	2
Viden på højeste niveau	25	11	1	26	11	0	1	12
Viden på mellemniveau	11	4	0	10	4	0	0	3
Alm. kontor- og kundeservicearbejde	9	3	1	8	3	0	1	2
Service- og salgsarbejde	19	7	1	20	4	0	1	4
Arbejde i landbrug mm.	1	1	1	0	0	4	1	2
Håndværkspræget arbejde	8	14	25	2	26	6	10	8
Operatør, montering og transp.	5	6	7	4	18	1	1	2
Andet manuelt arbejde	7	14	17	8	21	10	23	10
Uoplyst	12	38	47	17	11	78	63	55

Note: Stilling i november for 16-64-årige med beskæftigelse i Danmark, men uden bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016.

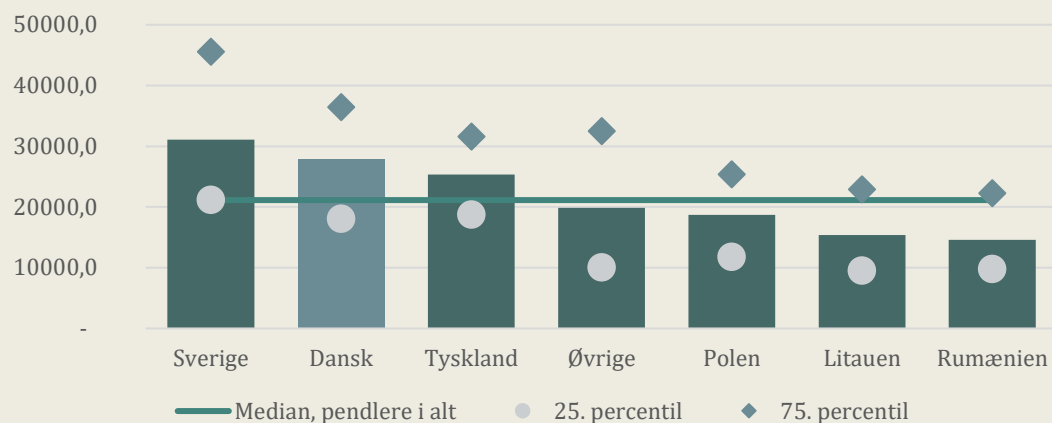
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

LØNNIVEAU

Medianmånedslønnen for pendlere var ca. 7.000 kr. lavere end for danskere, jf. figur 16. Kigger man på 25. percentil og 75 percentil var de ligeledes højere for danskere end for pendlere. Dette indikerer en niveauforskel på indkomstfordelingerne, og ikke blot en større skævhed i den ene eller den anden fordeling.

Pendlere fra nabolandene havde en højere medianløn end pendlere fra lande, der ligger længere væk fra Danmark. Pendlere fra Sverige havde en medianløn, der var ca. 3.000 kr. højere end danskere, mens pendlere fra Tyskland havde en medianløn, der var ca. 3.000 kr. lavere end danskere. Pendlere fra Polen og øvrige pendlere havde en medianløn, der var mellem 8.000 og 9.000 kr. lavere end danskeres i 2015. Litauere og rumænere havde en meget lav medianløn, der var omkring 14.000 kr. lavere end danskeres.

Figur 16
Medianmånedsløn blandt pendlere 2015, kr.



Note: Medianen for den gennemsnitlige månedsløn i 2015 for 16-64-årige med beskæftigelse i Danmark, men uden bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Gennemsnittet er regnet for måneder med beskæftigelse.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Der er relativ stor variation i månedslønningerne, både for danskere og for pendlere. Spændet mellem 25. percentil og 75. percentil er ca. 18.500 kr. for både pendlere og danskere. Variationen er lidt større for svenskere (ca. 24.000 kr. forskel på 25. og 75. percentil), men lidt mindre for tyskere og rumænere (ca. 13.000 kr. forskel på 25. og 75. percentil).

Af figur 16 fremgår det endnu en gang at der er en forskel på, på den ene side statsborgere fra Tyskland og Sverige og på den anden side statsborgere fra Polen, Litauen og Rumænien. Pendlere fra Tyskland og Sverige har generelt højere lønninger, ligesom en stor andel af dem, pendlede til Danmark gennem flere år. På den anden side har pendlere fra Polen, Litauen og Rumænien generelt lavere lønninger og færre af dem pendler flere år i træk.

DEL 4. KARAKTERISTIK AF UDSTATIONEREDE

Udstationerede er udenlandske statsborgere, som er ansat i udenlandske virksomheder, der udfører arbejde i Danmark (personer fra RUT-registret). Ansatte i en dansk afdeling, vil ikke indgå som udstationerede. Data omkring udstationerede er meget begrænset. Statistikkerne i del 4 er baseret på Jobindsats.dk.

Hovedkonklusionerne i del 4 er:

Størstedelen af de udstationerede kommer fra EU/EØS-lande.

I perioden 2011-2015 steg antallet af udstationerede med 44 pct. fra ca. 14.800 personer til ca. 21.400 personer. Heraf var 95 pct. af de udstationerede (målt i fuldtidspersoner) fra EU/EØS i perioden 2011-2015. Antallet af fuldtidspersoner steg ligeledes i perioden fra ca. 3.400 fuldtidspersoner i 2011 til ca. 4.500 fuldtidspersoner i 2015 svarende til en stigning på 30 pct. De lande, der kom flest udstationerede fra, var Polen, Tyskland, Italien, Litauen, Rumænien og Sverige. Til sammen udgjorde statsborgere fra de seks lande 70 pct. af de udstationerede i 2015. De udstationerede er med andre ord en blanding af nabolande og nye EU-lande, plus Italien.

Udstationerede arbejder mest i Bygge- og anlægsbranchen og Industri.

På tværs af statsborgerskab er de klart mest almindelige brancher for udstationerede Bygge og anlæg og Industri. I 2015 var 54 pct. af de udstationerede beskæftiget inden for Bygge og anlæg, mens 24 pct. var beskæftiget inden for Industri. De tilsvarende tal for danskere var 6 og 11 pct. i 2015. I alle de andre brancher var der generelt få udstationerede, dog arbejdede en stor andel af de udstationerede fra Sverige i Vidensservice (38 pct.), mens en relativt stor andel af de udstationerede fra Rumænien arbejdede inden for Transport (15 pct.).

Del 4 er lavet på baggrund af data fra Jobindsats.dk, da Danmarks Statistik ikke har mere detaljeret data end det som allerede ligger på Jobindsats.dk.

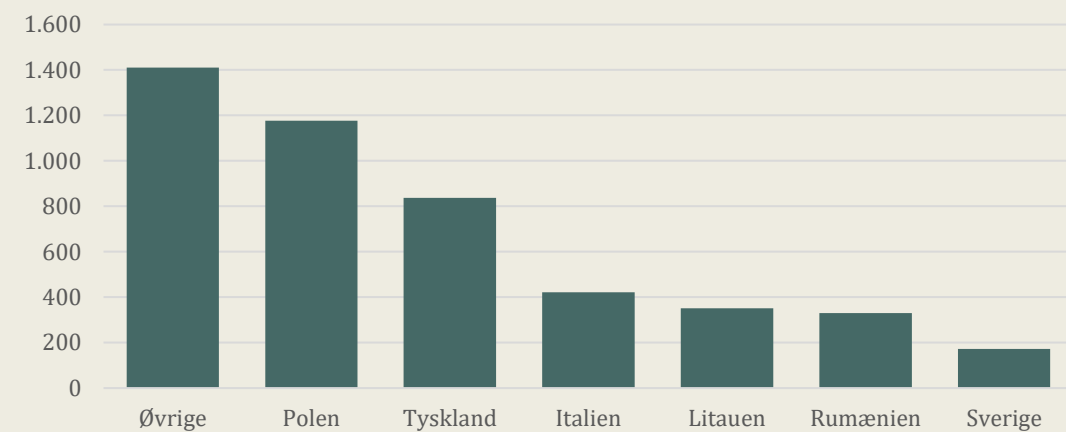
STATSBORGERSKAB

Antallet af udstationerede personer (personer fra RUT-registret) steg kraftigt i perioden 2011-2015. I 2011 var der 14.800 udstationerede personer i Danmark, mens der i 2015 var 21.400 personer svarende til en stigning på 44 pct. I perioden 2011-2015 har 95 pct. af de udstationerede EU statsborgerskaber. Antallet af fuldtidspersoner steg ligeledes i perioden fra ca. 3.400 fuldtidspersoner i 2011 til 4.500 fuldtidspersoner i 2015. Andelen af udstationerede blandt den samlede udenlandske arbejdskraft i Danmark er dog nogenlunde konstant, jf. del 1.

En stor del af de udstationerede kom fra nabolande fx Tyskland og Sverige og EU13-landene, heriblandt særligt Polen, Rumænien og Litauen, jf. figur 17. En relativt stor andel kom dog også fra Italien. I 2015 var 25 pct. af de udstationerede fra Polen, 18 pct. fra Tyskland, mens 8 pct. var fra Italien. Personer fra Polen, Tyskland, Italien, Litauen,

Rumænien og Sverige udgjorde 70 pct. af de udstationerede fuldtidspersoner i Danmark i 2015.

Figur 17
Beskæftigelse på statsborgerskab i 2015, fuldtidspersoner



Note: Antal beskæftigede personer omregnet til fuldtid. Figuren viser de seks største statsborgerskabsgrupper.

Kilde: Jobindsats.dk

BRANCHEFORDELING

De udstationerede var overrepræsenteret i forhold til danskere i brancherne Industri samt Bygge og anlæg, hvor henholdsvis 24 og 54 pct. af de udstationerede var beskæftiget i 2015, mens kun henholdsvis 11 og 6 pct. af de danske beskæftigede arbejdede inden for de to brancher i 2015. Brancherne Industri og Bygge og anlæg var klart de brancher, der beskæftigede flest udstationerede.

Der var dog en smule variation i hvilke brancher, der beskæftiger de udstationerede i 2015, på baggrund af hvilken statsborgerskabsgruppe, de tilhørte. Fx var udstationerede med rumænsk statsborgerskab overrepræsenterede i branchen Transport, hvor 15 pct. var beskæftiget i 2015. Kun 5 pct. af danskere var beskæftiget indenfor den branche. Omvendt var udstationerede med svensk statsborgerskab i mindre grad beskæftiget i branchen Industri i 2015, mens de var overrepræsenteret i Videnservice i forhold til danskere. 38 pct. af de udstationerede svenske statsborgere var ansat i Videnservice, mens kun 6 pct. af danskere var ansat i denne branche.

Tabel 6
Fordeling på branche 2015, pct.

	Danskere	Alle udst.	Polen	Tyskland	Italien	Litauen	Rumænien	Sverige	Øvrige
Landbrug, skovbrug og fiskeri	2	4	7	0	0	14	4	-	2
Råstofindvinding	0	0	0	1	-	0	0	-	1
Industri	11	24	24	20	14	5	48	8	31
Energiforsyning	0	0	-	1	-	-	-	4	0
Vandforsyning og renovation	0	1	1	4	-	1	0	-	0
Bygge og anlæg	6	54	65	53	79	71	25	31	44
Handel	15	1	0	1	0	-	4	2	1
Transport	5	4	1	2	0	5	15	6	4
Hoteller og restauranter	3	0	0	0	0	0	0	1	0
Information og kommunikation	4	2	0	2	0	-	1	2	6
Finansiering og forsikring	3	0	-	0	-	0	-	0	0
Ejendomshandel og udlejning	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Videnservice	6	4	1	2	6	1	1	38	6
Rejsebureau, rengøring o.a. operationel service	5	2	1	5	0	2	1	2	3
Offentlig administration, forsvar og politi	5	0	0	-	-	-	-	0	0
Undervisning	9	0	-	-	-	-	-	-	0
Sundhed og socialvæsen	20	0	-	0	-	-	-	1	0
Kultur og fritid	2	0	0	0	-	0	0	5	0
Andre serviceydelser mv.	2	2	1	8	0	1	1	-	1

Note: Fordeling på branche for fuldtidspersoner. Der er taget udgangspunkt i brancheopdelingen, som er anvendt på Jobindsats.dk. Denne opdeling er mere detaljeret end brancheopdelingen som anvendes andre steder i rapporten
Kilde: Jobindsats.dk

DEL 5. MOBILITET PÅ ARBEJDSMARKEDET

I del 5 beskrives den udenlandske arbejdskrafts mobilitet for personer med bopæl i Danmark. Med mobilitet menes tilbøjeligheden til at flytte sig både ind og ud af landet, men også mellem jobs. Et højt niveau af mobilitet i arbejdskraften har den fordel, at arbejdskraften bedre kan tilpasse sig konjunkturudsving og ændringer i krav til arbejdskraften. Dermed kan man i højere grad undgå arbejdsløshed i krisetider og mangel på arbejdskraft i væksttider.

Nettoindvandringen i perioden efter finanskrisen analyseres i denne del, som indikator for arbejdskraftens mobilitet på tværs af grænser. Vi analyserer yderligere arbejdskraftens mobilitet, når den opholder sig i landet, ved at kigge på, i hvor høj grad den udenlandske arbejdskraft skifter jobs, samt hvor mange jobs de har ad gangen. Vi kigger på sammenhængen mellem, hvilke brancher der mangler arbejdskraft, og hvilke brancher den udenlandske arbejdskraft befinder sig i for at se, om arbejdskraften søger derhen, hvor der er størst efterspørgsel efter den. Endelig analyserer vi mobiliteten i forhold til offentlig forsørgelse, herunder i hvor høj grad den udenlandske arbejdskraft bevæger sig ind og ud af offentlig forsørgelse.

De overordnede konklusioner i del 5 er:

Nettoindvandringen af udenlandske statsborgere faldt markant i årene efter finanskrisen.

Den samlede nettoindvandring, dvs. indvandring minus udvandring, faldt markant i forbindelse med finanskrisen med hele 45 pct. fra 2008 til 2009. På tværs af alle opholdsgrundlag, undtagen asyl og familiesammenføring falder nettoindvandringen. Særligt for personer med erhvervsformål følger nettoindvandringen konjunkturerne tæt, og nettoindvandringen for disse stiger dermed først markant igen omkring 2012-2013. Også indvandringen fra øvrige samt personer med studieophold tenderer til at følge konjunkturerne. Det indikerer, at nettoindvandringen er følsom over for konjunkturer. Faldet i nettoindvandringen i 2009 skyldtes både et fald i indvandringen og en stigning i udvandringen.

Udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark har ikke flere jobskifte eller jobs på samme tid end danskere.

Omkring 10 pct. af danskere skiftede job en eller flere gange i 2015, og dermed er forskellene mellem den udenlandske arbejdskraft og danskere lille. Den største forskel ses for personer fra tredjelande med erhvervsophold, hvor der var ca. 4 pct.-point flere blandt den udenlandske arbejdskraft end blandt danskere, der skiftede job i løbet af året. Personer fra tredjelande med erhvervsopholdstilladelse havde det største antal jobskifte i 2015 (15 pct. skiftede job en eller flere gange i løbet af 2015), efterfulgt af asyl- og familiesammenførte, EU12/EØS med erhvervsophold samt personer med permanent ophold (ca. 11 pct. skiftede job en eller flere gange i løbet af 2015). Det gennemsnitlige antal jobs pr. måned var ca. 1,1 for udenlandsk arbejdskraft. Det samme gjaldt for danskere.

Koncentrationen af udenlandsk arbejdskraft er høj i brancher med rekrutteringsudfordringer.

De tre brancher, hvor den største andel af den samlede arbejdskraft var udenlandske statsborgere i 2015, var Hotel og restauration (20 pct.), Rejsebureau, rengøring og anden (17 pct.) og Landbrug, skovbrug og fiskeri (16 pct.). De samme brancher var blandt de fire brancher, som havde de største rekrutteringsudfordringer i 2015.

Udenlandsk arbejdskraft findes dog i alle brancher og de tre brancher udgør kun ca. 30 pct. af den samlede udenlandske arbejdskraft. I Bygge og anlæg, som var den branche, der havde de største rekrutteringsudfordringer, var der kun ca. 4 pct. udenlandsk arbejdskraft, når man afgrænser til personer med bopæl i Danmark. Det dækker dog over, at en stor andel pendlere og udstationerede (personer fra RUT-registret) var beskæftiget i denne branche, jf. del 3 og 4. Det tyder på, at den udenlandske arbejdskraft i høj grad søger derhen, hvor der er mangel på arbejdskraft.

Udenlandske statsborgere med erhvervsophold har en høj mobilitet ud af offentlige ydelser.

Ca. 23 pct. af danskere (16-64-årige), som var beskæftigede november året inden, kom i løbet af 2015 på offentlig forsørgelse. For udenlandske statsborgere gjorde det samme sig gældende for 21 pct. af de 16-64-årige. Både udenlandske statsborgere og danske statsborgere, som påbegyndte offentlig forsørgelse i 2015, forblev i gennemsnit på offentlig forsørgelse i omkring 20 uger. Der var dog stor variation i det typiske forløb på offentlig ydelse for de forskellige opholdsgrundlagsgrupper af udenlandske statsborgere. Personer med erhvervs- og studieophold havde alle en lavere risiko for at påbegynde offentlig forsørgelse end danskere. EU13 statsborgere med erhvervsophold var tættest på danskere med en risiko på 18 pct. (mod 23 pct. for danskere), mens den gruppe der havde den laveste risiko, var statsborgere fra tredjelande med erhvervsophold, som havde en risiko på 5 pct.²³ Samtidig havde personer med erhvervsformål en gennemsnitlig varighed af forløbet på offentlig ydelse, som var lavere, end for danskere (mellem 14 og 17 uger for personer med erhvervsformål mod 20 uger for danskere).

Del 5 tager udgangspunkt i data fra Danmarks Statistik, da det bl.a. muliggør analyser af ind- og udvandring. Derudover inkluderes der analyser af data fra DREAM-databasen.

NETTOINDVANDRING

I dette delafsnit analyseres nettoindvandringen for udenlandske statsborgere.

Udviklingen i nettoindvandringen er en indikator for udviklingen i antallet af udenlandske statsborgere, som har bopæl i Danmark og er til rådighed for arbejdsmarkedet. Nettoindvandring er defineret som indvandrede fratrasket udvandrede. En højere indvandring kan skyldes at flere personer kommer til Danmark for at søge arbejde. Indvandringen forventes derfor at stige i væksttider, hvor efterspørgslen efter arbejdskraft i Danmark er høj. Omvendt kan en højere udvandring skyldes, at den udenlandske arbejdskraft har svært ved at finde beskæftigelse i Danmark og derfor rejser ud af landet igen. Udvandringen forventes dermed at stige i krisetider,

²³ Det skyldes til dels, at personer fra tredjelande med erhvervsophold som udgangspunkt ikke kan modtage hjælp efter lov om aktiv beskæftigelsespolitik (fx kontanthjælp).

hvor efterspørgslen efter arbejdskraft i Danmark er lav. Des mere den udenlandske arbejdskraft tilpasser sig i krisetider, des bedre vil den fungere som 'konjunktur-buffer' og afskærme den nationale arbejdskraft. Udviklingen i nettoindvandringen for de forskellige opholdsgrundlagsgrupper er i denne analyse indekseret til 2015=100, for at muliggøre sammenligning på tværs af grupperne. De nominelle ind- og udvandringstal kan ses i bilaget med supplerende tabeller og figurer.

Nettoindvandringen faldt markant i forbindelse med finanskrisen med hele 45 pct. fra 2008 til 2009. Den samlede nettoindvandring var i alle år frem til 2013 under halvdelen af hvad den var i 2015. Fra 2013 begyndte den at stige igen og ligger i 2015 på ca. 34.000 personer, svarende til at der kom 34.000 flere personer til landet, end der forlod det. Dermed faldt nettoindvandringen i forbindelse med finanskrisen, hvilket indikerer, at den udenlandske arbejdskraft tilpassede sig efterspørgslen gennem ind- og udrejse af Danmark.

Faldet i nettoindvandringen ses på tværs af alle opholdsgrundlag undtagen asyl og familiesammenføring, jf. figur 18. Fra 2008 til 2009 faldt nettoindvandringen på erhvervsordningerne med omkring 40-50 pct. Nettoindvandringen på erhvervsordninger fra EU12/EØS faldt med hele 51 pct., fra EU13 faldt den med 42 pct. og fra tredjelande med 37 pct. fra 2008 til 2009. Udviklingen skyldtes, at man for alle tre grupper så et fald i indvandringen og en stigning i udvandringen fra 2008 til 2009. For EU13 begyndte nettoindvandringen at stige allerede fra 2010 igen. For EU12/EØS ligger nettoindvandringen på et lavere niveau helt frem til 2012, hvor den begynder at stige igen, mens den for tredjelande først begynder at stige igen i 2013. I 2012 er nettoindvandringen særligt lav for tredjelande, hvilket bl.a. skyldes et markant fald i indvandringen på Greencard-ordningen jf. DØRS (2017)²⁴.

Nettoindvandringen af personer med øvrige ophold faldt med hele 89 pct. i 2009. Nettoindvandringen for disse er dog mere volatil og stiger markant igen, nettoindvandringen kommer dog først op på samme niveau, som i 2008, i 2015. Nettoindvandringen for personer med studieophold er ligeledes relativ volatil, da mange personer rejser til og fra Danmark med dette formål, mens personer med andre opholdsgrundlag typisk bliver længere i landet. Nettoindvandringen for personer med studieophold faldt med 53 pct. i 2009 og blev nede på et lavere niveau helt frem til 2015, hvor den stiger igen.

Kun for asylmodtagere og familiesammenførte følger nettoindvandringen slet ikke konjunkturerne. Der ses en stigning i nettoindvandringen for denne gruppe i de senere år i perioden, men dette forventes dog i højere grad, at skyldes krig og andre internationale kriser end konjunkturerne i Danmark.

Nettoindvandringen følger dermed i høj grad konjunkturerne i landet, særlig for personer med erhvervsformål. Dette indikerer, at nettoindvandringen og dermed den

²⁴ De Økonomiske Råd (2017). Dansk Økonomi, forår 2017. Kapitel 4: Udenlandsk arbejdskraft.

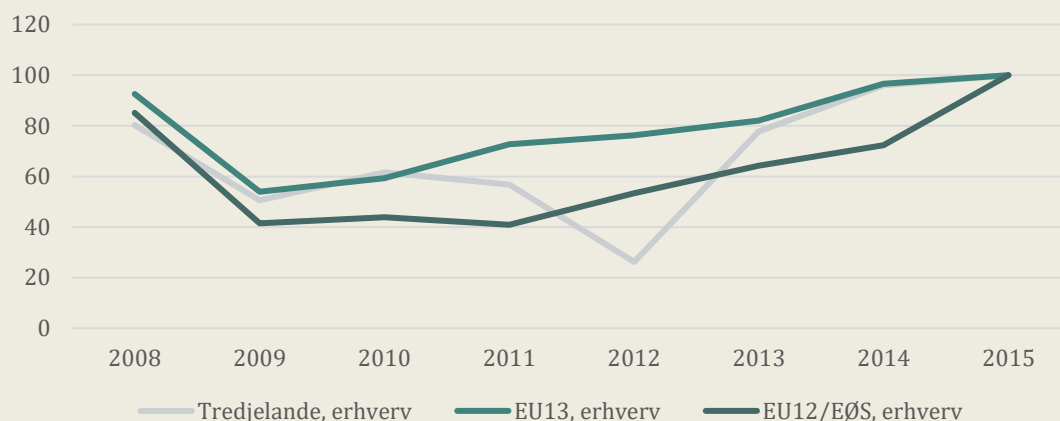
tilgængelige udenlandske arbejdskraft tilpassede sig efterspørgslen på det danske arbejdsmarked.

DØR (2017)²⁵ finder også, at den udenlandske arbejdskraft reagerer på konjunkturer. De viser, at indvandringen faldt markant for personer fra EU med erhvervsophold fra 2008 til 2009, mens genudvandringen steg for personer, som har været i Danmark i to år eller mere. Dette understøttes i denne analyse af udviklingen i nettoindvandringen.

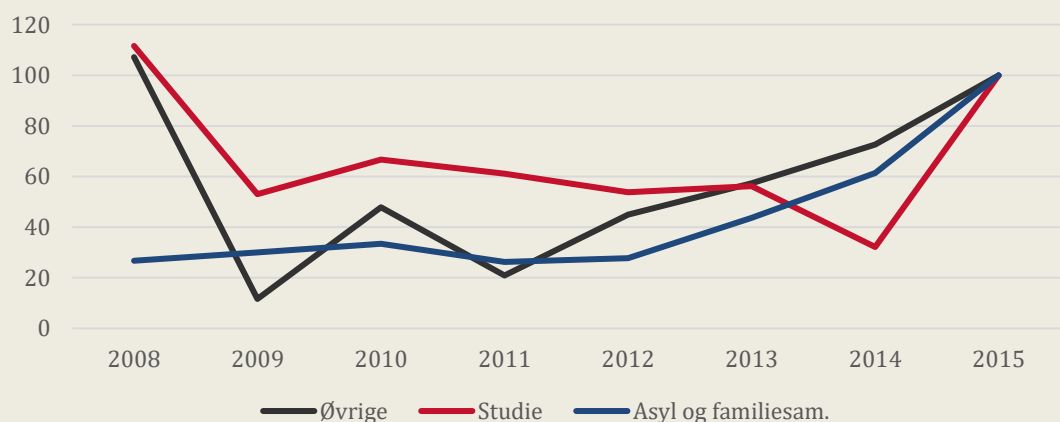
Figur 18

Nettoindvandring, indeks (2015=100)

Panel A: Personer med opholdsgrundlag til erhvervsformål



Panel B: Personer med andre opholdsgrundlag



Note: Nettoindvandring (indvandring minus udvandring) for 16-64-årige indekseret så 2015 niveau er 100. Ind- og udvandring er defineret ud fra befolkningsstatistikken, dvs. baseret på personernes bopæl 1. januar. Figuren indeholder ikke nettoindvandring for personer med permanent ophold, da disse kun sjældent vandrer ind eller ud af Danmark.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

BRANCHER MED REKRUTTERINGSUDFORDRINGER

Styrelsen for arbejdsmarked og rekruttering udgiver hvert halve år en opgørelse af rekrutteringsudfordringerne på det danske arbejdsmarked. Sammenlignes opgørelsen for efteråret 2015, med branchefordelingen for den udenlandske arbejdskraft med

²⁵ De Økonomiske Råd (2017). Dansk Økonomi, forår 2017. Kapitel 4: Udenlandsk arbejdskraft.

bopæl i Danmark ses det, at den udenlandske arbejdskraft var overrepræsenteret i forhold til danskere i brancher med store rekrutteringsudfordringer i 2015.

De tre brancher, hvor der var den største andel af udenlandsk arbejdskraft i 2015, var Hotel og restauration (20 pct.), Rejsebureau, rengøring og anden (17 pct.) og Landbrug, skovbrug og fiskeri (16 pct.), jf. figur 19. De mest typiske stillinger for den udenlandske arbejdskraft inden for de tre brancher var henholdsvis kokke- eller tjenerarbejde samt medhjælp i køkken inden for Hotel og restauration – rengøring samt lager- og pakhusarbejde inden for Rejsebureau, rengøring og anden – rengøring af kontorer og beboelsesområder, arbejde med opdræt eller avl af husdyr inden for Landbrug, skovbrug og fiskeri. De samme brancher var blandt de fire brancher, som havde størst rekrutteringsudfordringer i 2015, henholdsvis 1,8, 0,9 samt 1,2 forgæves rekrutteringer pr. 100 beskæftiget i branchen. Udenlandsk arbejdskraft findes dog i alle brancher og de tre brancher udgør kun ca. 30 pct. af den samlede udenlandske arbejdskraft med bopæl i Danmark.

Branchen Råstofindvinding (fx stillinger med Arbejde inden for geologi og geofysik og Ingeniørarbejde inden for minedrift, metallurgi og beslægtede områder) havde ligeledes en stor andel af udenlandsk arbejdskraft. Råstofindvinding stod dog kun for ca. 0,2 pct. af den samlede beskæftigelse i Danmark, og den høje andel udenlandsk arbejdskraft kan være et udtryk for den høje grad af specialisering i branchen, som medfører behov for international rekruttering. Råstofindvinding havde meget få forgæves rekrutteringer i efteråret 2015.

Bygge og anlæg var branchen, der havde størst rekrutteringsudfordringer i efteråret 2015 (2,9 forgæves rekrutteringer pr. beskæftiget). Den udenlandske arbejdskraft inden for Bygge og anlæg arbejdede fx i stillinger med bygningsmaler- og tapetsererarbejde, tømmer- og snedkerarbejde og elektrikerarbejde. I denne branche var der en relativt lille andel udenlandsk arbejdskraft, ca. 4 pct. Dette gælder dog kun, når man afgrænser til personer med bopæl i Danmark. Fra del 3 og 4 ved vi, at en stor andel pendlere og udstationerede (personer fra RUT-registret) var beskæftiget i Bygge og anlæg i 2015.

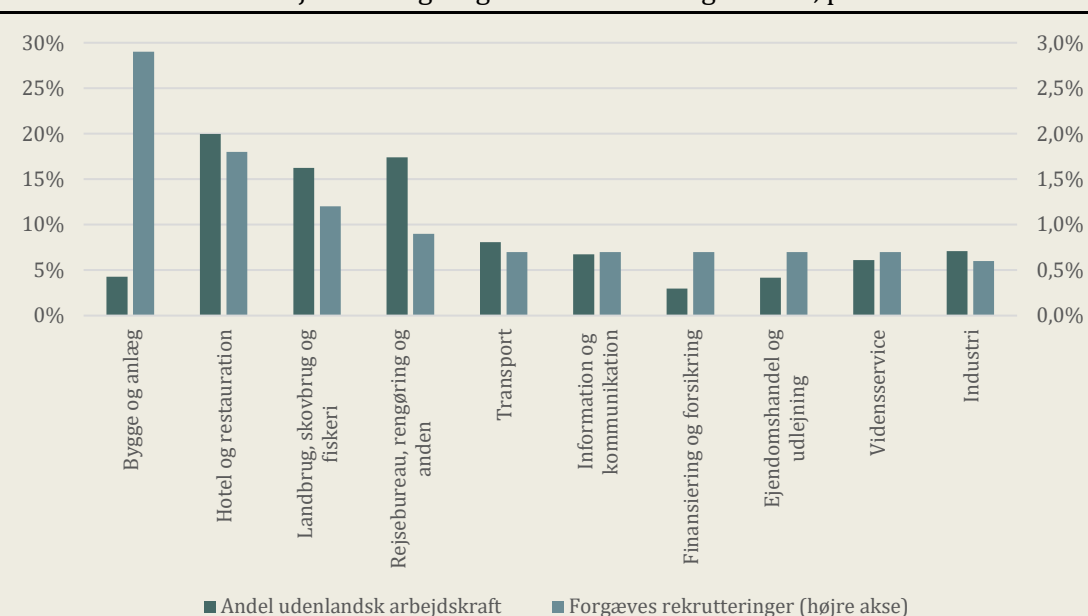
Samlet set indikerer tallene i figur 19, at den udenlandske arbejdskraft søgte hen i brancher med mangel på arbejdskraft. I nogle af disse brancher var der i 2015 paradoksproblemer i form af høj ledighed samtidig med, at virksomhederne havde svært ved at rekruttere. Dette gjaldt fx for bartender, kokke, tjenere og landbrugsmedhjælpere, hvor der jf. arbejdsmarkedsbalancen.dk var paradoksproblemer i de fleste områder i Danmark.²⁶ Derudover bør man bemærke, at disse brancher er karakteriseret ved en høj andel ufaglærte job og en høj jobomsætning, jf. STAR (2016)²⁷, hvilket også kan have betydning af at den udenlandske arbejdskraft er meget koncentreret i disse brancher.

²⁶ Arbejdsmarkedsbalancen.dk angiver jobmulighederne for områderne Nordjylland, Vestjylland, Østjylland, Sydjylland, Fyn, Sjælland, Hovedstaden og Bornholm.

²⁷ STAR (2016). Udenlandske statsborgeres beskæftigelse på brancher og arbejdsfunktioner.

Figur 19

Andel udenlandsk arbejdskraft og forgæves rekrutteringer 2015, pct.



Note: Andel af beskæftigelsen i en branche, som er udenlandsk arbejdskraft på venstre akse. Branchen er opgjort i november for 16-64-årige med bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Forgæves rekruttering i pct. af antal beskæftigede på højre akse. Figuren viser de 10 brancher med de største rekrutteringsudfordringer. Der er taget udgangspunkt i den brancheopdeling, som er anvendt i Rekruttering Efterår 2015, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. Denne opdeling er mere detaljeret end brancheopdelingen, som anvendes andre steder i rapporten.

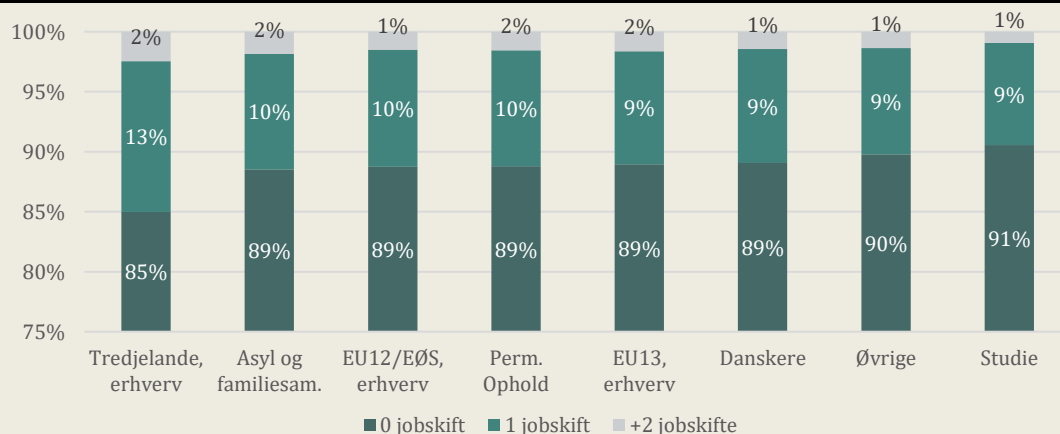
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata samt Rekruttering Efterår 2015, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

JOBSKIFTE OG FLERE JOBS PÅ SAMME TID

Hvor meget man skifter mellem jobs, samt hvorvidt man har flere jobs på samme tid, kan bruges som en indikator for arbejdskraftens evne til at tilpasse sig arbejdsmarkedets efterspørgsel. Skifter arbejdskraften ofte jobs, indikerer det, at de er i stand til hurtigt at skifte hen til de brancher og stillinger, hvor der er størst efterspørgsel efter dem, eller hvor deres kompetencer matcher bedst. Hvis man har flere jobs på en gang, kan det også indikere en større grad af fleksibilitet i forhold til den rolle, man udfylder på arbejdsmarkedet.

Personer fra tredjelande med erhvervsophold skiftede job lidt oftere end danskere og andre grupper af udenlandsk arbejdskraft. Der var ca. 15 pct. af personer fra tredjelande med erhvervsophold, som skiftede job i løbet af 2015, jf. figur 20. Til sammenligning var det kun ca. 11 pct. af danskere, der skiftede job i 2015. Der var dermed en relativ lille forskel. Forskellen mellem danskere og de andre grupper af udenlandsk arbejdskraft var endnu mindre. Dette indikerer, at mobiliteten af den udenlandske arbejdskraft mellem forskellige jobs på det danske arbejdsmarked ikke var meget højere end for danskere.

Figur 20
Antal jobskifte 2015

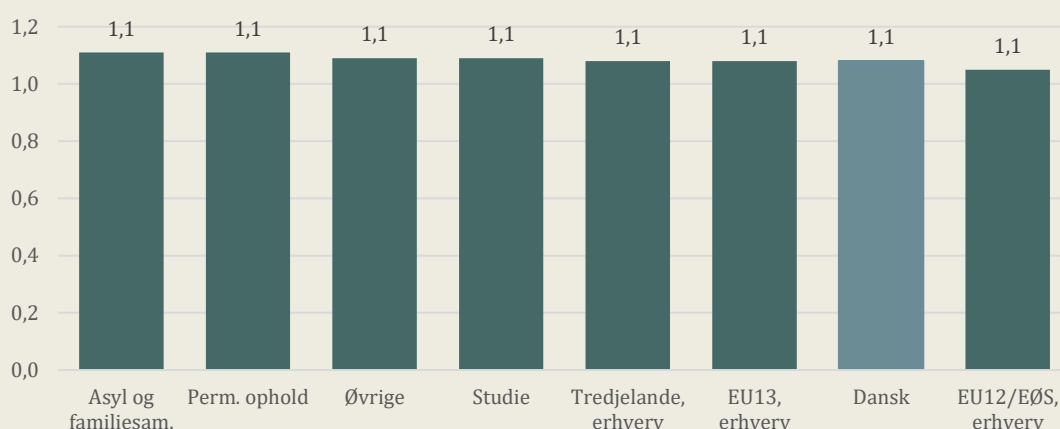


Note: Et jobskifte defineres som et skift i arbejdssted, hvor personen ikke har modtaget løn fra arbejdsstedet minimum 2 måneder før ansættelsen. Desuden skal personen have modtaget løn fra arbejdsstedet i mindst 2 ud af 3 måneder i træk med en beskæftigelse på minimum 40 timer om måneden. Opholdsgrundlaget er det nyeste i året.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Det gennemsnitlige antal jobs pr. måned lå omkring 1,1 for danskere og alle grupper af udenlandsk arbejdskraft, jf. figur 21. Det svarer til, at ca. 10 pct. af arbejdskraften havde to jobs i hver måned, og resten af arbejdskraften kun havde ét. Det kan dog også dække over at nogle havde mere end to jobs ad gangen.

Figur 21
Gennemsnitligt antal jobs pr. måned 2015, antal jobs



Note: Gennemsnitligt antal jobs pr. måned, for måneder med beskæftigelse. Det er et kriterie, at man har haft jobbene på samme tid mindst 2 måneder i træk for, at de skal tælle med som flere job.

Opholdsgrundlaget er det nyeste i året.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Overordnet var det dermed relativt sjældent at både danskere og udenlandske statsborgere, havde mere end ét job ad gangen i 2015. Dermed påtog den udenlandske arbejdskraft sig ikke flere jobs end danskere. Den udenlandske arbejdskraft tilpassede sig dermed ikke i højere grad end danskere efterspørgslen på arbejdsmarkedet ved at skifte job, eller ved at have mere end et job ad gangen. Dette kunne indikere, at den udenlandske arbejdskraft i højere grad tilpassede sig arbejdskraftsefterspørgslen i de enkelte brancher ved at ind- og udvandre, jf. de tidligere afsnit.

FORBRUG AF YDELSER

I dette afsnit analyseres udenlandske statsborgeres forbrug af offentlige ydelser. Analysen tager udgangspunkt i statsborgere, som var beskæftiget i november 2014, og deres forbrug af ydelser i løbet af 2015. Formålet er at analysere den udenlandske arbejdskrafts mobilitet ind og ud af offentlig forsørgelse. Hvis den udenlandske arbejdskraft er hurtigere til at rykke ud af offentlig forsørgelse, kan det indikere, at de er bedre til at tilpasse sig arbejdsmarkedets efterspørgsel, enten ved at tilpasse sig efterspørgslen på det danske arbejdsmarked og søge hen i brancher, som mangler arbejdskraft, eller ved at søge arbejde i andre lande, hvor efterspørgslen efter deres kompetencer er større.

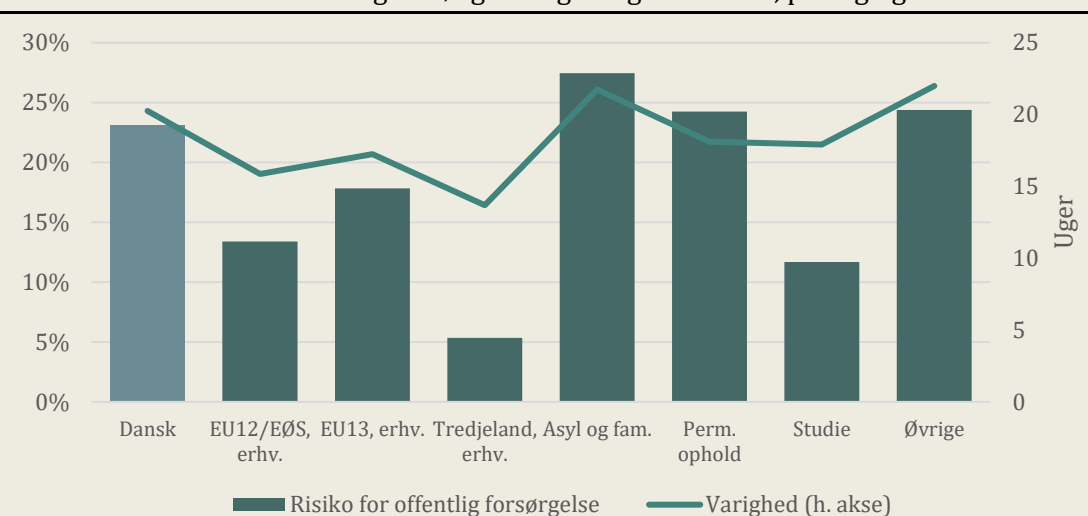
For udenlandske statsborgere lignede forbruget af offentlige ydelser det danske. Ca. 23 pct. af danskere, som var beskæftigede november året inden, kom i løbet af 2015 på offentlig forsørgelse i større eller mindre udstrækning²⁸. For udenlandsk arbejdskraft var det 21 pct. Når de begyndte på offentlig forsørgelse, forblev både danskere og udenlandske statsborgere på offentlig forsørgelse i gennemsnit omkring 20 uger, jf. figur 22. Dette indikerer, at udenlandske statsborgere ikke var mere mobile i forhold til at komme ud af offentlig forsørgelse end danskere, ligesom de heller ikke påbegyndte offentlig forsørgelse oftere end danskere.

Der var stor variation i forbruget af ydelser for de forskellige grupper af udenlandsk arbejdskraft. Personer med erhvervs- og studieophold, som var beskæftiget i november 2014, havde alle en lavere risiko for at påbegynde offentlig forsørgelse i løbet af 2015 end danskere. For personer fra tredjelande hænger dette bl.a. sammen med deres meget begrænsede muligheder for at modtage offentlige ydelser i Danmark. EU13 statsborgere med erhvervsophold havde en risiko på 18 pct. for at påbegynde offentlig forsørgelse i løbet af 2015, for danskere var risikoen 23 pct. Der var dermed færre af disse, som påbegyndte et forløb med offentlig forsørgelse. Samtidig gjaldt det, at for dem, som påbegyndte et forløb, var forløbet kortere (ca. 17 uger i gennemsnit mod 20 for danskere). Med andre ord var EU13 statsborgere med erhvervsophold hurtigere til at rykke ud af offentlig forsørgelse igen end danskere. Det samme gjorde sig gældende for EU12/EØS statsborgere med erhvervsophold, der havde en risiko for at påbegynde offentlig forsørgelse på 13 pct. og en gennemsnitlig varighed på forløbet på 16 uger, samt statsborgere fra tredjelande med erhvervsophold, der havde en risiko for at påbegynde offentlig forsørgelse på 5 pct. og en gennemsnitlig varighed på forløbet på 14 uger. Dette indikerer, at personer med ophold til erhvervsformål generelt var mere mobile, i forhold til at komme ud af offentlig forsørgelse, end danskere. Resultatet kan være påvirket af fx alder og køn inden for de forskellige grupper.

²⁸ Offentlig forsørgelse defineres her som offentlige overførselsindkomster, undtagen SU og voksenlærlinge samt barsel.

Figur 22

Risiko for at komme i offentlig forsørgelse og varighed i 2015, pct. og uger



Note: Populationen er personer med beskæftigelse november 2014, som forsat har bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016. Risikoen for offentlig forsørgelse er andelen af gruppen der i løbet af året modtager en offentlig ydelse (dog ikke SU, voksenlærlinge og barsel) i min. 1 uge. Varigheden er beregnet som antal sammenhængende uger i offentlig forsørgelse, dog med tilladelse af op til 4 ugers pause en eller flere gange i forløbet, varigheden kan maksimalt være 52 + 4 uger, da der tælles tilbage til uge 48 i 2014. Opholdsgrundlaget er det nyeste i året.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Asylmodtagere og familiesammenførte, personer med permanent ophold og øvrige, som var i beskæftigelse november året inden, havde en sandsynlighed for at påbegynde offentlig forsørgelse, der var henholdsvis 4, 1 og 1 pct.-point højere, end for danskere i 2015. De havde altså ca. samme eller lidt højere risiko for at begynde et forløb på offentlig forsørgelse i 2015 end danskere. Når de havde påbegyndt et forløb, forblev personer med permanent opholdsgrundlag i forløbet i lidt kortere tid end danskere (18 uger), mens øvrige samt asylmodtagere og familiesammenførte blev i forløbet i længere tid (ca. 22 uger). Dette indikerer, at disse grupper af udenlandsk arbejdskraft var mindre mobile, i forhold til at komme ud af offentlig forsørgelse, end danskere.

DEL 6. PROGRESSION PÅ ARBEJDSMARKEDET

I del 6 analyserer vi progressionen på arbejdsmarkedet, for den udenlandske arbejdskraft med bopæl i Danmark. Analysen laves med udgangspunkt i personer, som er indvandret til Danmark i 2008 og som er blevet i Danmark frem til 2015.²⁹

Progressionen analyseres ved at følge disse personer i årene efter de er ankommet til Danmark, og kigge på om de kommer til at ligne danskere mere på karakteristika så som beskæftigelsesfrekvens, løn og branchefordeling. Analysen fokuserer på 16-56-årige i 2008 både for udenlandsk arbejdskraft og for dansk arbejdskraft, disse følges over hele perioden, hvormed de ældste er 64 år i 2015. Udvælgelsen af denne gruppe betyder at beskæftigelsesfrekvens, lønninger og branchefordeling i denne del adskiller sig fra det der er præsenteret i tidligere afsnit. Indledende analyseres desuden udvandringsmønstre, som viser forskelle i, hvor lang tid arbejdskraften bliver i Danmark, for de forskellige opholdsgrundlag.

Del 6 finder følgende konklusioner omkring progressionen for udenlandsk arbejdskraft med bopæl i Danmark:

Forskelle på hvilke grupper af udenlandsarbejdskraft, der bliver boende i landet.

I gennemsnit opholdt 4 ud af 10 udenlandske statsborgere, der indvandrede i 2008, sig fortsat i Danmark i 2015. Asylmodtagere og familiesammenførte var den opholdsgrundlagsgruppe, hvor den største andel blev i Danmark i 7 år eller mere. Knap 9 ud af 10 var fortsat bosiddende i landet 7 år efter deres indrejse. For personer fra tredjelande med erhvervsophold var det kun omkring 3 ud af 10, som fortsat var i landet efter 7 år, mens det for personer med studieophold var 2 ud af 10. Andelen, som fortsat var i landet efter 7 år var højere for personer med erhvervsopholdsgrundlag fra EU13 (medlem af EU fra 2004) end for personer fra EU12/EØS. Således var 56 pct. af personer med erhvervsopholdsgrundlag fra EU13 fortsat i landet efter 7 år, mens 44 pct. af personer med erhvervsopholdsgrundlag fra EU12/EØS var i landet efter 7 år.

Efter 7 år var omkring 28 pct. af udenlandsk arbejdskraft indvandret i 2008 fortsat i landet og i arbejde.

I gennemsnit var det omkring 1 ud af 3 blandt den udenlandske arbejdskraft, der indvandrede i 2008, som efter 7 år fortsat var i Danmark og i arbejde. Den højeste andel var blandt asylmodtagere og familiesammenførte, hvor lige omkring halvdelen, som indrejste i 2008 fortsat var i landet og i arbejde efter 7 år. En næsten lige så stor andel blandt personer fra EU13 med erhvervsophold var fortsat i landet og i arbejde efter 7 år, idet godt 4 ud af 10 personer, der indvandrede i 2008, var beskæftiget i Danmark i 2015. Personer fra EU13 med erhvervsopholdsgrundlag havde dog en væsentligt højere beskæftigelsesfrekvens end personer med opholdsgrundlag til asyl og

²⁹ Laves analyserne for personer, som er ankommet i 2011, ses der de samme tendenser som for personer ankommet i 2008, for de år data er tilgængeligt for. Dette indikerer, at det ikke er konjunkturspecifikke tendenser, som ses i data for personer indvandret i 2008.

familiesammenføring (79 pct. mod 58 pct. i 2015), idet en større andel af dem, som forsat var i landet i 2015, var beskæftigede.

Arbejdsmarkedstilknytningen blandt udenlandsk arbejdskraft nærmer sig med tiden danskeres.

Udenlandsk arbejdskraft med erhvervsopholdsgrundlag, som indvandrede i 2008 og blev boende i Danmark i 7 år, havde i udgangspunktet en højere beskæftigelsesfrekvens end danskeres. Beskæftigelsesfrekvensen faldt dog i løbet af 7 år ned på nogenlunde samme niveau som danskeres, svarende til et fald på næsten 10 pct.-point for personer fra tredjelande og EU13. Omvendt for udenlandsk arbejdskraft med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring, steg beskæftigelsesfrekvensen, fra omkring 37 pct. året efter indrejse, til ca. 58 pct. 7 år efter indrejse. Den samme tendens ses for personer med øvrige opholdsgrundlag, hvor beskæftigelsesfrekvensen steg fra 63 til 69 pct. over de første 7 år, de var i Danmark.

Løbende lønprogression og indsnævring af lønforskellen til danskere.

Uanset opholdsgrundlag oplevede den udenlandske arbejdskraft en gradvis lønprogression i årene efter indrejse. For asylmodtagere og familiesammenførte, studie og øvrige blev lønforskellen til danskere reduceret i løbet af de første 7 år i landet, dog var der forsat en gennemsnitlig forskel på knap 8.000 kr. i medianmånedsløn. For personer fra tredjelande med erhvervsophold indsnævredes gabet til danskere ikke, idet de i udgangspunktet havde en højere løn end danskere og samtidigt oplevede større lønstigninger end danskere i perioden. Lønstigningerne var størst (med undtagelse af personer med ophold til studie) for personer fra tredjelande med erhvervsopholdsgrundlag. For denne gruppe steg medianen for den gennemsnitlige månedsløn fra ca. 29.000 til 40.000 kr. i løbet af de første 7 år i landet.

Nærmer sig gradvis samme branche- og stillingsfordelingen som danskere.

Samlet set nærmede branchefordelingen for udenlandsk arbejdskraft sig den danske, når de havde været i Danmark i 7 år, sammenlignet med første år efter indvandring. Andelen, som var beskæftiget inden for Offentlig administration, undervisning og sundhed, steg (fra 14 pct. til 20 pct.), mens andelen beskæftiget inden for Erhvervsservice (herunder særligt Rejsebureau, rengøring og anden), Handel og transport (herunder særligt Hotel og restauration) og Landbrug, skovbrug og fiskeri faldt markant mellem 2009 og 2015 for personer indvandret i 2008. Den udenlandske arbejdskraft blev desuden med tiden i højere grad ansat i stillinger, der krævede viden på højeste niveau samt i stillinger, der krævede viden på mellemniveau i forhold til i 2010. Således steg andelen af den udenlandske arbejdskraft, der var beskæftiget i stillinger, der krævede viden på højeste niveau fra 14 til 19 pct. fra 2010 til 2015.

Del 6 tager udgangspunkt i data fra Danmarks Statistik, da det bl.a. muliggør analyse af udvandringsmønstre og beskæftigelsesfrekvens.

UDVANDRINGSMØNSTRE

I 2015 havde omkring 4 ud af 10 af de udenlandske statsborgere, der indvandrede i 2008, fortsat bopæl i Danmark. Hvorvidt og hvor længe en person blev i Danmark varierede bl.a. med personens formål med at opholde sig i Danmark og derfor med personens opholdsgrundlag.

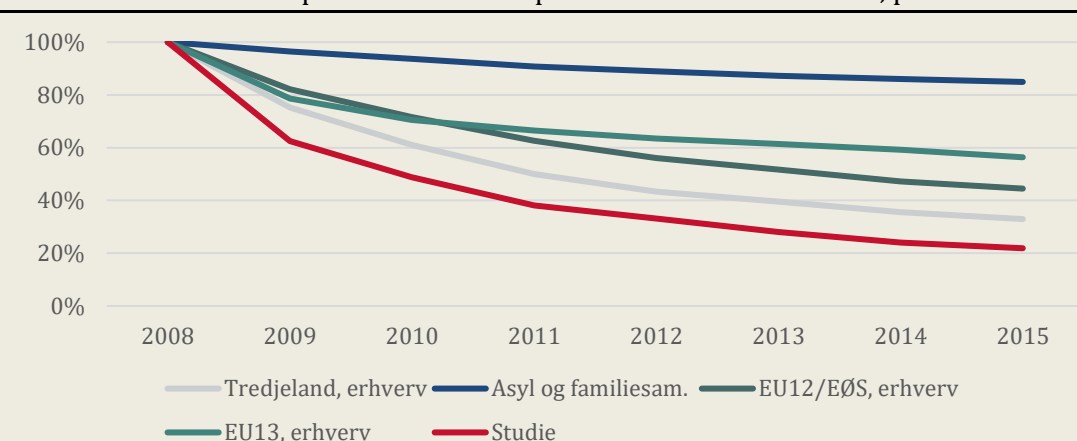
Blandt de udenlandske statsborgere, der indvandrede i 2008, var personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring dem, der i størst udstrækning fortsat havde bopæl i Danmark i 2015. Således havde knap 9 ud af 10 personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring, der indvandrede i 2008 stadig bopæl i Danmark 7 år efter, de indvandrede, jf. figur 23.

Personer med erhvervsopholdsgrundlag, der indvandrede i 2008, havde i langt mindre grad bopæl i Danmark efter 7 år. Blandt personer med EU13 erhvervsopholdsgrundlag havde 56 pct. af de personer, der indvandrede i 2008 fortsat bopæl i Danmark i 2015, mens det samme gjaldt for 44 pct. af personer fra EU12/EØS med erhvervsopholdsgrundlag. Kun 1 ud af 3 af de personer, der indvandrede fra tredjelande med erhvervsopholdsgrundlag i 2008, havde fortsat bopæl i Danmark i 2015.

Personer med studieopholdsgrundlag var dem, der var mest tilbøjelige til at genudvandre. Efter mellem et til to år havde mere end halvdelen af personer med studieopholdsgrundlag ikke længere bopæl i Danmark, og blot 22 pct. af dem, der indvandrede i 2008 for at studere, havde fortsat bopæl i Danmark i 2015.

Figur 23

Andel der fortsat har bopæl i Danmark for personer indvandret i 2008, pct.



Note: Andel, der fortsat har bopæl i Danmark ultimo året. Populationen er personer indvandret i løbet af 2008 med bopæl i Danmark 1. januar 2009. Opholdsgrundlaget er det nyeste opholdsgrundlag i 2009.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Blandt de udenlandske statsborgere der indvandrede i 2008, var der omkring 1 ud af 3 personer som fortsat havde bopæl og arbejde i Danmark i 2015. Dette skyldes i høj grad at mange udvandrede. Blandt den del af de udenlandske statsborgere, der fortsat havde bopæl i Danmark, var knap 7 ud af 10 beskæftiget, svarende til en beskæftigelsesfrekvens på omkring 70 pct.

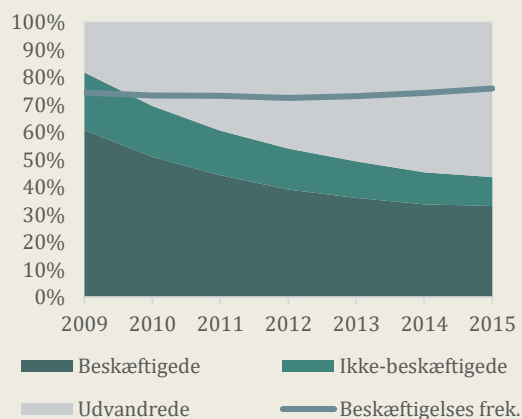
Andelen som er i beskæftigelse i Danmark 7 år efter indvandring er den højeste for asylmodtagere og familiesammenførte blandt opholdsgrundlagsgrupperne. Personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring blev i højere grad i Danmark end andre typer udenlandsk arbejdskraft, jf. figur 24 panel D. Dette er en del af årsagen til, at hele 5 ud af 10 blandt de personer, der indvandrede i 2008 med ophold til asyl og familiesammenføring, var beskæftiget i Danmark i 2015. Til gengæld var kun 57 pct. af de personer, der stadig opholdt sig i Danmark i 2015 beskæftiget, hvilket er en relativ lav beskæftigelsesfrekvens sammenlignet med personer med andre opholdsgrundlag.

Personer fra EU13 med erhvervsopholdsgrundlag havde næsten samme andel som forsat var beskæftigede i Danmark i 2015, idet godt 4 ud af 10 personer, der indvandrede i 2008 var beskæftiget i Danmark i 2015. Denne gruppe havde dog en væsentligt højere beskæftigelsesfrekvens på knap 80 pct. i 2015.

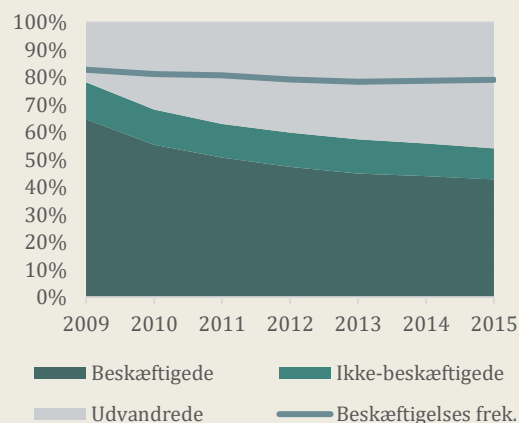
Figur 24

Socioøkonomisk status i november for personer indvandret i 2008, pct.

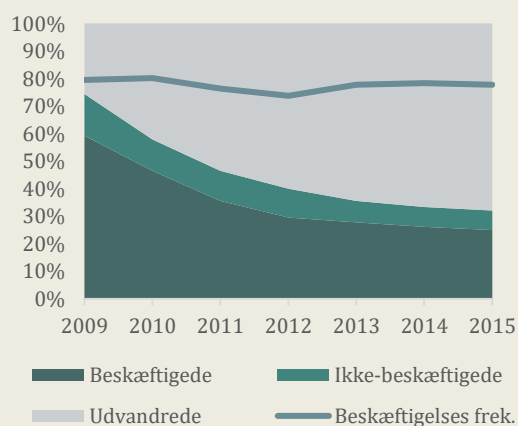
Panel A: EU12/EØS, erhverv



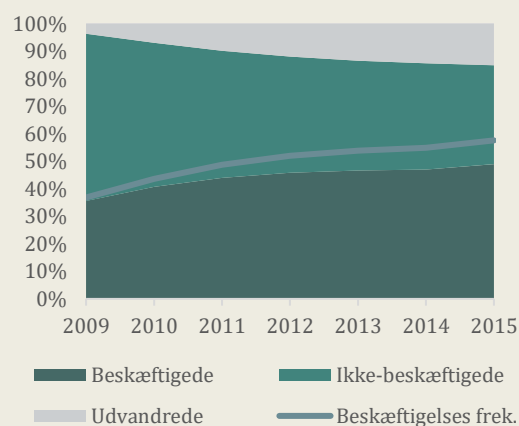
Panel B: EU13, erhverv



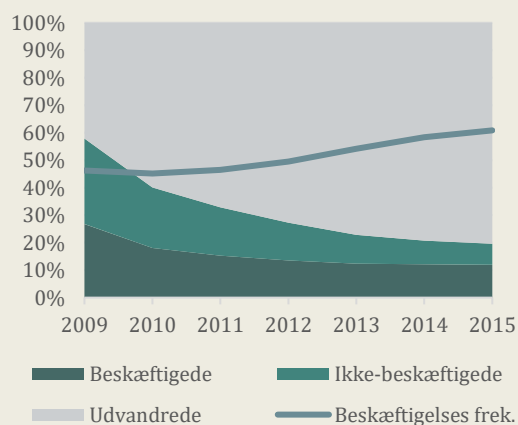
Panel C: Tredjelande, erhverv



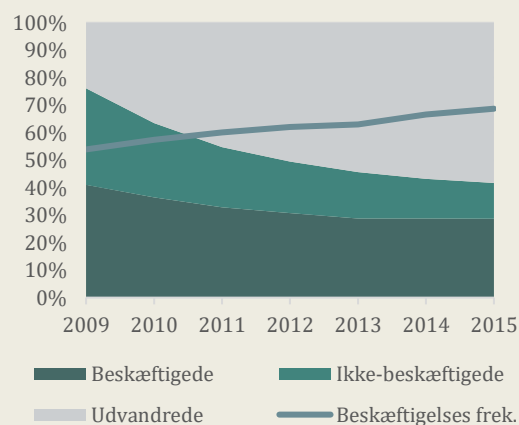
Panel D: Asyl og familiesam.



Panel E: Studie



Panel F: Øvrige



Note: Socioøkonomisk status i november. Populationen er personer indvandret i løbet af 2008 med bopæl i Danmark 1. januar 2009. Opholdsgrundlaget er det nyeste opholdsgrundlag i 2009.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Figur 24 viser nogle af de sammensatte effekter, der spiller ind bl.a. i forbindelse med målinger af beskæftigelsesfrekvensen over tid. I de efterfølgende afsnit beskrives udelukkende personer, der indvandrede i 2008, var mellem 16 og 56 år i 2008 (de fylder ikke 65 år i perioden) og havde bopæl i Danmark i hele perioden fra 2009-2015. Til sammenligning afgrænses danskere til personer, som var mellem 16 og 56 år i 2008 (de fylder ikke 65 år i perioden) og havde bopæl i Danmark i hele perioden fra 2009-2015. Dermed analyseres den udvikling, som skyldes opholdstid, rensset for effekten af at de forskellige grupper af udenlandsk arbejdskraft ind- og udvandrers forskelligt eller at fx personer med lav løn udvandrers mens personer med højere løn bliver. Det betyder dog, at resultaterne er præget af selektion, idet det muligvis var en bestemt del af den udenlandske arbejdskraft, der valgte at blive i Danmark i hele perioden 2009-2015. Bemærk desuden at udvælgelsen på alder (16-56-årige i 2008) i sig selv giver noget selektion, det ses fx at beskæftigelsesfrekvensen for danskere i denne aldersgruppe er højere end frekvensen for alle danskere. Derudover vil beskæftigelsesfrekvensen nedenfor være anderledes end den præsenteret ovenfor.

PROGRESSION I BESKÆFTIGELSESFREKVENSEN

For størstedelen af opholdsgrundlagsgrupperne kom beskæftigelsesfrekvensen med tiden til at minde mere om danskeres, jf. figur 25. I gennemsnit var beskæftigelsesfrekvensen for udenlandske statsborgere 59 pct. i 2009 for 16-56-årige, der indvandrede i 2008. Frem mod 2015 steg beskæftigelsesfrekvensen til 69 pct. Til sammenligning var danskeres beskæftigelsesfrekvens i 2015 78 pct., blandt 16-56-årige danskere i 2008, der havde bopæl i Danmark hele perioden 2009-2015.

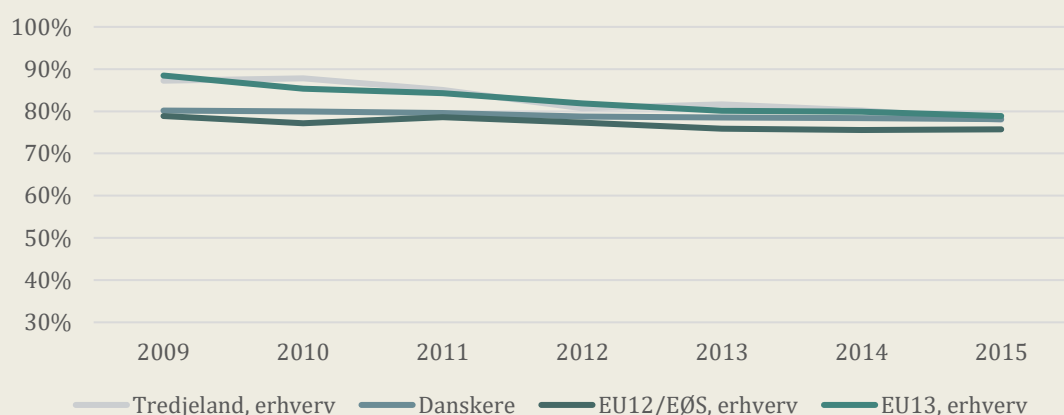
Personer med erhvervsopholdsgrundlag fra tredjelande og EU13 havde initialt høje beskæftigelsesfrekvenser på mellem 87 og 88 pct. i 2009 (hvor danskeres beskæftigelsesfrekvens var 80 pct.). Med tiden faldt beskæftigelsesfrekvensen således at de i 2015 havde en beskæftigelsesfrekvens på henholdsvis 78 og 79 pct., hvilket i højere grad minder om danskeres niveau (78 pct. i 2015), jf. figur 25 panel A. Personer fra EU12/EØS med erhvervsopholdsgrundlag havde en beskæftigelsesfrekvens, der i hele perioden lå på niveau med den danske.

Beskæftigelsesfrekvensen for personer med ophold til asyl og familiesammenføring og personer med øvrige opholdsgrundlag nærmede sig ligeledes danskeres. Personer med disse to opholdsgrundlag havde et lavere udgangspunkt for beskæftigelsesfrekvensen end danskere, det år de indvandrede, men herefter havde de en stigende beskæftigelsesfrekvens frem mod 2015. For personer med ophold til asyl og familiesammenføring steg beskæftigelsesfrekvensen fra 37 pct. i 2009 til 58 pct. i 2015, mens den for personer med øvrige opholdsgrundlag steg fra 63 pct. i 2009 til 69 pct. i 2015. Personer med ophold til asyl og familiesammenføring var dog fortsat opholdsgrundlagsgruppen med den laveste beskæftigelsesfrekvens i 2015.

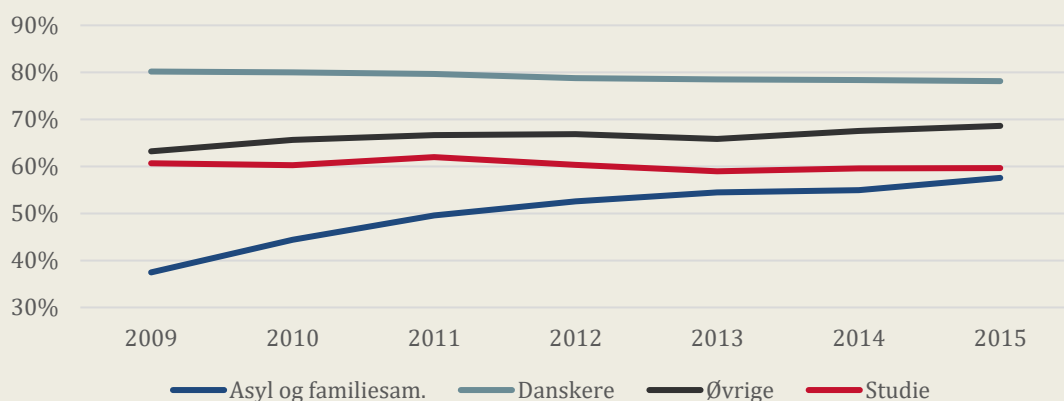
Beskæftigelsesfrekvensen var nogenlunde stabil for personer med studieopholdsgrundlag.

Figur 25
Beskæftigelsesfrekvens for personer indvandret i 2008, pct.

Panel A: Personer indrejst med erhvervsformål



Panel B: Personer indrejst med andre formål



Note: Beskæftigelsesfrekvens i november for personer med bopæl i Danmark i hele perioden 2009-2015. Populationen er afgrænset til personer, som var 16-56 år i 2008 og som har bopæl i Danmark i hele perioden 2009-2015. Opholdsgrundlaget er det nyeste opholdsgrundlag i 2009. Udviklingen for personer indvandret i 2011 ligner den i figuren, hvorfor det vurderes, at der ikke er tale om en konjunktur-effekt.
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

LØNPROGRESSION

Der var stor forskel på niveauet for lønningerne for forskellige grupper af udenlandsk arbejdskraft i 2015, jf. del 2. Udenlandsk arbejdskraft oplevede større stigninger i medianlønningerne end de danske beskæftigede. Det betyder, at forskellen til danskere på lønniveau for de fleste grupper af udenlandsk arbejdskraft indsnævredes med tiden.

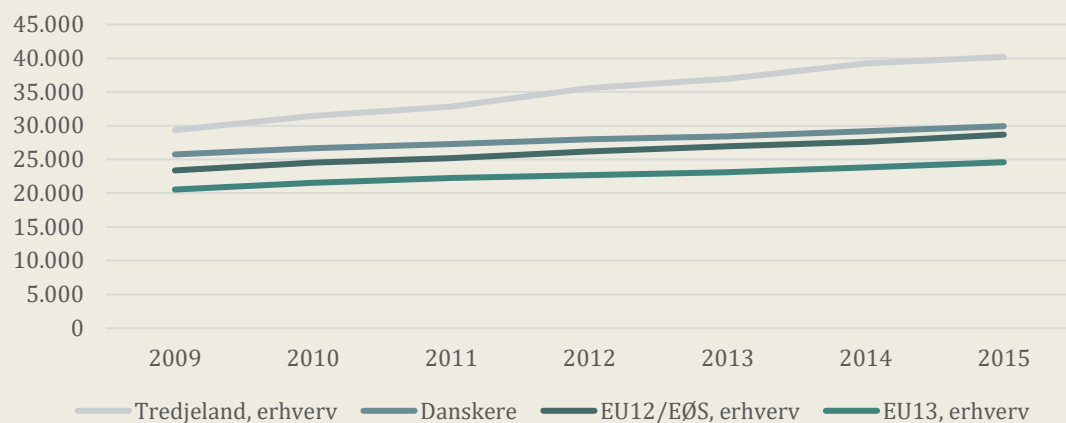
I 2009 var medianmånedslønnen for personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring godt 12.000 kr. lavere end danskeres, mens forskellen i 2015 var reduceret til ca. 8.000 kr. Medianmånedslønnen for personer med opholdsgrundlag til asyl og familiesammenføring steg med 45 pct. fra 2009 til 2015, mens medianmånedslønnen for danskere kun steg med 16 pct. i samme periode. De andre opholdsgrundlag oplevede vækstrater i medianmånedslønnen på mellem 20 og 135 pct. i perioden.

Personer fra tredjelande med erhvervsopholdsgrundlag var den eneste gruppe, der havde højere medianmånedsløn end danskere i 2009,³⁰ hvor personer fra tredjelande havde en medianløn, der var knap 4.000 kr. højere end danskeres. I 2015 var medianlønnen for personer fra tredjelande med erhvervsopholdsgrundlag ca. 12.000 kr. højere end danskeres, så mens de øvrige opholdsgrundlag langsomt halede ind på de danske medianmånedslønninger øgede personer fra tredjelande med erhvervsopholdsgrundlag deres initiale forspring med knap 7.000 kr.

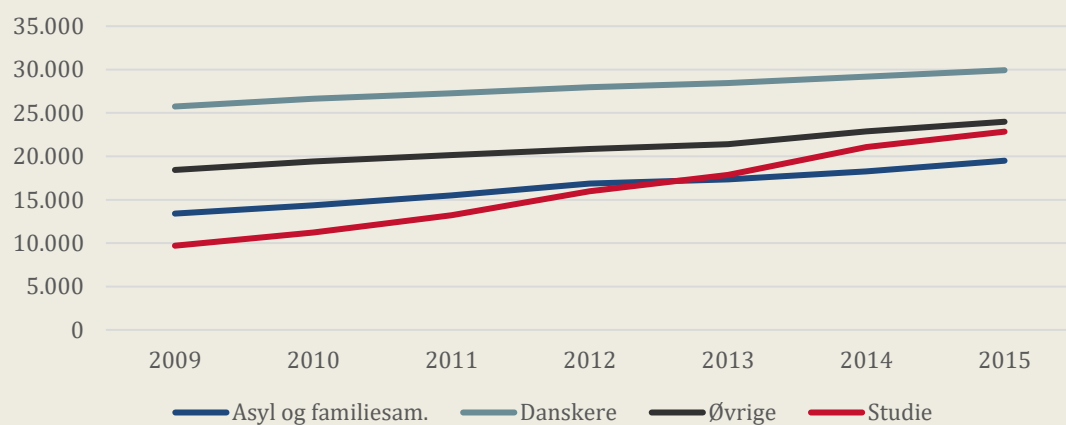
Figur 26

Medianmånedsløn for personer indvandret i 2008, kr.

Panel A: Personer indrejst med erhvervsformål



Panel B: Personer indrejst med andre formål



Note: Medianen for den gennemsnitlige månedsløn i året. Gennemsnittet er regnet for måneder med beskæftigelse. Populationen er afgrænset til personer, som var 16-56 år i 2008 og som har bopæl i Danmark i hele perioden 2009-2015. Opholdsgrundlaget er det nyeste opholdsgrundlag i 2009. Udviklingen for personer indvandret i 2011 ligner den i figuren, hvorfor det vurderes, at der ikke er tale om en konjunkturreffekt.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

³⁰ Forskellen til resultatet i del 2 skyldes at vi i denne periode fokuserer på udenlandsk arbejdskraft som bliver i Danmark i en længere periode, og at der er udvalgt en mere smal aldersgruppe. Udvælgelsen på alder medfører desuden at en del af udviklingen i figur 26 kan forklares med at gruppen bliver ældre og får mere erhvervs erfaring over perioden.

UDVIKLING I BRANCHE- OG STILLINGSFORDELING

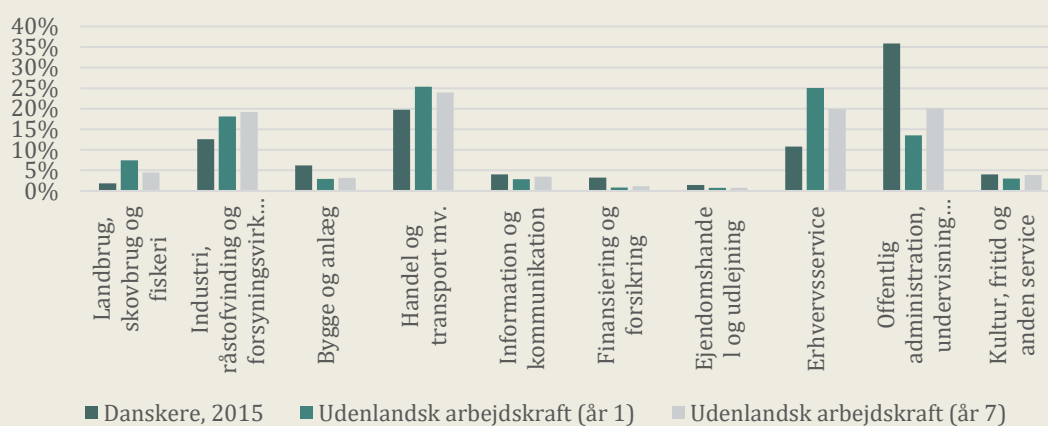
Med tiden skiftede den udenlandske arbejdskraft væk fra brancherne Landbrug, skovbrug og fiskeri, Handel og transport mv. (herunder særligt Hotel og Restauration) og Erhvervsservice (herunder særligt Rejsebureau, rengøring og anden), jf. figur 27. Andelen beskæftiget i Landbrug, skovbrug og fiskeri faldt fra 7 pct. i 2009 til 4 pct. i 2015.

Den udenlandske arbejdskraft var efter 7 år mere tilbøjelige til at være beskæftiget inden for branchen Offentlig administration, undervisning og sundhed (14 pct. i år 2009 mod 20 pct. i 2015), end de var, da de indvandrede i 2008.

I 2015 lignede den udenlandske arbejdskrafts branchefordeling således mere danskeres, end den gjorde, da de kom til landet i 2008.

Figur 27

Branchefordeling for udenlandsk arbejdskraft et år efter indrejse og 7 år efter indrejse, pct.



Note: Branche i november. Populationen er afgrænset til personer, som var 16-56 år i 2008 og som har bopæl i Danmark i hele perioden 2009-2015. År 1 er første år efter indvandring (2009) mens år 7 er syv år efter indvandring (2015).

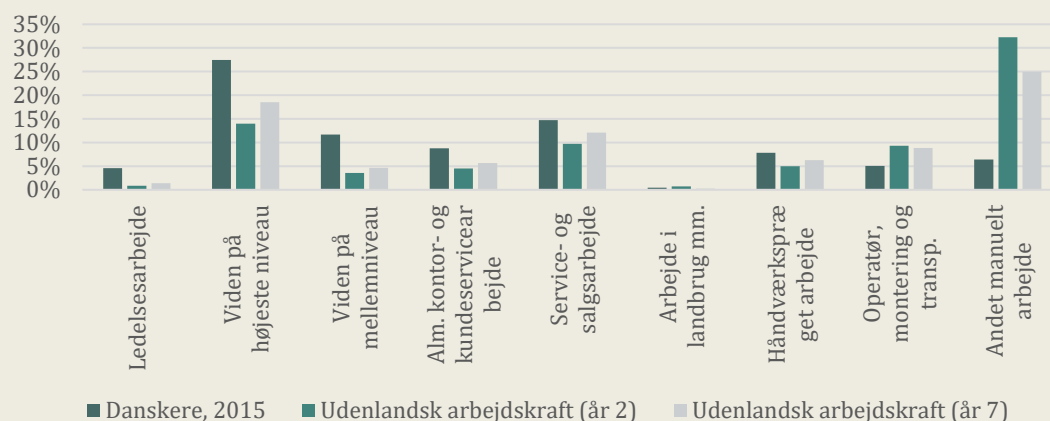
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

En lignende progression fandt sted mellem 2010 og 2015 i forhold til, hvilke stillinger³¹ den udenlandske arbejdskraft bestred. En større andel af den udenlandske arbejdskraft, der indvandrede i 2008, var ansat i stillinger, der krævede viden på højeste niveau eller mellemniveau i 2015 (henholdsvis 14 og 4 pct. i 2010 mod 19 og 5 pct. i 2015), jf. figur 28. Derudover var flere beskæftiget i stillingen Service og salgsarbejde (fra 10 pct. i 2010 til 12 pct. i 2015), mens der skete et fald i antallet ansat til Andet manuelt arbejde (fra 32 pct. til 25 pct.).

³¹ Stillingerne er alene analyseret på hovedgruppe (DISC008-hovedgruppe).

Figur 28

Stillingsfordeling for udenlandsk arbejdskraft to år efter indrejse og 7 år efter indrejse, pct.



Note: Stilling i november for 16-56-årige indvandret i 2008 og som har bopæl i Danmark i hele perioden 2009-2015. Personer med uoplyst stilling indgår i totalen, men ikke i figuren, hvorfor andelen ikke summerer til 100 pct. År 2 er første år efter indvandring (2010) mens år 7 er syv år efter indvandring (2015). I figuren vises ikke stillingsfordelingen for 2009 (år 1), da der blev indført en ny stillingsbetegnelsesklassifikation i 2011, som medførte at en markant større andel personer har en uoplyst stillingsbetegnelse i 2009. Personer med uoplyst stilling udgør 12 pct. for danskere i 2015, 20 pct. for udenlandske i 2010 (år 2) og 17 pct. for udenlandske i 2015 (år 7).

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

BILAG A: SUPPLERENDE TABELLER OG FIGURER

Tabel B.1

Fordeling på branche for statsborgerskabsgrupper 2015, pct.

Største branche	Andenstørste branche	Tredjestørste branche
EU12/EØS, erhverv		
Tyskland	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 28)	Handel og transport mv. (Andel = 20)
Storbritannien	Handel og transport mv. (Andel = 25)	Erhvervsservice (Andel = 18)
Italien	Handel og transport mv. (Andel = 29)	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 22)
EU13, erhverv		
Polen	Industri, råstofvinding og forsyningsvirksomhed (Andel = 29)	Erhvervsservice (Andel = 17)
Rumænien	Landbrug, skovbrug og fiskeri (Andel = 22)	Erhvervsservice (Andel = 20)
Litauen	Handel og transport mv. (Andel = 21)	Landbrug, skovbrug og fiskeri (Andel = 16)
Bulgarien	Handel og transport mv. (Andel = 37)	Erhvervsservice (Andel = 20)
Tredjelande, erhverv		
Indien	Handel og transport mv. (Andel = 30)	Information og kommunikation (Andel = 25)
Ukraine	Landbrug, skovbrug og fiskeri (Andel = 89)	Information og kommunikation (Andel = 3)
Kina	Handel og transport mv. (Andel = 33)	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 12)
Permanent opholdstilladelse		
Tyrkiet	Handel og transport mv. (Andel = 46)	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 23)
Polen	Industri, råstofvinding og forsyningsvirksomhed (Andel = 24)	Handel og transport mv. (Andel = 23)
Irak	Handel og transport mv. (Andel = 46)	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 20)
Tyskland	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 32)	Handel og transport mv. (Andel = 21)
Afghanistan	Handel og transport mv. (Andel = 46)	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 24)
Asyl og familiesammenførte		
Syrien	Handel og transport mv. (Andel = 50)	Industri, råstofvinding og forsyningsvirksomhed (Andel = 13)
Thailand	Handel og transport mv. (Andel = 25)	Erhvervsservice (Andel = 22)
Afghanistan	Handel og transport mv. (Andel = 64)	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 14)
Iran	Handel og transport mv. (Andel = 55)	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 18)
Studie		
Rumænien	Handel og transport mv. (Andel = 36)	Erhvervsservice (Andel = 29)
Tyskland	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 29)	Erhvervsservice (Andel = 21)
Litauen	Handel og transport mv. (Andel = 41)	Erhvervsservice (Andel = 29)
Øvrige		
Tyrkiet	Handel og transport mv. (Andel = 44)	Erhvervsservice (Andel = 21)
Norge	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 39)	Handel og transport mv. (Andel = 22)

Sverige	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 31)	Handel og transport mv. (Andel = 25)	Erhvervsservice (Andel = 15)
Bosnien-Hercegovina	Handel og transport mv. (Andel = 29)	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 27)	Industri, råstofvinding og forsyningsvirksomhed (Andel = 21)
Storbritannien	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 30)	Handel og transport mv. (Andel = 23)	Erhvervsservice (Andel = 14)
Island	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 30)	Handel og transport mv. (Andel = 24)	Erhvervsservice (Andel = 13)
Tyskland	Offentlig administration, undervisning og sundhed (Andel = 35)	Handel og transport mv. (Andel = 19)	Industri, råstofvinding og forsyningsvirksomhed (Andel = 16)

Note: Branche i november for 16-64-årige med bopæl i Danmark 1. januar 2015 og 1. januar 2016.
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Tabel B.2
Fordeling på branche for personer indvandret i 2008, pct.

Panel A: Branchefordeling i 2009

	Danskere	Alle uden-landske	EU12/EØS, erhverv	EU13, erhverv	Tredjelande, erhverv	Asyl og familiesam.	Studie	Øvrige
Landbrug, skovbrug og fiskeri	2	7	2	7	18	1	21	5
Industri, råstofvinding og forsyningsvirksomhed	13	18	17	31	11	9	3	17
Bygge og anlæg	6	3	3	5	0	1	0	3
Handel og transport mv.	23	25	27	21	18	32	32	25
Information og kommunikation	4	3	5	1	13	1	1	3
Finansiering og forsikring	3	1	2	0	2	1	0	1
Ejendomshandel og udlejning	1	1	1	1	0	2	0	1
Erhvervsservice	10	25	16	27	12	33	30	25
Offentlig administration, undervisning og sundhed	34	14	21	6	24	15	10	17
Kultur, fritid og anden service	4	3	4	2	3	4	2	4
Uoplyst aktivitet	0	0	0	0	0	0	0	0
N =	2,4 mio.	9.186	1.281	2.718	590	1.098	1.093	2.406

Panel B: Branchefordeling i 2015

	Danskere	Alle uden-landske	EU12/EØS, erhverv	EU13, erhverv	Tredjelande, erhverv	Asyl og familiesam.	Studie	Øvrige
Landbrug, skovbrug og fiskeri	2	4	2	4	13	1	13	3
Industri, råstofvinding og forsyningsvirksomhed	12	19	19	33	17	8	11	18
Bygge og anlæg	6	3	4	6	0	2	1	3
Handel og transport mv.	23	24	23	23	17	27	30	22
Information og kommunikation	4	3	5	1	13	2	6	4
Finansiering og forsikring	3	1	2	0	2	1	2	1
Ejendomshandel og udlejning	1	1	1	1	0	1	0	1
Erhvervsservice	11	20	16	20	17	22	22	20
Offentlig administration, undervisning og sundhed	34	20	23	11	17	30	13	25
Kultur, fritid og anden service	4	4	4	2	3	7	3	4
Uoplyst aktivitet	0	0	0	0	0	0	0	0
N =	2,4 mio.	9.562	1.232	2.423	525	1.692	1.080	2.610

Note: Branche i november for 16-64-årige med bopæl i Danmark i hele perioden. Antal observationer varierer grundet forskelle i beskæftigelsen for gruppen i 2009 og 2015. Opholdsgrundlaget er nyeste opholdsgrundlag i 2009
Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

Tabel B.3
Indvandrede og udvandrede, antal

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tredjelande, erhverv	Indvandret	2.317	2.187	2.620	2.677	2.365	3.177	3.680	3.646
	Udvandret	961	1.332	1.580	1.718	1.922	1.864	2.058	1.957
EU13, erhverv	Indvandret	6.229	5.155	5.491	6.689	7.490	8.448	9.830	10.337
	Udvandret	281	1.687	1.677	2.015	2.589	3.176	3.619	3.909
EU12/EØS, erhverv	Indvandret	4.074	3.248	3.286	3.421	3.795	4.299	5.090	5.792
	Udvandret	1.312	1.901	1.861	2.093	2.062	2.215	2.743	2.545
Perm. ophold	Indvandret	429	389	441	416	483	460	525	439
	Udvandret	321	372	429	568	538	621	680	712
Øvrige	Indvandret	12.811	10.048	10.057	9.703	10.012	10.411	10.886	11.085
	Udvandret	8.666	9.598	8.205	8.896	8.275	8.195	8.075	7.218
Studie	Indvandret	12.193	11.866	12.001	13.191	12.431	12.888	13.075	14.308
	Udvandret	6.293	9.065	8.472	9.960	9.585	9.917	11.375	9.022
Asyl og familiesam.	Indvandret	4.021	4.580	5.162	4.278	4.451	6.587	9.096	14.467
	Udvandret	359	457	573	675	637	592	668	746
Alle	Indvandret	42.074	37.473	39.058	40.375	41.027	46.270	52.182	60.074
	Udvandret	18.193	24.412	22.797	25.925	25.608	26.580	29.218	26.109

Note: Ind- og udvandring er defineret ud fra befolkningsstatistikken, dvs. baseret på personernes bopæl 1. januar. Opholdsgrundlaget er det nyeste i året.

Kilde: Egne beregninger på Danmarks Statistiks registerdata.

HØJBJERRE BRAUER SCHULTZ er et samfundsøkonomisk konsulenthus, der yder uafhængig rådgivning til offentlige myndigheder, fonde, interesseorganisationer, private virksomheder og internationale organisationer.

Ved at bygge bro mellem faglig viden, empiriske resultater og den politiske virkelighed leverer vi anvendelsesorienterede analyser, som er veldokumenterede og klart formidlet.

Vores ambition er at levere vidensgrundlaget for at udvikle og fremtidssikre velfærdssamfundet.

Højbjerg Brauer Schultz
Frederiksholms Kanal 1, 2. sal
1220 København K
T: +45 81816262
E: info@hbseconomics.dk
W: www.hbseconomics.dk

